

NR 3 juni 2001

Sverige & Norge: 61:-
Danmark: 55:-
Finland: 44 mk

Flugfiske i Norden

Övre Tännån Havsöring på Öland Friluftskök
Riverdance Luriga laxhugg Grötvallsjön

Det är spöt som ska kröka ryggen. Inte din privatekonomi.

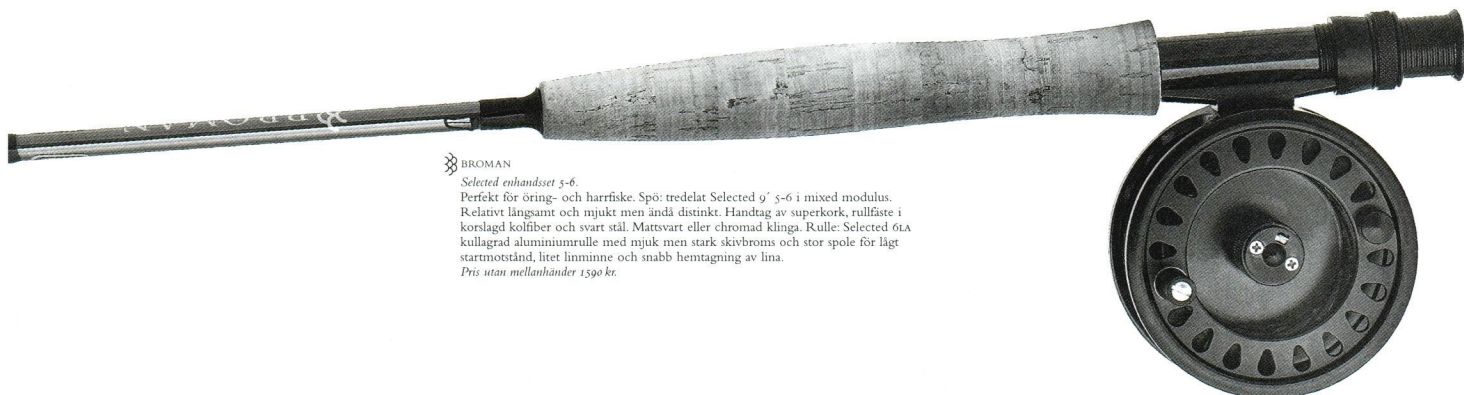

BROMAN

Selected tvåhandsset 9-10.

Underbar utrustning för lax och havsöring. Spö: tredelat Selected 14' 9-10 i mixed modulus. Lagom snabb aktion med mycket ryggrad som ger en näst intill oslagbar effektivitet utan att inskränka på fiskeglädjen. Handtag av superkork, rullfäste i svart stål. Mattsvart eller chromad klinga. Rulle: Selected 12LA kullagrad aluminiumrulle med extra stark skivbroms och stor spole för lågt startmotstånd, litet linminne och snabb hemtagning av lina.

Pris utan mellanhänder 1990 kr.

BROMAN

Selected enhandsset 5-6.

Perfekt för öring- och harrfiske. Spö: tredelat Selected 9' 5-6 i mixed modulus. Relativt långsamt och mjukt men ändå distinkt. Handtag av superkork, rullfäste i korslagd kolfiber och svart stål. Mattsvart eller chromad klinga. Rulle: Selected 6LA kullagrad aluminiumrulle med mjuk men stark skivbroms och stor spole för lågt startmotstånd, litet linminne och snabb hemtagning av lina.

Pris utan mellanhänder 1590 kr.

BROMAN

Selected enhandsset 7-8.

Kanonset för kust- och strömfiske efter havsöring, mindre lax och gädda. Spö: tredelat Selected 9' 7-8 spö i mixed modulus. Medelsnabb aktion med fantastisk skjut. Handtag av superkork, rullfäste i svart stål. Mattsvart klinga. Rulle: Selected 8LA kullagrad aluminiumrulle med mjuk men stark skivbroms och stor spole för lågt startmotstånd, litet linminne och snabb hemtagning av lina.

Pris utan mellanhänder 1790 kr.

www.fishit.com

Inga mellanhänder
Enhagsvägen 18, Täby. Telefon: 08-544 733 90

Flugfiske i Norden

NR 3 juni 2001

Innehåll i detta nummer:	Sid
Ledaren: Bra fiskeplatser?	5
Solens och vindarnas ö	6
Har den norske villaksen en framtid?	12
Nytt från Sverige	15
Friluftskök för fjällfisket	16
Möte med fjällpipare	20
Bromsen sitter i spöet	22
Övre Tännån	24
Nytt fra Norge	27
Luriga laxhugg och snäva kastvinklar	28
Sommarfjällets blomster	32
Flora, friluftsmat och fågelbok	35
Riverdance	36
Nyt fra Danmark	39
Nummer 14 Grön	40
Marknadsnytt	44
Grötvallsjön	48
Köp, sälj & byt	56
Flytande, stripande, skuttande	58

Omslagsbilden:
Foto: Gunnar Johnson

Böcker från FiN

Emån – med flugspö längs världens förnämsta
havsöringsvatten av Pelle Klippinge
Spelvävar och sländedans av Rolf Smedman
Dagsländor i öringvatten av Boström/Bengtsson
Flugbindning på mitt sätt av Lennart Bergqvist
Flymfer och andra mjukhacklade flugor av Johnson/Forsling
Från fjäder till fluga av Anders Isberg
Konsten att kasta med fluga av Mel Krieger
Lax- och havsöringsälvar i södra Norge av Alf G Johnels
Lax på fluga av Göran Clareus
Laxflugor på mitt sätt av Lennart Bergqvist
Mörrums alla Pooler
Streamside Book fiskedagbok i fickformat
Flugfiske i Norden inbunden i halvfranskt band
Postens avgifter tillkommer.

Pris	Pris, ej pren
Kr 350:-	
Kr 170:-	
Kr 220:-	
Kr 400:-	
Kr 162:-	
Kr 295:-	315:-
Kr 265:-	295:-
Kr 220:-	240:-
Kr 295:-	320:-
Kr 470:-	495:-
Kr 70:-	
Kr 150:-	
Kr 410:-	

Böckerna kan beställas från FLUGFISKE I NORDEN, AnneMarie Skarp, S Parkgatan 8,
343 31 ÄLMHULT. Telefon 0476-160 90. Fax 0476-160 64

Bra fiskeplatser?

FiN beskylls ibland för att avslöja och därmed "utlämna" bra fiskeplatser i våra reportage. Speciellt gäller detta då ett "eget" favorito vatten plötsligt görs publikt, medan toleransen genast är större då det gäller någon annans smultronställe. Med andra ord vill vi alla i grund och botten ha tips och information om bra fiskevatten.

Som redaktör har jag samtidigt sett hur allt fler läsare idag söker "färdig" information med det mesta serverat; allt från detaljerade uppgifter om själva vattnet och fisket till tips om flugval, boende, bokning av fiskekort, kartsnitt över området och så vidare, och hur lusten att gå på egen upptäcktsfärd minskat i motsvarande grad. I dagens forcerade samhällsrytm vill allt fler ha det mesta serverat som ett fiskets "snabbmat" färdig för micron, gärna välsmakande och gjord på bra råvaror, men man vill inte ta sig tid att laga hela måltiden själv. Rytmen från arbetslivet följer med också till fritiden...

Sedan harrfisket blev fritt i Vättern på mitten av 80-talet har jag också roat mig med att notera de speciellt bra "harrplatser" som olika flugfiskare rapporterat om. De flesta har uppfattningen att de funnit något strandparti som håller extra mycket harr på grund av platsens speciella egenskaper, till exempel bottenförhållanden, förekomsten av stora stenar i vattnet eller att djupkurvan går extra nära land, vilket gör att platsen i fråga håller mer harr än Vättern i övrigt. Det må vara att de enskilda platserna är bra, men när jag summerar rapporterna och markerar dem på kartan, så ser jag samtidigt ett annat mönster; favoritplatserna ligger nästan utan undantag där det finns väg ända fram till vattnet och möjlighet att parkera bilen!

Samtidigt ger sammanställningen av rapporterna en falsk "kartbild", där det till synes inte tycks finnas någon harr på platser som är svårtillgängliga och dit det krävs en längre promenad. Alla förstår vi att rapporterna ger en felaktig bild av var vätterharren verkligen håller till, eftersom vi inser att en bilparkering på land knappast kan få fisken att välja strandpartiet nedanför som en favoriserad uppe-

hållsplats. Istället handlar det naturligtvis om vår egen prioritet av fiskeplatser.

En parallell på samma tema är ett sydnorrländskt harrvatten jag brukar besöka. Där finns en fiskecamp och dessutom korsas älven av ett par broar.

"Där är ju bara så mycket folk", säger många och menar att man numera knappast längre får chans att lägga ut sin fluga över ostört vatten.

Jag ger dem rätt när det gäller fisket vid broarna och vid fiskecampen. Men för egen del har jag tältat några kilometer nedströms campen, och det har hänt att jag legat en hel vecka utan att se någon annan fiskare. Den aktuella älvssträckan är mer än milslång, men i praktiken är det endast några kilometer som fiskas regelbundet. Därtill omfattar fiskekortet ytterligare nästan tjugo mil strömmande vatten inklusive biflöden i samma älvsystem. Trots det fiskas det nästan enbart där man kommer intill med bil. Inte underligt att vattnet anses vara allt för livligt frekventerat på dessa sträckor. Men precis som när det gäller vätterharren, så har jag svårt att tro att fisken också här skulle favorisera uppehållsplatser i strömmen som ligger nära en parkeringsplats på land...

Som en följd har vattnet också fått ord om sig att endast hysa småfisk. Men så blir det lätt om alla ska vada sönder samma korta strömsträckor och skrämja bort den större fisken.

En god vän, som efter min inrådan valde ett föga frekventerat älvaosnitt, kunde däremot efter hemkomsten ringa för att rapportera en största harr på 1,2 kilo. Det var hans första besök vid älven – och för honom framstod vattnet knappast som vare sig särskilt välfrekventerat eller enbart hålla småfisk!

Gunnar Johnson

Solens och vindarnas ö

Öland bjuder sommartid på många soltimmar och har därför blivit badfolkets semesterparadis. Men när sommarsolen går ner över Kalmarsund, finns här också ett nattligt flugfiske efter strandnära havsöring att upptäcka

forts på nästa uppslag

Text, foto & teckningar: Gunnar Johnson

Ovan: Hällarna längs norra kustvägen mot Kalmarsund är redan etablerade havsöringslokaler.

Till vänster: Böljande vallmofält på södra Öland.

Nedan: Ottenby med fyren Långe Jan är klassisk fågelmark.

Föregående uppslag: Ett stycke öländsk havsöringskust söder om Degerhamn samt en av strandens karaktärsfåglar, den större strandpiparen.

Nattfiske efter Ölands sommaröringar

Öland kallas ofta solens och vindarnas ö. Men när solen går ner över Kalmarsund mojar vinden, och i den varma sommarnatten kan havsöringen ibland komma in och gå med rygghenen i ytan för att äta småkryp på grunt vatten endast några få meter utanför land

Under en följd av år i slutet på 80-talet och första hälften av 90-talet hade jag min husvagn uppställd som sommarateljé på Öland. Det var det säregna öländska landskapet med det speciella ljuset tillsammans med öns rika fågelliv som lockade mig.

Redan på den långa bron, som förbinder Öland med Kalmar, öppnar sig landskapet och horisonten vidgas. Det ger samma känsla som då man vandrar i fjällen; det går lättare att andas och tanken färdas friare. Ovan Kalmarsunds glittrande vatten hänger stora trutar på uppvindarna och skarvarna drar som svarta kors längs farleden. Stela, framtunga flyger de på raka kurser, medan ejdrarnas band av sträckande fåglar ritar mjukare, böljande kurvor mot horisonten.

Ljuset ligger som en stor kupa över Alvarets vindpinade enbuskar, ibland krypande längs marken i täta buskage med goda gömslen för allehanda småfåglar. Gult är annars Alvarets färg; här växer solvändan, ölandstoken och den gula fetknoppen. Många öländska växter är botaniskt intressanta. Ölandssolvändan är till exempel unik för just Öland och återfinns bara här. Fjällnejlika och en del lavar möter vi närmast i fjällvärlden och ölandstoken lär ha sina släktingar borta i Sibirien. Lagg därtill mängder av blommande orkidéer. Längs väggkanterna växer ljusblå cikoria och ute på fälten dansar vallmons ballerinakjolar i varmaste rödorange. Och fram på eftersommaren finner vi höga tistelbestånd med flockar av steglits.

På alvarmarken möter vi ljunpiparen, sånglärkan och stenskvättan, på våtängarna vipor, spov och brushanar och nere vid stranden ejder, strandkator, tärnor och småvadar, som har fullt upp att freda ägg och ungar mot glupska trutar. Därtill kanske en halsbandsflugsnappare vid Horns löväng, en sommargylling i Ottenby lund eller en brokig härfågel med resta hjässfjädrar vid stenmuren till Schäferiängarna, där det för övrigt kan dyka upp både örn och jagande pilgrimsfalk. Var på Öland man än befinner sig är fåglarna påtagligt närvarande.

Även om kikaren var mitt viktigaste arbetsredskap under de år jag ofta vistades på Öland, så var flugspöet alltid med i bilens bagagelucka. Men oftast var arbetsdagarna snålt tilltagna och dygnets ljusa timmar måste användas maximalt. Förmiddagarna gick åt för skissarbete ute vid någon attraktiv lokal med rikt fågelliv och eftermiddagar och kvällar ägnades åt att färdigställa förmiddagens arbete hemma i husvagnen. Och sedan var dagen slut. Med andra ord räckte tiden sällan till och flugspöet kom inte fram lika ofta som jag hade önskat. Men några gyllene fiskestunder längs Ölands västra kustlinje mot Kalmarsund bevarar jag från de åren...

Under sommarmånaderna är Öland välbesökt av badande och brädseglande soldyrkare, men de söker sig till kon-

centrerade strandpartier. Så även under semestertid kan man finna stränder där man är i det närmaste ensam. Dessutom drar sig sommargästerna hem till campingstugornas grillfester när skymningen lägger sig över ön och man har då stränderna för sig själv. Det är då mitt flugspö kommit fram för några timmars strandnära kvällsfiske.

I flera år gick jag dock i tron att havsöringsfisket endast lönade sig uppe vid Ölands norra udde, det var nämligen vad man berättade för mig. Men så långt norrut sträckte sig sällan mina dagsutflykter. Jag gick därför mest och kastade efter den skygga och svårtrugade kustiden, som ofta gick mycket strandnära i skymningen retfullt viftande med rygg- och stjärtfena i ytan och som därtill var nog så sparsmakad när det gällde flugvalet och därför en utmaning att locka till hugg.

Men så en dag, då jag hade suttit och tecknat på norra delen av ön och var på hemväg längs den knappt skönjbara kustvägen längst ut mot Kalmarsund, stannade jag till för att ta en sen kvällsfika på klipphällarna i strandlinjen. Jag blev sittande en god stund för att se solen gå ner och färga himlen över ett vindstilla Kalmarsund.

Just när skymningen övergick i natt och solryggen försvann under landkonturen på andra sidan vattnet, såg jag det första, försiktiga vaket. En fiskrygg bröt makligt den blanka vattenytan bara tre, fyra meter utanför strandlinjen och hjärnan signalerade omedelbart att det var en havsöring!

Den första öringen följdes snart av flera. De var inga jättefiskar, genomsnittsvikten låg kanske någonstans mellan ett och ett halvt och två kilo. Men de vakade oupphörligen och de gick mycket strandnära. Jag kunde försiktigt smyga mig ner till en håll just i strandlinjen och studera öringarna på bara några meters avstånd. Jag kunde inte se vad fisken tog, bara att det var bytesdjur alldeles under vattenytan. Men av det lugna jaktsättet att döma var det troligen småräkor.

Den kvällen var flugspöet tyvärr inte med, och då jag besökte samma plats en kväll någon tid senare låg vinden på och jag såg eller kände inte någon fisk över huvud taget. Men vetskapen om öringen fanns där...

Många sportfiskare har sagt mig, att visst finns det havsöring vid Ölandskusten, men då främst uppe vid norra ud-den och dessutom lönar sig havsöringsfisket på ön endast under vårmånaderna. Det har upprepats så ofta att det närmast blivit en odiskutabel "sanning" i vida sportfiskekretsar.

Men lokalbefolkningen har givit mig en annan bild. Öländska gäddfiskare säger sig allt som oftast också få
forts på nästa sida

forts från föreg sida

havsöring även på sommaren och därtill längs hela Kalmarsundskusten. Sydligaste platsen har faktiskt varit i den grunda viken innanför västra revet nere vid fyren Långe Jan på Ölands södra udde, en för övrigt olämplig fiskeplats under den tid fåglarna ligger på ägg eller har ungar, eftersom en vadande fiskare kan störa häckningen eller splittra fågelfamiljer, så att trutarna får sin chans. Men det gäller naturligtvis för alla platser med häckande fågel – oavsett om det är fågelskyddsområde eller inte. Det gäller alltid att ha omdöme och visa ansvar.

Under senare år har jag alltså fått rapporter om havsöringsfångster från olika platser längs södra Ölands kustlinje mot Kalmarsund, bland annat från Grönhögen, Degerhamn och Saxnäs strax norr om brofästet. Men fortfarande dominerar norra delen av ön, till exempel Nabben omedelbart söder om Sandvik och sedan hela kuststräckan norrut, där Hagudden och Hälludden ofta nämns, och vidare ända upp till fyren Långe Erik vid norra udden. Kanske för att det trots allt finns mest havsöring där. Men kanske också för att det går en väg längs hela kusten så att den blir lättillgänglig med bil och därför fiskas i större utsträckning. Statistiken kan ibland ljuga och "bevisen" blir sina egna "bevis"...

Det finns naturligtvis havsöring runt hela Öland, också längs östra kusten ut mot Östersjön. Men eftersom denna sida är mindre tillgänglig, då det saknas strandnära kustväg och ostkusten dessutom är betydligt mer väderkänslig, väljer jag att i denna artikel begränsa mig till strandlinjen mot Kalmarsund. Flugfisket runt Öland är ännu så jungfruligt att det enbart här finns tillräckligt att upptäcka.

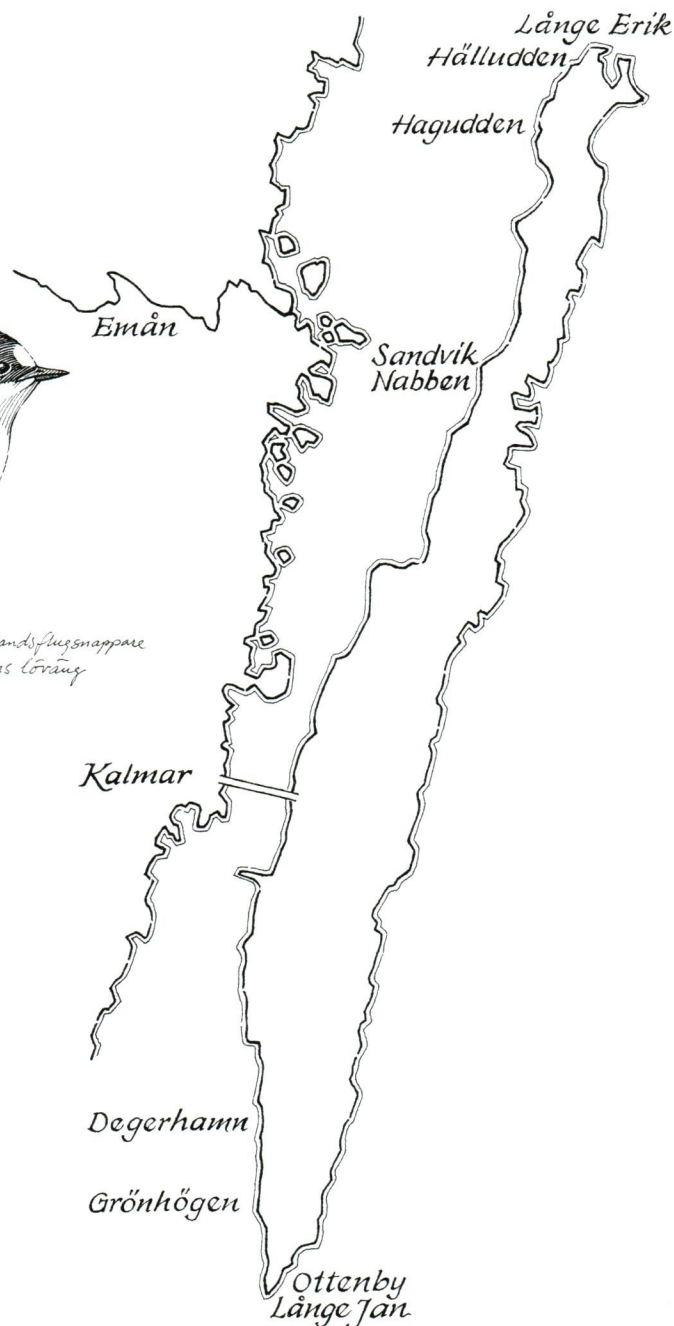
Jag har inte mött särskilt många flugfiskare på Öland. Den ibland nog så besvärliga vinden gör att de flesta väljer att fiska med spinn. Men de få jag talat med har bekräftat att sommarmånaderna kan bjuda på ett intressant flugfiske efter strandnära havsöring, men att det – precis som jag själv konstaterat – då främst är fråga om ett nattfiske, när öringen lugna kvällar går in för att i skydd av mörkret frossa på endast fotdjupt vatten. Kanske främst på små tångräkor.

Jag har också sett otroliga koncentrationer av sådana unga småräkor alldeles inne bland strandstenarna på många platser längs hela ön, genomskinligt beigegula till färgen, ibland med inslag av olive, och drygt två centimeter långa.

Jag har sålt min husvagn. Under senare år – då jag samlat in de flesta rapporterna om havsöringsfisket – har det därför bara blivit korta dagsturer till Öland och inte lika många tillfällen till fiske. Dessutom har de flesta turerna ägt rum vår och höst, då koncentrationen av rastande flyttfåglar är som största. Men tanken på de ljumma och vindstilla sommarnätternas strandnära havsöringar lockar...

Jag har själv aldrig vare sig fått eller sett några riktigt stora havsöringar. Därtill har mina fiskeförsök varit för få och sporadiska. Jag har ju främst rest till Öland av andra anledningar. Däremot har jag fått andrahandsuppgifter på både stora fångster och stora fiskar. Det är ju också intressant att på kartan konstatera hur exempelvis Sandvik på norra delen av ön befinner sig närmast mitt emot Emåns mynning i Kalmarsund med dess berömda storöringar.

Det behövs ingen långkastande utrustning för att fiska på de strandpatrullerande nattöringarna, men eftersom fis-

ken kan vara stor och dessutom denna tid på året är i bästa sommarkondition, så bör spöet ha god ryggrad och rullen rymma rejält med backing. Flytlina räcker bra, men vad gäller flugvalet har jag inga säkra tips utöver det vanliga kustflugesortimentet för havsöring. Men själv skulle jag välja olika räkimitationer, även små sådana, samt imitationer av gråsuggor och därtill några streamers och kanske även någon svart, fladdrig maraboufluga, som syns väl mot natthimlen, och kanske också en flytande Muddler eller en Streaking Caddis att hasa hem över vattnet.

Mina egna "räkor" är oftast tämligen enkla beigefärgade palmerflugor på krok 10–12, men alternativet är naturligtvis mer naturtrogna imitationer bundna på krumryggade räkkrokar, som även kan få täcka in de vattengråsuggor, som också förekommer i riklig mängd. Dessa är mer gråbruna än småräkorna, men jag tror inte att fisken är så nogräknad i nattmörkret.

Redan i ingressen antyder jag att Öland är ett semesterparadis som har något att erbjuda alla i familjen. Många känner säkert igen konflikten när mor och barn vill till kusten för att sola och bada, medan far helst ser att semestern tillbringas vid en fjälljokk eller en norsk laxälv. Att välja Öland kan därför vara den "kompromisslösning" som gör att alla familjemedlemmar kan se tillbaka på sin semester med behållning.

Mor kan glädja sig åt en välutrustad stuga, hon kan bättra på solbrännan och gå på spännande shoppingturer hos Ölands många keramikverkstäder, se elevernas sommarutställning på Capellagården, Carl Malmstens hantverksskola i Vickleby, eller bara glädjas åt all blomsterprakt och alla pittoreska, vitrappade ölandshus med blåmålade snickerier.

Fritt fiske runt Öland

Fiskeförbudet på gädda och abborre i Kalmarsund och runt Öland, som vi informerade om i aprilnumret, gällde endast från den 1 april till den 31 maj och omfattade inte heller havsöringen.

Fisket är fritt runt Öland. Det krävs alltså inte något fiskekort. Men alla sportfiskare måste ovillkorligen respektera minimimåttet för havsöring, som är 50 centimeter, och omedelbart släppa tillbaka all öring som inte når upp till den längden.

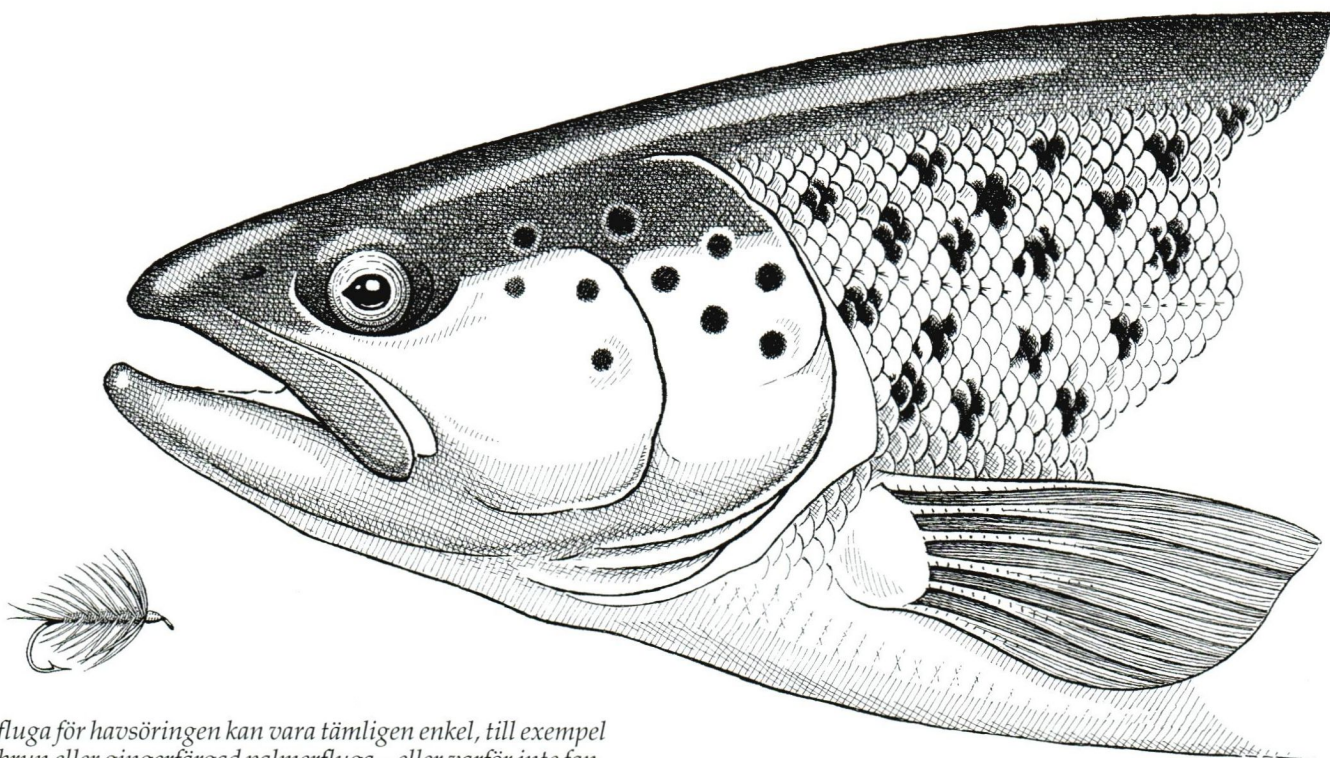
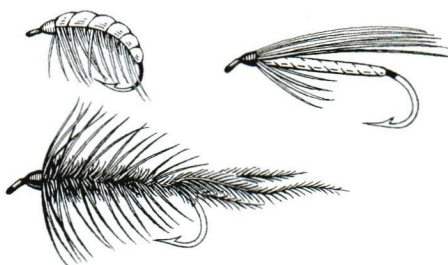
Närmare information om Öland som turistmål kan erhållas genom Ölands Turist AB, telefon 0485-56 06 00, med lokaler i "Träffpunkt Öland" omedelbart söder om brofästet vid avtagsvägen ner mot Färjestaden. Ölands Turist AB hjälper också till med stugbokning.

Barnen får bada vid långgrunda sandstränder, besöka Ölands djurpark och Ottenby naturrum eller se Eketorps fornborg från folkvandringstiden med levande djur och rekonstruerade hus och en utställning, som för övrigt bör intressera även övriga familjemedlemmar. Sommartid finns här ofta arkeologistuderande, som guidar i fornborgen eller visar hur man i gångna tider malde säd och bakade bröd, hur man gör upp eld med eldstål och fnöske eller hur man tillverkar verktyg i flinta.

Och far kan kanske göra sig fri någon kväll då vinden mojnar och söka sig till något lämpligt kustparti för att se solens röda skiva gå ner över Kalmarsund i hopp om att natten ska bjuda på ett möte med havsöring, som jagar alldeles inne bland strandstenarna. Här finns mycket att upptäcka en ljum och vindstilla sommarnatt...

*Eketorp, Öland
nat. storlek*

Arkeologiskt fynd av fiskekrok vid Eketorps fornborg samt några förslag till modernt klädda krokvarianter för dagens havsöringsfiske.

En räkfluga för havsöringen kan vara tämligen enkel, till exempel en ljusbrun eller gingerfärgad palmerfluga – eller varför inte fantasifullt orange...?

Har den norske villaksen en fremtid?

Vernet av laksen kan betraktes som en prøvesten på vår evne og vilje til å bevare biologisk mangfold. Hvis vi ikke greier å bevare laksen, en samfunnsmessig og økonomisk høyt verdsatt art, hvordan skal vi greie å bevare andre deler av det biologiske mangfold?

Av Georg Fr. Rieber-Mohn

Foto: Göran Claréus

Villaksutvalgets forslag (NOU 1999:9) ble lagt frem i februar 1999. Utvalget var sammensatt av representanter for til dels sterkt motstridende særinteresser i forhold til vill atlantisk laks. Det er egnet til å forbause at disse medlemmer stort sett maktet å heve seg til en overordnet helhetstenkning, der hensynet til laksen som sårbar eller truet art kom i forgrunnen.

Etter min mening maktet utvalget å leve opp til den norm som i utredningen ble formulert som en utfordring til den fremtidige villaksforvaltning:

"Vernet av laksen kan betraktes som en prøvesten på vår evne og vilje til å bevare biologisk mangfold. Hvis vi ikke greier å bevare laksen, en samfunnsmessig og økonomisk høyt verdsatt art, hvordan skal vi greie å bevare andre deler av det biologiske mangfold?"

De klart viktigste forslag fra Villaksutvalget gikk ut på å etablere et særlig vern av de viktigste leveområder for laks innenfor norsk område. Forslaget om nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder er fremmet fordi den spesifikke villaksforvaltning ikke har maktet å hindre en kraftig tilbakegang i bestanden over de siste 20–30 år. Villaksforvaltningen – representert av Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning – har stort sett bare hatt kompetanse til å regulere fisket etter laks – i sjø og i ferskvann. Forvaltningen har ikke kunnet stanse kraftutbygging, veiutbygginger, en eksplosjonsartet vekst i lakseoppdrett osv.

Andre sektorer i statsforvaltningen har ansvaret for disse tiltak, som alle har vært mer og mindre skadelige for de vilke laksebestander. Forvaltningens fragmentariske karakter har således vært en alvorlig hindring for en helhetlig politikk.

Viktige tiltak som forbud mot fastredskaper i vassdrag, mot drivgarnsfiske, mot krokgarn, mot rekefiske og tids- og sonefredninger har kommet på rekke og rad. Forvaltningen har brukt sin kompetanse for hva den er verd. Men det har ikke vært nok. Nedgangen i laksebestandene har fortsatt. Enkelttiltakenes utilstrekkelighet gjorde det nødvendig med en radikalt ny tilnærming.

Villaksutvalget fant det derfor påkrevd å verne laksens viktigste leveområder mot *alle typer inngrep*. Klassifisering av en elv som nasjonalt laksevassdrag innebærer at ing-

en inngrep skal tillates i disse – villaksens interesser har forrang. Kraftutbygging, eventuelt ytterligere kraftutbygging, veiutbygging som endrer elveløp, grusgraving, grøfting av sidebekker – alt vil være forbudt. På samme vis vil et fjordsystem som klassifiseres som nasjonal laksefjord, innebære forbud mot oppdrett av laks innenfor visse opptrukne grenser.

Det sier seg selv at så inngripende fredningsforslag ikke kan omfatte mer enn et mindre antall fjorder og vassdrag. Som kjent har Norge over 600 lakseførende vassdrag. Etter råd fra fremtredende lakseforskere ble utvelgelseskriteriet de mest livskraftige laksestammene, de som representerer det største biologiske mangfold. Tanken var at dersom man redder disse, redder man laksen som art. På denne bakgrunn valgte man ut 33 laksevassdrag tilknyttet 9 fjordsystemer og dessuten 17 enkeltvassdrag. Det mest omfat-

tende "fjordsystemet" var praktisk talt hele kysten av Øst-Finnmark. I dette området finnes verdens antakelig rikeste bestander av atlantisk lakse, i allfall når de nord-russiske stammene iberegnes.

Reaksjonene på Villaksutvalgets forslag om nasjonale laksefjorder og

nasjonale laksevassdrag kom raskt og ble til dels sterke. Kraftutbyggingsinteressene så for seg flere utbyggingsmulige vassdrag gå tapt: Bjerkreimsvassdraget, Nausta, Verdalselva og Vefsna for å nevne noen. Villaksutvalget (flertallet) pekte på at sterke naturverninteresser ville vanskeliggjøre utbygging av disse vassdrag ganske uavhengig av utvalgets forslag. Og i debatten etter utredningen uttalte jeg flere ganger at det ville være tragisk om vi bygde ut de siste urørte og verneverdige vassdrag når vi om få år likevel blir tvunget til å finne alternative kraftkilder, og at epoken med utbygging av vannkraft derfor må være forbi. Desto gledeligere var det at statsminister Jens Stoltenberg i sin nyttårstale til det norske folk 1. januar 2001 uttrykte seg i samme retning:

"Tiden for de store vannkraftutbyggingsprosjekter er forbi."

Fremtredende representanter for den sittende regjering og for flere av de andre politiske partier synes dessuten å ha sluttet seg til *prinsippet* om å etablere nasjonale laksevassdrag og nasjonale laksefjorder. Det er den nærmere utvalgelse av verneområdene og avgrensning av disse som blir politikernes prøvesten.

forts på næsta sida

Frågan om den norska vildlaxens framtid är naturligtvis avgörande för möjligheten till ett naturbaserat laxfiske för dagens unga generation. Vilket arv lämnar vi dem...?

forts. från föreg sida

På bakgrunn av det som er uttalt fra autoritativt hold om vannkraftepokens begynnende avslutning og regjeringens nylige retrett i spørsmålet om å bygge ut Beiarn-vassdraget i Nordland, er jeg minst bekymret for forslaget om å opprette nasjonale laksevassdrag. Det bør kunne gå gjennom med en rekkevidde som foreslått av utvalget. Desto mer uro føler jeg for de nasjonale laksefjorder, i særdeleshet for forslaget om å beholde store deler av Finnmarkskysten oppdrettsfri.

Her står hensynet til villaksen tilsynelatende mot det tverrpolitisk sterke ønskede mål om næringsutvikling i karrige og fraflytningstruede lokalsamfunn ut mot nordishavet. Og hvis det er en riktig problemstilling, er villaksen dømt til å tape. Mye tyder på at sentrale politikere oppfatter saken slik, og regjeringen Stoltenberg har allerede antydning at Villaksutvalgets forslag om oppdrettsfri sone i Finnmark er for omfattende.

Jeg synes dette er beklagelig. Politikerne setter nærmest likhetstegn mellom næringsutvikling for kystbefolkningen i Finnmark og lakseoppdrett. Jeg kan ikke ta dette problemet opp i sin fulle bredde og vil nøye meg med å peke på noen vesentlige momenter. De nevnte politikere kan ikke ha tatt inn over seg de fulle konsekvenser av at Finnmarks store villaksressurser, landets mest livskraftige bestander, vil kunne lide et sammenbrudd om lakseoppdrett etableres i stort omfang.

Hva vil da skje med småsamfunnene langs Tanavassdraget, hvor villaksen er en viktig del av næringsgrunnlaget? Hva med de sterke samiske interesser som her en involvert? Hva med rekreasjonsmulighetene for tusenvis av finnmarkinger som har sin viktigste fritidsbeskjeftigelse i laksefisket? Hvor mange vil få en grunn mindre til å bli værende i fylket? For knapphetsyrker som leger, lærere m m, hvor man har vært avhengig av innvandring sørfra, har fiske og jakt i uberørt natur vært lokkemidler i Finnmark. Laksefisket er her sentralt. Og hva med turismen? Det strømmer store skarer av laksefiskere til Finnmark hver sommer, mange fra utlandet. For Alta-samfunnet er laksen av vital betydning – den er faktisk en del av samfunnets identitet.

Jeg skal ikke engang gjøre forsøk på å kvantifisere et tap av villaksen i kronebeløp, bare konstatere at det politiske miljø utvilsomt undervurderer dette og de immaterielle verdier som villaksen har for mange mennesker i nord. Og har vi nålevende, selvopptatte velstandsmennesker lov å la kortsiktige næringsinteresser sette på spill villaksressurser som gjennom årtusener har livnært folk i denne nordligste landsdel, og som ellers utvilsomt vil være livsgrunnlag, adspredelse og glede for fremtidens generasjoner?

De politikere som eventuelt legger til rette for en utstrakt lakseoppdrett i Finnmark, må gjerne håpe og tro at det kan kombineres med livskraftige stammer av vill laks, men på dette område må de forholde seg til de beinharde realiteter som erfaringene fra Vestlandet oppviser. Dramatisk tilbakegang i de ville laksebestandene er der proporsjonal med utstrekning og tetthet av lakseoppdrettsanlegg. Det er på en slik bakgrunn ikke lov å ty til fromme håp. Og politikerne vil ikke bli tilgitt, for de vet hva de gjør. Det er grunn til å merke seg at i disse dager legger en internasjonal forskerkomité frem en rapport med til dels skarp kritikk av norsk forskning over et bredt felt. I rapporten heter det blant annet at forskningen på oppdrettsnærings konsekvenser for vill laks ikke er tilstrekkelig til at vi kan sies å drive ansvarlig næringsutvikling på dette området (referat Aftenposten 6 februar 2001).

Men det finnes en utvei for de folkevalgte. Og det er en utvei som burde falle i smak nettopp hos disse, fordi den bærer i seg kompromissets sødme – endog med muligheten for å få både i pose og sekk.

Fra fremtredende forskerhold har vi fått vite at det ligger et stort potensiale i oppdrett av marine arter – fisk og skjell. Det etterlyses midler til forskning og utvikling på dette området. Gevinstmulighetene skal være enorme; det er nok å sammenlikne prisnivået på oppdrettslaksen og etterspurte marine arter som torsk, breiflabb, steinbit og kveite. Jeg har ingen oversikt over de problemer slik oppdrett reiser, men jeg vet iallfall at knapphetsfisk som torsk og kveite skulle ha de beste forutsetninger for vital vekst i Finnmarksfjordene.

Hvorfor satser ikke myndighetene 100% på utvikling av slik oppdrett og med en særlig subsidiering av de nordligste områder? Dette burde vært et realistisk alternativ til lakseoppdrett. Derved får også den norske oppdrettsvirksomheten flere føtter å stå på, i en tid hvor konkurransen innenfor lakseoppdrett er meget tøff, jf. f.eks. utviklingen i Chile.

Og hele poenget for Finnmark er dette: Ut fra dagens kunnskap er oppdrett av marine arter ingen trussel mot den ville laksen. Uten påviselig fare kan anleggene legges inn til laksevassdragene. De fører ikke med seg laksesykdommer, ingen produksjon av lakselus, og rømninger utgjør intet problem for villaksen.

Villaksutvalget baserte sine forslag på råd fra fremtredende norske lakseforskere, som var samstemmige i sin konklusjon om at bestandene av atlantisk laks er på et dramatisk lavmål. Og så sent som i juni 2000 uttalte en forsker på årsmøtet i NASCO – den nordatlantiske laksevernkomité – at det historisk sett aldri har vært mindre laks i Atlanterhavet. Så viste det seg at mens disse ordene falt, var det et rekordartet høyt antall laks som vandret inn mot Midt-Norge og opp i de trønderske elver. Det meldes om rekordfangster i denne regionen, og også på Vestlandet har det vært en merkbart økning i fangstene.

Man kan naturligvis reise spørsmålet om hvor mye forskerne egentlig vet – havet er enormt. Det må ha vært store mengder laks i andre områder enn der forskerne tradisjonelt har funnet dem. Dette behøver ikke være noe godt tegn – kanskje tvert om. Slik forflytninger i havet kan bety at laksen har problemer med næringstilgangen. Men la oss nå se positivt på det store lakseinnsiget sesongen 2000. Vi må bare ikke glemme at det har skjedd en kraftig nedgang i forekomsten av atlantisk laks de siste 20 årene. Enkeltår kan ha vært gode tidligere også, men langtidstendensen er helt klar.

Og fangsttallene som denne statistikken bygger på, gir faktisk et noe forskjønnet bilde av utviklingen. I 1980 var det knapt rømt oppdrettslaks i tallene, mot slutten av 1990-årene var det tale om store mengder. Før var dessuten de reelle fangster betydelig høyere enn fangsttallene ga uttrykk for.

Rekordfangstene i flere vassdrag i 2000 må ikke få oss til å slappe av på vegne av villaksen. Truslene mot arten er der som før: gyro, en raskt voksende oppdrettsnæring, forurensninger, overbeskatning av enkelte stammer osv.

Problemet med sur nedbør er heller ikke løst. Derfor haster det med å sette i verk Villaksutvalgets forslag til tiltak. Vi er mange som venter på modige politiske initiativ. Laksens fremtid er i politikernes hender – kan den være trygg der?

NYTT FRÅN SVERIGE

Redaktör Mikael Frödin

Flugfiskemässan och märkningsprojekt i Emån

För tredje året i rad gick så Svenska Flugfiskemässan av stapeln. Mässan hölls under tre marsdagar, 23–25, och platsen var som tidigare Aroshallen i Västerås. Redan då mässan startade 1999 blev den en succé med 4 500 besökare, vilket ökade till 6 100 året därpå och nu lockade den hela 7 000 flugfiskeintresserade besökare. Mässan har inte bara vuxit i antal besökare utan även vad gäller utställare. Nu finns alla Sveriges stora grossister samt en mängd butiker, fiskeorganisatörer, fisketidningar, flugbindare och andra hantverkare på plats. Totalt bestod mässan av 50 montrar med ett 70-tal utställare. Tillgänglig utställningsyta var slutsåld redan vid årsskiftet, och trots att man lyckades klämma in några extra platser, var man tvungen att neka några utställare plats.

Förhoppningsvis kommer mässan i fortsättningen att kunna hållas på större yta, för att alla ska kunna vara med och för att trivseln ska bli maximal, säger Jussi Sjölund, som tillsammans med Ulf Berglund bär huvudansvaret för arrangemanget. En viktig samarbetspartner är Sportfiskeakademien i Forshaga. Gymnasieungdomarna har på ett utmärkt sätt arbetat som värdar och bidragit till att göra mässan inte bara till Europas största flugfiskemässa, vilket den faktiskt är, utan även att göra trivseln under de tre dagarna fantastiskt fin.

Förutom att redskapsbranschen visade upp sina nyheter och besökarna fick möjlighet att prova intressanta ut-

rustningar, förekom också en hel mängd aktiviteter. Förutom lotterier, tipspromenad och filmvisning, hölls föredrag av fyra personer, under tecknad och Leif Milling samt influgna från USA Lars Åke Olsson och Darrel Martin. Föredragen var alla populära, men det som gjorde särskilt starkt intryck var kanske Leif Millings minnesföredrag om Rolf Smedman. Hans nya teknik som blandade rörliga bilder med stillbilder rönt stor uppskattning.

Darrel Martin och Lars Åke Olsson höll även så kallade workshops, där de lärde ut sina flugbindningstricks. Workshops är något vi kommer att försöka satsa lite mer på, det är ett mål att kunna erbjuda flugbindning med några världsledande flugbindare, säger Jussi Sjölund.

Självklart förekom även kasttävlingar ledda av Svenska Castingförbundets Stig Nyborg och även några rena kastuppvisningar. Gunnar Rask Nielsen och Göran Andersson fick sällskap av en av världens största auktoriteter inom flugkastning, Steve Rajef från USA. Steve, som är chefsdesigner på Garry Loomis, höll några mycket uppskattade uppvisningar och visade verkligen varför hans namn nämns med sådan respekt.

Nytt för året var även att mässan hade en egen mässtidning. Bakom den stod Fiske För Allas redaktion. Tidningen, en ren flugfiskebilaga som även distribuerades i Fiske För Alla, delades ut i 5 500 gratisexemplar.

Publiken, som kom från hela landet och även från våra grannländer, bjöds kort sagt på väldigt mycket för de 80 kronor eller 40 kronor för tjej, dam och ungdom mellan 12 och 15 år som mässan kostade i inträde.

Att mässan har en framtid är uppenbart. Att den säkerligen kommer att få än mer långväga besökare är troligt. Mässledningen säger att man till nästa år önskar ytterligare en kastbana för uppvisningar, vilket kommer att minska den trängsel som stundtals var påtaglig. Man planerar även att fortsätta med de populära föredragen, bjuda in kända namn från utlandet samt försöka göra mässan mer till en mötesplats för flugfiskare än en vanlig mässa. En aktiv publik ska kunna känna sig hemma och delta i aktiviteter i mer än en dag. En målsättning som verkligen bådär gott för kommande år.

Märkning av Emåöring

Under tre vårdagar genomfördes ett märkningsprojekt på Ems del av Emån. Märkningen, som initierats av Emåprojektet, genomfördes av Eklövs Fiske & Fiskevård. Syftet med märkningen var att ta reda på om den gamla fina statistik som förts över fisket sedan 20-talet är jämförbar med dagens, då huvuddelen av fisken återutsätts. Genom att ta reda på hur stor del av fisken som fångas två eller flera gånger, kan man få upplysningar om populationsjämförelserna blir riktiga.

Pilotprojektet genomfördes med två märkpenor med vars hjälp den spöfångade fisken "tatuades" med en blå prick på buken. Kallt vatten och försiktig hantering gör att fisken inte tar någon som helst skada av märkningen. Denna märkning sitter minst ett år, vilket även gör att det går att se om fisk återfångas till hösten.

Under de tre dagarna märktes 26 havsöringar. Under de följande tio dagarna rapporterades inga återfångster, vilket i sig är märkligt. Undertecknad skulle nog ha gissat på en minst 30-procentig och troligen 50-procentig återfångst. Tiden får dock utvisa återfångstprocenten.

Nackdelen med försöket är den begränsade omfattningen. Faller försöket väl ut är det dock möjligt att sportfisket framöver kan bidra med märkning av ett stort antal individer. Plastbricke-märkning, där varje fisk ges ett nummer, ger dock ett intressantare material, där både tillväxt, lekcykler, vandring och återfångst kan studeras. FiN återkommer framöver med resultat och utvärdering av märkningsförsöken.

Friluftskök för fjällfisket

Varje försommar ringer läsare och vill ha tips och råd om tält, sovsäckar och annan friluftsutrustning för sitt första fjällfiske. Under senare år har speciellt många frågor handlat om funktion och driftsäkerhet hos de nya gaskök man sett i kataloger och sportbutiker. Jag vill därför försöka dela med mig av mina egna erfarenheter av gas- och fotogeneldade kök. Det finns nämligen både för- och nackdelar med dem i jämförelse med det traditionella spritköket

Av Gunnar Johnson

Visst är det trevligt att koka kaffe och laga mat över öppen eld, men i praktiken är det inte alltid möjligt. På högfjället saknas oftast tillgång till bränsle, och längs skogsälven kan långvarigt regnande göra allt så surt att det blir svårt att göra upp eld. Tunna, döda grenar längst in vid stammen på en stor gran är visserligen alltid torra och lämpar sig därför att starta en eld med, men de brinner fort och det behövs sedan grövre grenar för att underhålla elden. Även om det inte krävs någon stor brasa för att laga mat eller koka kaffe, kan det ändå vara riskabelt att lita enbart till en öppen eld för all matlagning under en hel fiskevecka. Det måste till någon form av friluftskök för att man ska vara säker på att få varm mat och dryck.

Den öppna elden är emellertid ett fint komplement, som dessutom är trivselskapande, varför jag själv alltid har några trestickor liggande i packningen. De är sågade i 6–7 centimeters längd ur en bit törved och därefter klivna i knappt centimetertjocka stickor, vilka är utmärkta att starta en eld med då de är naturligt terpentininpregnerade. Jag skär några spån i stickorna. De tänds då omedelbart, och två till tre stickor räcker gott för att med garanti få igång elden, som sedan underhålls med tunna, torra pinnar eller torrt ris, för att slutligen matas med grövre grenar som jag finner på marken.

För oss som fiskat i många år, och som dessutom kanske sedan barnsben är vana att elda i vedpannor och kakelugnar, är det inte någon större konst att få fyr på en kaffeeld. Men jag har åtskilliga gånger sett hur yngre fiskerkamrater haft stora besvär att få elden att ta sig. Och det ska erkännas att det ibland kan vara knepigt när allt till sy-

nes är ordentligt surt och man inte vet var man ska leta efter garanterat torrt bränsle.

Hemligheten ligger naturligtvis just i att finna torrt virke av rätt kvalitet för att starta elden och att sedan mata och underhålla den med kvistar och grenar av rätt dimension, från klenare till grövre, i rätt ordning och takt. Men ibland saknas förutsättningarna, till exempel uppe på kalfjället, där ljung eller torrt bärris oftast är det enda man finner för att underhålla en mindre eld med.

Trangias stormkök

I Sverige har Trangias stormkök med spritbrännare av tradition varit det vanligaste friluftsköket. Det drivs med T-röd eller metanol och är till sin konstruktion mycket enkelt och driftsäkert, samtidigt som det rätt hanterat är helt explosionssäkert. Nackdelen är att det är svårt att snabbt och enkelt reglera lågan och att effekten jämfört med många andra kök är relativt låg. Den lägre effekten beror inte på köket, utan på bränslet. I gengäld kompenserar Trangiaköket för detta genom att brännaren och kastrullen är inneslutna i köket, med andra ord stormsäkrade när det blåser kraftigt. Det är en stor fördel och bättrar på prestandan, men det innebär ändå att man måste bära med sig förhållandevis mycket bränsle i en redan tung packning jämfört med andra kök som drivs med bränsle med högre energiinnehåll.

Vanlig T-röd sotar ner kokkärnen, vilket gör att många istället väljer att elda köket med metanol, det vill säga träsprit, som sotar mindre. Men metanolen har ännu lägre energiinnehåll

och är dessutom mycket giftig, vilket gör att man till varje pris måste undvika spill i kokkärl eller på maten, liksom man måste undvika inandning, eftersom metanol kan ge synnerligen otrevliga skador på den mänskliga organismen. Metanol är därtill mycket lömskt, eftersom det är lukt- och smakfritt. Det finns därför all anledning att ta varningstexten på flaskan på största allvar och absolut aldrig ha någon metanol kvar i brännaren, om man transporterar denna inne i stormköket – och det tror jag de flesta gör.

T-röd är i det fallet bättre. Den luktar och innehåller kräkmedel, vilket gör att man knappast får i sig den av misstag. Men även här gäller att aldrig förvara någon sprit i behållaren under transport och att se till att flaskan inte läcker i packningen, eftersom spriten då kan rinna ut och spoliera medhavda matvaror, vilket i sin tur kan bli kritiskt då man befinner sig långt ute i vildmarken utan möjlighet att komplettera matförrådet.

Stormkök som drivs med sprit har ytterligare en nackdel; det kan vara svårt att få tag i bränsle vid utlandsresor. Vid ett besök på Färöarna för en del år sedan var det helt omöjligt att köpa T-röd, och under en resa till Island några år senare kunde jag visserligen inhandla bränsle på ett apotek, men då till ett literpris på en bra bit över hundralappen.

Trots många och stora fördelar har det spriteldade köket alltså också sina begränsningar.

Kök med gasbrännare

Under några år har jag istället för spritkök använt kök med gasbrännare,

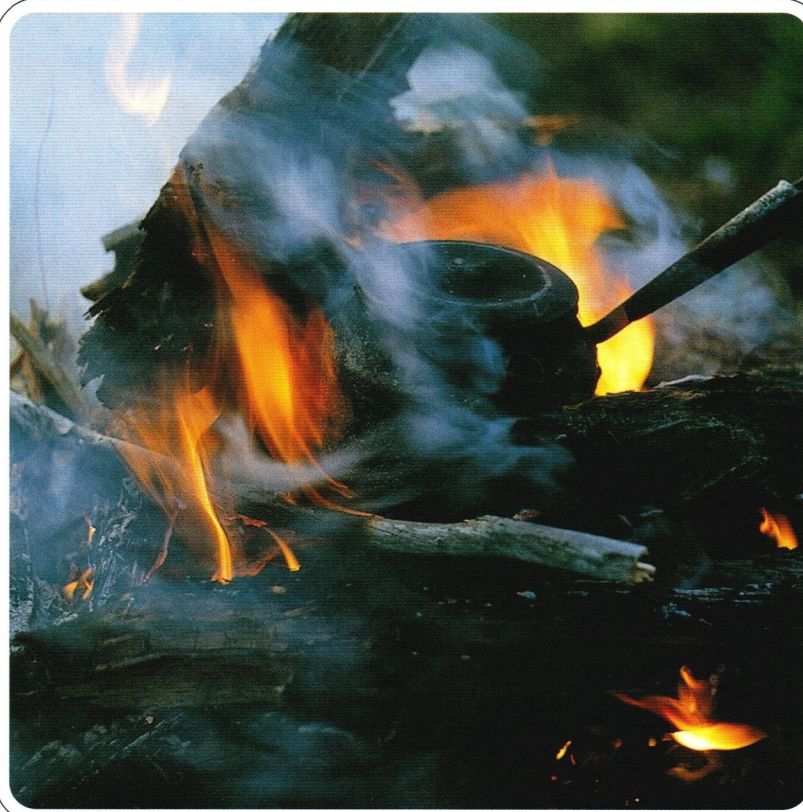
åtminstone vid fiske i sommartemperatur och på hemmaplan. De fungerar också på sommarfjället, men här befinner vi oss i en miljö med risk för låga temperaturer, vilket har sina nackdelar för gaskökens funktion. Men låt oss börja med fördelarna.

Den stora fördelen med gaskök är att de är mycket enkla att handha. Lågan kan lätt regleras – allt från högsta värme till sparlåga – och köket svarar blixtnabbt på regleringen av gasmängden och ger därför ett mycket gott kok- och stekresultat. Det är ingen tillfällighet att alla restaurangkök har gas istället för elektriska plattor. Man sparar också mycket bränsle, eftersom man hela tiden kan reglera lågan, så att man aldrig använder mer gas än nödvändigt. Vikten på gasen är därtill lägre än för sprit, eftersom gasen har högre energiinnehåll. Omräknat i effekt för ett visst antal dagar på fjället, så väger alltså den gas som går åt betydligt mindre än den mängd T-röd eller metanol man behöver bära med sig.

Det finns idag många olika typer av gaskök på marknaden, också brännare tillverkade speciellt för att användas i Trangias stormkök. Senare modeller av dessa kök är förberedda för byte till gasbrännare med hål för bränsleslangen till gasbehållaren. Här kan man alltså få gasbrännarens fördelar med reglering av lågan. Denna brännare är dessutom försedd med en böj på bränsledningen så att gasen förvärms i sin egen låga, en detalj som ger bättre drift vid låg yttertemperatur.

Andra fristående gaskök är försedda med utvikbara fötter och ansluts med en bränsleslang till gasbehållarens ventil. Det finns också små mini-gaskök som skruvas direkt på gasbehållarens toppventil. Den senare modellen tar mycket liten plats, men är väl vindkänslig för att användas på kalfjället utan att kompletteras med vindskydd. Genom att mini-köket byggs på höjden blir det också lätt instabilt, vilket kan åtgärdas genom att gasbehållaren förses med en speciell

trefot för att öka stödytan mot marken. Denna typ av gaskök passar egentligen inte för mer avancerade miljöer, men däremot använder jag ofta mitt mini-kök vid dagsturer hemmavid. Där är det alldeles utmärkt, eftersom jag då befinner mig i mer skyddad terräng och mini-köket dessutom tar minimal plats i dagstursäcken. Här kan man valfritt komplettera med en liten mini-kastrull eller en liten kaffepanna.

*Den öppna elden har av tradition varit vårt första "friluftskök".
(Foto: Göran Claréus.)*

Den ovan nämnda trebenta stödfoten är för övrigt ett utmärkt komplement till alla gaskök, eftersom foten gör att gasbehållaren kommer upp några centimeter från den kalla marken. Det är viktigt, eftersom den vanliga gasblandningen med 80% butan och 20% propan fungerar dåligt vid låg temperatur. Jag har haft bekymmer med ojämnt brinnande gaskök då temperaturen legat vid nollstrecket – och det får man räkna med på sommarfjället. Det finns visserligen gasblandningar med 70% butan och 30% propan för användning ner till 10 minusgrader. Men vid kall väderlek verkar det som om gaserna blandas dåligt. Något sägs man kunna motverka detta genom att skaka gasbehållaren före användandet – men jag är tveksam. Tydligt för gasas propanen först, hur man än gör, och när gasbehållaren är halvtom finns det troligen bara butan

kvar. Denna för gasas enligt vad tillverkaren uppgivit för mig vid en tidigare förfrågan endast ner till omkring noll grader. Jag fick då rekommendationen att använda en så kallad heat-pad för att förvärma gasen.

Denna heat-pad består av en kudde med någon form av saltlösning, som aktiveras när man klämmer till på den. Det hela fungerar bra, men sedan måste man koka sin heat-pad en stund för att aktivera den på nytt. Den tar alltså onödigt mycket bränsle för att fungera. Ett alternativ är att värma gasbehållaren i sov-säcken eller nära kroppen under kläderna, men hur som helst utgör gasens köldkänslighet en begränsning, även om dessa kök för övrigt och vid "normala" temperaturer är mycket smidiga att använda.

Viktigt i sammanhanget är att köpa en gasbrännare med förvärmning, det vill säga att gasen går upp i en rörslinga ovanför brännaren, så att den förvärms av lågan innan den strömmar ut. En på så sätt konstruerad brännare ger bättre effekt även vid lägre temperatur, men det påverkar ju inte temperaturen på gasen nere i behållaren. Det bör

dock tilläggas att detta problem främst uppstår när gasbehållaren börjar bli halvtom eller gasen fått ännu lägre nivå.

MSR har för övrigt i år lanserat vad man kallar IsoPro, en blandning av isobutan och propan, som sägs fungera ner till -23 C. Genom att den nya gasen dessutom är trycksatt i sin behållare, ska den också ge bättre effekt när burken är halvtom. Det låter bra, men jag har själv ännu inte haft tillfälle att prova den nya gasblandningen.

Sammanfattningsvis kan sägas att gaskök generellt sett är mycket enkla att använda och samtidigt är mycket driftsäkra vid vanlig sommartemperatur. Gasen är också mycket "ren" att använda, eftersom den inte sotar kokkärnen. Jag tror därför att allt fler kommer att välja friluftskök med gasbrännare i framtiden.

forts på nästa sida

Fotogen- och bensinkök förses med övertryck genom pumpen på bränsleflaskan och är driftsäkra också vid låga temperaturer. Det är effektiva kök, som dock kräver några minuters förvärmning av brännaren, innan denna kan tändas. Optimus Nova kök har inbyggd rensnål i munstycket, vilket innebär en stor fördel vid drift med fotogen. (Foton på detta uppslag: Gunnar Johnson.)

forts från föreg sida

Fotogen och bensin

En typ av kök som alltid håller tryck oavsett temperaturen är sådana som går på fotogen eller bensin, eftersom de pumpas upp för hand.

Fotogenköken har dessutom en mer än hundra år lång historia. Trots det utvecklas de fortfarande och är idag tekniskt väl fungerande expeditionskök. Vissa modeller kan dessutom köras på många olika bränslen, till exempel bensin, diesel eller liknande. Själv har jag dock bara erfarenhet av fotogendräft, eftersom jag personligen upplever att bensin har en viss explosionsrisk, till exempel vid statisk elektricitet, och därför är mindre trevlig att hantera, även om jag vet att bensin är ett tämligen säkert bränsle om köket hanteras på rätt sätt.

Till skillnad mot gas, som inte sotar kokkärlen, så kan fotogen ge en beläggning – om man inte trimmar förbränningen riktigt. Men eventuell beläggning på kastrullerna kan lätt dis-

kas av. Däremot kan felaktig förbränning göra att brännarens munstycke täpps igen och måste rensas med en speciell nål.

Den stora fördelen med fotogenköket är emellertid att det fungerar också vid låga temperaturer. Fotogen ger också minst dubbla energimängden jämfört med samma mängd T-röd, vilket naturligtvis minskar vikten av den mängd bränsle man behöver bära med sig. Jag har också själv upplevt mina fotogenkök som mycket bränslesnåla. Fotogenköket har dessutom fördelen att lågan kan regleras på samma sätt som på ett gaskök. Det drivs också med ett bränsle som är billigt och lätt att få tag på. Men se upp med kvaliteten – det måste vara ren lysfotogen för att driften ska bli störningsfri. Sämre kvalitet innehåller olika mängd paraffin, vilket får köket att sota igen.

Nackdelar, då? Ja, egentligen finns det enligt min mening bara två nackdelar; först och främst den att fotogenköket kräver några minuters förvärmning av brännaren, innan man släpper på fotogenen och får en het låga. Men

en viss fördröjning gäller ju också för det vanliga spritköket, som inte går för fullt från första sekund. Den andra nackdelen är risken att munstycket sotar igen. Fotogenköket kräver därför en viss vård för att fungera väl.

Jag har använt fotogenkök i cirka femtio år, bland annat hade min far mor ett sådant i sin sommarstuga. Men den här typen av kök har utvecklats och blivit betydligt enklare att handha. Idag har jag två moderna fotogenkök; det äldre av dem kräver att man delvis demonterar brännaren för att komma åt att rensa ventilen. Det är irriterande, speciellt om köket börjar gå ojämnt vid drift och man måste vänta medan det svalnar innan man kan rensa. Att skruva bort delar av brännaren medan den är varm är ju inte att rekommendera. Det andra köket har inbyggd rensnål, vilket innebär att man endast behöver skaka det för att rensa munstycket.

Det ska noteras att det också finns en speciell fotogenbrännare, som har konstruerats för montering i Trangias stormkök. Jag har själv inte provat denna, men inser att en sådan kombi-

nation har den stora fördelen att vindskyddet är inbyggt i köket. Vid användning av övriga typer av kök bör dessa kompletteras med ett separat vindskydd. Det ger en lugnare förbränning utan störande vindstötar, vilket ger kortare koktid samtidigt som det spar bränsle. Dessutom hjälper vindskyddet till att hålla upp temperaturen på själva kokkärlet, vars innehåll annars snabbare kyls ner av den kalla fjällvinden.

Säkerhet

Slutligen; lita inte till de nya gaskökens inbyggda piezo-tändare. Lita inte heller till vanliga cigarettändare på fjället. Det måste i så fall vara en stormtändare. Men alla "tekniska" tändare kan sluta att fungera. Ha därför alltid med några askar vattentätt förpackade tändstickor placerade på olika platser i packningen. Tag dessutom gärna med några askar stormtändstickor. De fungerar även om det blåser åtskilliga sekundmeter, vilket vanliga tändstickor inte gör. Garanterat vattensäker är också en så kallad "Jukkas-sticka", som ger gnistor då man drar den mot en kniv. Med en sådan kan man tända sitt kök om de vanliga tändstickorna olyckligtvis skulle ha blivit våta – ja, till och med efter lite träning göra upp en eld.

Notera att jag i texten ovan skrivit "då man drar den mot en kniv". Det naturliga är nämligen att man håller stickan still och drar kniven mot stickan – ungefär som när man täljer i en träbit. Vi är ju vana vid att hantera en kniv på det viset. Men det innebär att man kan slinta med knivhanden, eftersom handrörelsen fortsätter framåt utanför stickan.

Risken finns att man stöter till kökets brännare så att hela köket välter – samtidigt som gnistorna från Jukkas-stickan tänder bränslet. Men gör man tvärtom, det vill säga håller kniven still och drar stickan mot sig, så eliminerar man risken att stöta till köket – men stickan fungerar precis lika bra. Jag var en gång med om hur en kamrat på detta sätt välte ett spritkök, då han skulle tända det med sin Jukkas-sticka. Det var lyckligtvis på en stenig strand och han fick låta den utrunna spriten brinna ut och slockna av sig själv. På torrt gräs eller i tältets absid skulle en sådan olyckshändelse fått helt andra konsekvenser.

En annan säkerhetsdetalj gäller de små lyktor med värmeljus i en liten kopp av aluminium, som jag ser allt fler använda för att få lite ljus i tältet

Primus gaskök LPS har en effekt på 3000 W. Förvärmningen av gasen när denna passerar rörbågen vid brännaren gör att köket klarar låga temperaturer bättre. Trefoten på gasbehållaren medför att denna står stadigt och samtidigt kommer upp en bit från den kalla marken.

och för att driva ut råluften innan det är dags att krypa ner i sovsäcken. Stearinblandningen i en sådan kopp blir helt flytande efter en stund, och även om det inte är stearinet i sig som brinner, utan gasen runt veken, så kan det bli mycket obehagliga konsekvenser om man skulle råka stöta till lyktan med ljuset så att innehållet sprids över en fleecejacka eller över sovsäcken. Man riskerar då att hela textilen förvandlas till en enda stor veke, och även

om det inte skulle börja brinna, så blir utrustningen förstörd av det tunnflytande stearinet.

Välj istället en minilykta avsedd för ljus av vanlig stearinkvalitet, som inte blir lättflytande. De är betydligt säkrare att använda inne i ett tält. Men om du absolut vill ha med några värmeljus, de har ju fördelen av att vara små och lätta i packningen, så placera dem för säkerhets skull i botten på ett tomt kokkärl innan du tänder dem.

Trangias stormkök med vindskyddet avlyft och med spritbrännaren utbytt mot en gasbrännare, som ger högre effekt och dessutom medger steglös reglering av lågan.

Möte med fjällpipare

Ett möte med den sällan sedda fjällpiparen ger en extra stjärna i dagboken. Fjällpiparen häckar sällsynt på högt belägna fjällhedar och är känd för att vara en mycket oskygg fågel

Text & foto: Tore Axelsson

Vistas man ofta ute i naturen sker ibland speciella möten med djur och fåglar, som man inte träffar på varje dag. Dessa möten brukar ge anledning till en extra stjärna i dagboken, samtidigt som de lämnar kvar en lätt berusande känsla inombords. En känsla som sitter i länge efteråt. Förra sommaren fick jag uppleva denna speciella känsla efter att ha fått den stora äran att komma en fjällpiparfamilj nära in på livet. Det hände en julkväll på en fjällkam i nordligaste Norge.

Jag har travat åtskilliga mil i vår skandinaviska fjällvärld, men bara en gång tidigare kan jag med bestämdhet säga att jag sett en fjällpipare. Det var i början av sjuttioalet strax nedanför Marsfjället vid Vilhelmina. Jag minns så väl den orädda fågeln, som den gången flaxande sprang omkring och försökte locka mig bort från boplatsten.

Jag kan inte riktigt förklara det, men vissa fågelarter inger en känsla av förtroende mot oss människor. Lavskrikan är en sådan fågel, fjällpiparen en annan.

Men nu befann jag mig i nordligaste Norge. Det var kväll och det var i slutet av juli. Efter matlagning och kvällsbestyr i lägret, så gjorde Håkan och jag en tur upp på fjällkammen strax öster om vår tältplats. Vi gick högt upp för att få en god utsikt över den älvdal vi skulle fiska i. Älvens glittrande band syntes slingra sig långt i fjärran tills det lockande försvann bakom en fjällrygg. När vi sett oss nöjda på utsikten över det hägrande fiskvattnet vände vi tillbaka i kanten av den hårt vinderoderade fjälltoppen.

Precis på krönet fick vi ögonen på en fjällpipare med unge ett tjugotal meter bort. Jag fick bråttom att byta vidvinkelobjektivet mot ett 300 millimeters tele. Men när jag väl fått objektivet på plats och skulle försöka ta några bilder, så visade kameran alltför långa slutartider för att jag skulle kunna få skarpa bilder. Jag hade ett polarisationsfilter påskruvat och ett sådant stjal en hel del ljus. När jag väl hade skruvat av filtret hade fjällpiparna fått nog av oss och försvann utför branten. Långnäsade stod vi

kvar och tittade efter fåglarna. Håkan vände åter ner till tältet. Jag stannade ensam kvar och gjorde en lov norrut över fjället.

Några fjällripor lyfte strax framför mig. De trivs ju också på de allra kargaste platåerna. Efter en kortare vandring vände jag åt söder igen, och döm om min förvåning då jag fick se att fjällpiparna var tillbaka på samma plats.

Den här gången var jag dock beredd med kameran och fick mina bilder. Det var nu tre fåglar. Hona, hane och en unge. Hanen var dock skyggare än honan och höll sig längre bort. Det råder omvända könsroller hos fjällpiparen. Ha-

nen utför det mesta av ruvningsarbetet och tar största ansvaret för vården av ungarna. Och vad färgteckningen beträffar är det honan som har den praktfullaste fjäderdräkten.

Jag försökte åla mig så nära fåglarna som möjligt och kom också tämligen nära honan. Men hon satte en närgräns vid sju, åtta meter. Kröp jag närmare, trampade hon snabbt undan någon meter och visslade samtidigt lågmält. Tänk att få komma så nära dessa sällan sedda fåglar!

Honan var för övrigt en utmärkt statist framför kameran. Om hon vände sig fel i förhållande till mig och den låga solen, så visslade jag bara för att få henne att trampa runt på snabba fötter för att lyssna. Midnattsolen lyste då så grant i hennes roströda bröst och ögonen fick en blank skärpa.

Denna kväll kände jag mig mycket tacksam för att ha fått möta denna sällsynta vildmarksfågel

där uppe på fjället ovanför den nordnorska dalgången.

Nere från älvstranden syntes en smal blå rökslinga leta sig uppåt. Jag tog farväl av fjällpiparna – det var dags att vandra tillbaka till kamraterna nere vid tälten...

Den halv vuxna fjällpiparungen har ett gott skydd i sin ungfågelsdräkt.

Hos fjällpiparna är könsrollerna ombytta och det är honan som har de klaraste och vackraste färgerna.

Bromsen sitter i spöet!

Rubriken ovan kan tyckas något provocerande, för visst behöver vi en funktionell broms också på vår flugrulle. Men det finns kanske anledning att fundera över hur många andra "bromsar" vi egentligen har inbyggda i vår utrustning; både i spöet, linan och till och med ute i vattnet

Text & teckning: Christer Larsson

Veckan före jul var jag inne i en sportfiskebutik för att handla lite krok, ett par hönsnackar och några påsar kanindubbing med tanke på eventuell flugbindning i mellandagarna. Medan jag väntade på min tur att betala, kunde jag inte undgå att höra försäljarens presentation av några olika flugrullar för en pappa, som tydligen var inne för att köpa en julklapp till sin son.

Det var ganska intressant att följa försäljarens beskrivning av de olika öringrullarnas mer eller mindre avancerade bromssystem, och hur han gjorde gällande att möjligheten att bromsa fisken direkt från rullen var helt avgörande för om man skulle lyckas landa fångsten på ett säkert sätt. Med den lättåtkomliga reglerknappen på rullsidan skulle man under fighten kunna justera bromsen allt efter fiskens rusningar.

Det hela drog ut på tiden och jag fick gå emellan och betala mina varor, varefter jag lämnade butiken, och vet därför inte hur affären avslutades. Men eftersom min egen uppfattning är att man visserligen behöver en broms, som startar mjukt och som är inställd så att man inte riskerar backslag på rullen, men i övrigt med fördel bromsar med handen mot rullkanten – åtminstone vid ordinarie öringfiske – så fann jag försäljarens argument något märkliga. Han nämnde till exempel inget om spöets funktion för att bromsa fisken.

När jag vid fiskeklubbens årsmöte en dryg månad senare nämnde mitt besök i butiken och samtidigt inför klubbmedlemmarna argumenterade för att man ju också i hög grad bromsar fisken med spöet, så visade det sig att många av dem inte förstod vad jag menade. Visst bromsar man fisken med rullen! Något annat hade de aldrig reflekterat över.

Den efterföljande demonstrationen vid en flugbindningsträff någon vecka senare blev en aha-upplevelse för många medlemmar. Jag hade då med mig ett spö med lina och rulle, där den senare ställdes in på "normalt" bromsläge, det vill säga så att bromsen förhindrade backslag. Med cirka tio meter lina utanför toppögla lät jag sedan mina klubbkamrater agera "fisk" och dra ut lina medan jag höll spöet i 20–30 grader mot horisontalplanet. Därefter gjorde vi om testet, men nu med spöet i cirka 90 graders vinkel mot dragriktningen. Alla var förbluffade över hur stor skillnaden i bromsverkan var – trots att inställningen av rullbromsen inte hade ändrats mellan de olika försöken.

Med andra ord kunde alla konstatera hur mycket man kan bromsa fisken med spöet enbart genom att öka friktionen mellan linan och spöringarna på toppdelen, något som

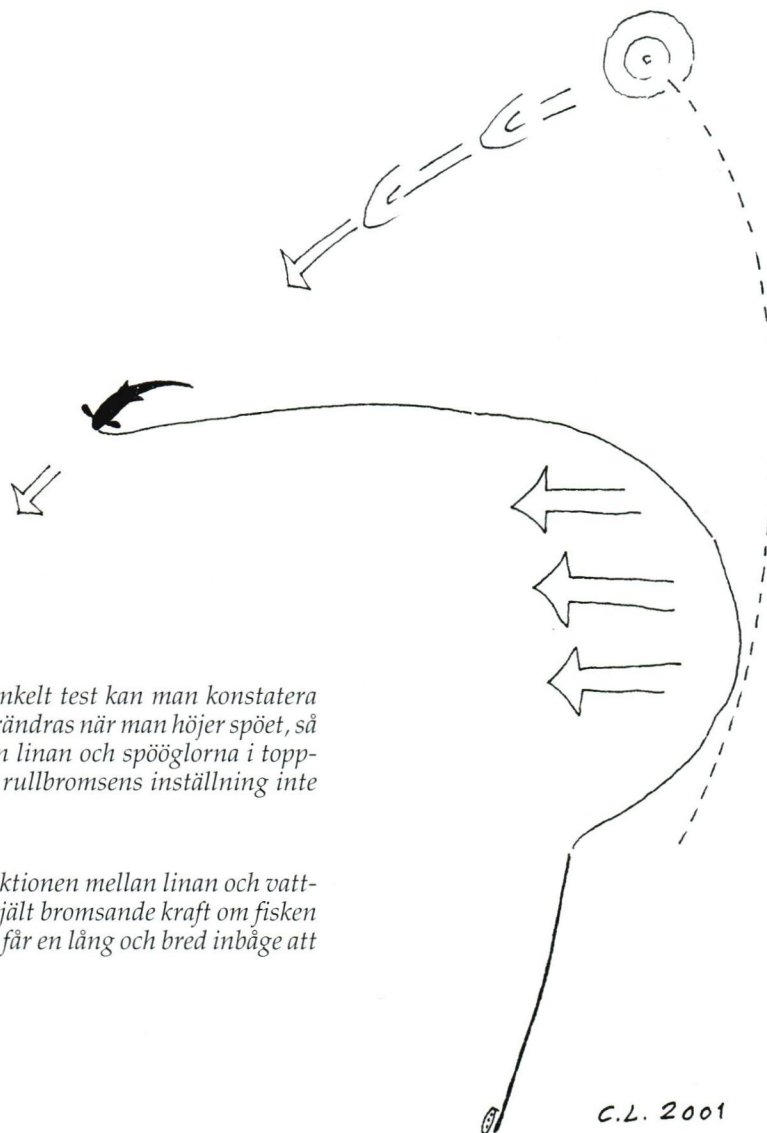
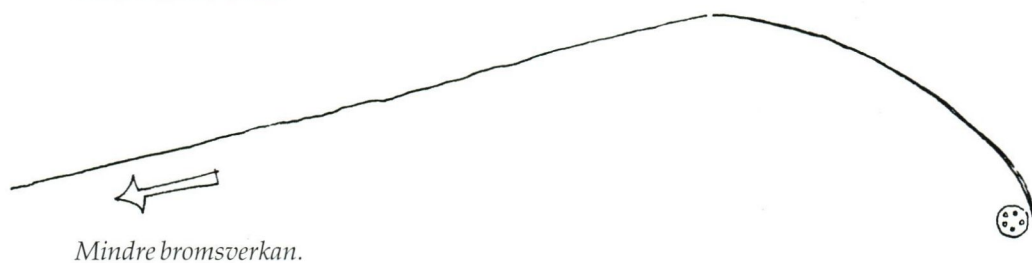
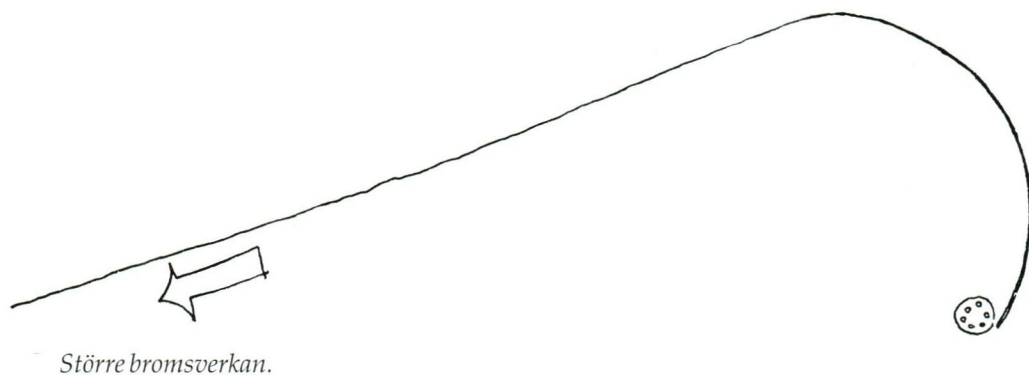
egentligen är självklart men som man aldrig tänkt på tidigare. Nu tog diskussionen fart; här hade man gått i tron att rullens mer eller mindre avancerade bromssystem varit det enda saliggörande, trots att alla automatiskt höjer spöet när man har fast fisk – just för att utnyttja spöbromsen!

Alla har vi också upplevt hur stor friktionen kan vara mellan linan och vattnet utan att kanske se detta som en del i utrustningens bromssystem. Särskilt tydligt är detta då man lyfter en lång sjunklina, men friktionen mellan vattnet och en flytlina kan också vara stor. Detta får väsentlig betydelse när en fisk drar iväg med linan i en vid båge efter sig och hela denna båge möter motstånd från vattnet, jämfört med om fisken går rakt ut från fiskaren. Denna bromsverkan från vattnet sker ju helt utanför spötoppen och kan därför svårligen regleras med rullbromsen. Däremot kan man i någon mån försöka minska vattenmotståndet med "spöbromsen" genom att försöka dirigera och utjämna linbågen på vattnet med spöet. Med en för hårt ställd rullbroms kan emellertid tafsens brista, eftersom den sammanlagda bromsverkan från rullbroms, spö och lina blir för stor. Det gäller alltså att inte ha rullbromsen för hårt ställd.

Här gör många felet att de provar rullbromsen genom att dra ut någon halvmeter lina för att testa motståndet. Men det ger ju en falsk bild av den verkliga bromskraften, eftersom ett sådant test inte inbegriper motståndet från friktionen på linan i spöet och vattnet. Det är därför jag själv alltid ställer bromsen så lätt att den endast förhindrar backslag. I övrigt väljer jag att reglera bromsverkan med linhanden mot rullkanten eller genom att vinkla spöet olika i förhållande till hur fisken väljer att rusa.

Bromsen på en rulle kan dessutom aldrig justeras på hundradelar av en sekund. Lutningen på spöet utgör däremot en mycket snabb och samtidigt följsam broms, som dessutom genom klingans aktion blixtnabbt och automatiskt tar upp och reglerar fiskens knyckar och rörelser.

Min avsikt är naturligtvis inte att ifrågasätta rullar med avancerade bromssystem, utan endast att peka på att rullbromsen inte är den enda bromsen. All utveckling av våra redskap är i grunden positiv. De nya, breda rullarna med stor diameter ger till exempel, oavsett bromssystem, närmast likartad bromsverkan från första till sista linvarv. Vid prov med en äldre rulle med smal och djup spole visade det sig däremot att antalet varv ökade från 4 vid full rulle till drygt 8 varv i slutet av linan för varje meter som drogs ut – ett förhållande som naturligtvis har betydelse på bromsfunktionen...

Ovan: Genom ett enkelt test kan man konstatera hur bromsverkan förändras när man höjer spöet, så att friktionen mellan linan och spöoglorna i toppdelen ökar, trots att rullbromsens inställning inte ändrats.

Till höger: Även friktionen mellan linan och vattenet kan utgöra en rejält bromsande kraft om fisken drar iväg, så att den får en lång och bred inbåge att släpa på.

C.L. 2001

Strömmarna ovanför Övre Galhån ger en skön vildmarkskänsla.

Övre Tännån

Ett fiskevattensreportage som samtidigt är en idéartikel kring vatten med starkt begränsat fisketryck och vad det betyder för fisket och fiskeupplevelsen

Text & foto: Per Göran Jönsson

När jag stiger ur bilen vid målet för årets fiskeresaduggregnar det och är kallt i luften. Termometern visar endast 6 grader. Står det verkligen 8:e juli i almanackan?

Utsikten från gårdsplanen ner mot skogen och vattnet värmer dock, och det är med förhoppningar om en trevlig fiskevecka jag knacker på hos min fiske- och stugvärd Ingebrikt Bergman, som genast stegrar min fiskeiver genom att visa fångstjournalen från den senaste veckan.

Redan när jag ringer för att boka min stuga, ber jag också om lite flugtips inför den aktuella perioden. Danican brukar kläcka runt den vecka jag ska komma, får jag då veta, så några såda-

Min grå flymf

Krok: Torrflugrok nr 14.
Bindtråd: Gul.
Kropp: Grå Harlinedubbing.
Hackel: Grå höna.

na imitationer tillsammans med Haröron och E-tolvor bör finnas i min flugask. De senaste dagarnas fångstrapporter visar också att flera fina harrar runt kilot har tagits just på danicaimitationer. Rapporterna innehåller även några rejäla öringar, och i tankarna knyter jag redan på min första fluga...

När formaliteterna med fiskekortet är avklarade, är det dags för en första guidning längs vattnet. Fiskerätten omfattar 4,5 kilometer av de översta delarna av Tännån, varav 3,5 kilometer är avsatta som flugfiskevatten. Ingebrikt tar mig med på en tur längs sträckan och ger mig tips om ståndplatser och hur jag bör fiska vattnet.

Det visar sig att mitt fiskekort ger

möjlighet att flugfiska i en mycket vacker och omväxlande del av Tännån. Skogen omsluter vattnet och i bakgrunden höjer sig mjukt rundade fjälltoppar. Vegetationen är typisk för denna del av Härjedalen och känslan av den fjällnära miljön förstärks ytterligare av en kringströvande renhjörd, som då och då effektivt spärrar av den smala grusväg som följer ån.

När vi stannar till vid Nedre Galhån fångas min blick av några stora insekter på vattnet. Jag går närmare och ser att det är danicor, som trotsar kyla och duggregn och kläcker i mängder på selet.

”Deras aktivitet är på retur nu. Förra veckan var här otroliga mängder av Rocken”, säger Ingebrikt när han ser hur exalterad jag blir av sländorna ute på vattnet.

Det ska bli fantastiskt att ännu en gång få fiska med en av dessa dagsländornas gigant på tafsens. Det är nu en månad sedan jag hade danica kläckningar i mitt hemmavatten Björkaån nere i Skåne.

Danicorna kläcker och svärmar hela den vecka jag vistas vid Tännån, och jag tänker fortfarande på Ingebrikts ord om att de var på avtagande. Hur hade det då varit veckan innan – när de var på topp...?

Efter guidning längs vattnet är det så dags att ta en titt på den stuga som ska bli mitt hem under veckan. Det blir en brant och trixig bilfärd genom skogen upp till Urgåsen, där en fantastisk timmerstuga möter med vedkamin, fotogenlampor och gasolspis. Jag känner direkt att jag kommer att trivas.

Nedre Galhån

Det blir harren i Nedre Galhån som först får syna mina flugor. Åsandsländorna finns kvar och jag beklagar min torftiga bindteknik när jag ser mina imitationer sida vid sida med den ”äkta varan” på vattnet. Men den känslan varar inte särskilt länge, för i strömkanten, just där vattnet faller ut i hån, hugger årets första harr. Fiskeglädjen jublar inom mig! Finns det något bättre än en torrflugefiskad harr?

”Vilken start på min fiskevecka”, tänker jag medan jag försiktigt lossar harren från kroken och håvmaskorna och låter den simma ut till sina kompisar igen. Det är en vacker harr på strax under 35 centimeter, som för övrigt är minimimåttet för denna sträcka.

Det blir sedan ytterligare några harrar där ute i strömkanten, alla tagna på min danicaimitation, innan kylan och tröttheten driver in mig i stugvärmens.

Den trivsamma timmerstugan på Urgåsen.

Men mitt fiske har börjat bra och veckan ser lovande ut...

Nästa morgon vaknar jag till en nästan klarblå himmel. Termometern visar visserligen bara 7 grader, men med lite sol ska temperaturen nog stiga framåt dagen.

En uppfriskande ”vildmarkstvätt” och en frukostfika senare står jag åter vid Nedre Galhån. Jodå, danicorna är vakna. Och harren med. Tännån bjuder här på ett omväxlande fiske; dels en fin strömsträcka, men även ett spännande och lite djupare lugnvatten där strömmen faller ut i hån.

Jag fiskar av strömkanten och en del av lugnvattnet under några timmar och krockar flera fina harrar runt 30 centimeter. Den största, som jag behåller till röklådan, mäter 39 centimeter. Samtli-

ga tar på danicaimitationer. Några på nymf, men de flesta på torrfluga.

Vakande öring

Eftermiddagen beslutar jag att tillbringa uppe vid dämnet vid Tännfallet. Tännån är reglerad och det finns dämmen med manuellt reglerade dammluckor på två ställen, just där ån faller ut ur Östersjön – ja, den heter faktiskt så – och dessutom vid Tännfallet.

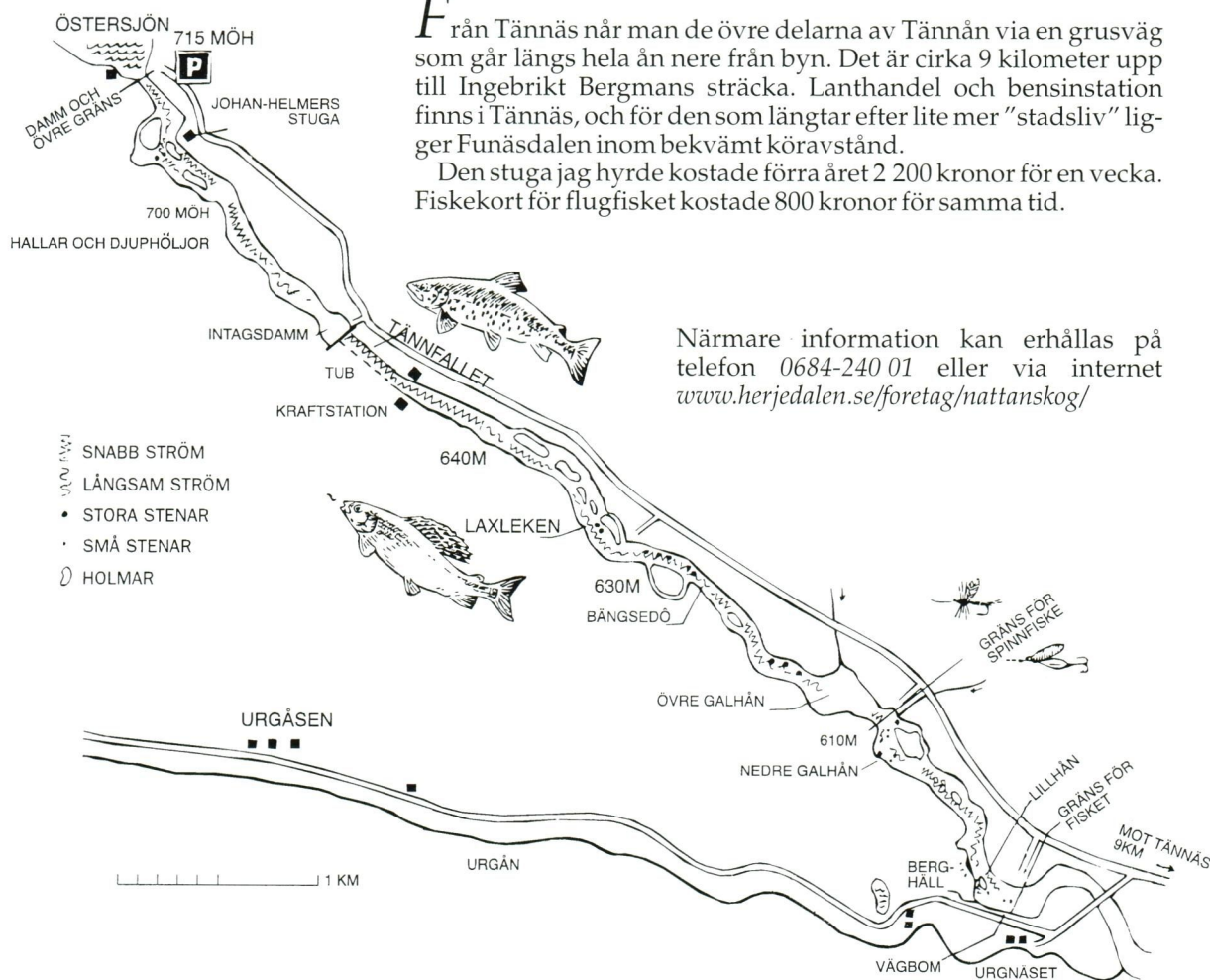
Vid Tännfalls-dämnet bildas ett mindre sel och ovanför detta sel finns ett fint strömparti. Det är ett tips om vakande öring som lockat upp mig hit. Och det stämmer verkligen. Det blanka vattnet bryts ideligen av vakande

forts på nästa sida

Öring från sträckan ovanför Tännfallet.

Fisket vid övre delarna av Tännån

forts från föreg sida

fisk. Jag drar mig en bit upp på strömsträckan och kan konstatera att fisken vakar också här. Skogen står tätt på vattnet, och ett par korpars "klonkande" förstärker vildmarkskänslan.

En mindre, grå slända kläcker och flyger tätt över vattnet. Jag tar ett steg ut i den klara strömmen och provar några kast med en flymf. Men fisken är skygg och efter ytterligare ett par kast rör vaken ut.

Medan öringarna därute lugnar sina franska nerver, hukar jag på en sten och passar på att byta fluga. Jag knyter på en Variant, som flyter högt och länge på det lite oroliga vattnet – och som dessutom är lätt att se. Ganska snart får också min fluga sin första påhälsning. En fisk stiger, men missar.

Ett par kast senare hugger den igen. Den här gången med bättre precision.

Min första öring i Tännån mäter strax över 30 centimeter och får hjälp ut i strömmen igen som tack för visat intresse.

Grå flymf

Magen knorrar efter mat, så jag bryter fisket för en stund, men återvänder till öringarna lite senare mot kvällen. Den lilla vind, som blåst genom ådalen under dagen, har nu lagt sig och det blir en fantastisk kväll. Det vakar fortfarande vid dämnet, men även uppe i strömmen är fisken igång. I luftrummet kring ån härskar nu en mindre nattslända, men även några enstaka mindre dagsländor dansar över strömmarna.

En hel del flugor testas utan resultat, innan en liten grå flymf slutligen ger

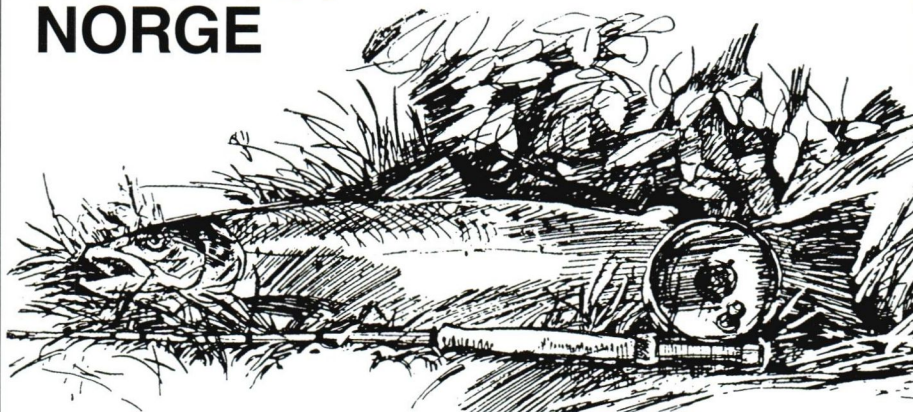
mig min andra öring. Jag låter flymfen driva fritt och öringen hugger just där strömmen planar ut i lugnvattnet. Det blir en vild fight där utgången på intet sätt är given. Till slut lyckas jag dock leda en otroligt vacker Tännåöring till håven. Den mäter 39 centimeter.

Jag återvänder flera gånger under veckan till de här strömmarna, och det är lika spännande varje gång. Fisken vakar villigt och jag lyckas också kroka flera fina öringar strax under kilostrecket.

En annan fin öringsträcka är strömmarna nedanför Johan-Helmers stuga. Här finns flera intressanta strömparter och ett fint lugnvatten runt några mindre öar. Jag får visserligen ingen av de större fiskarna här, även om jag har på en rejäl fisk som rätar kroken på flugan, men den här delen av vattnet

forts på sid 54

NYTT FRA NORGE

Redaktør Terje Bomann-Larsen

Laksesesongen 2000 – et blaff?

Det er vel ingen hemmelighet for spaltens lesere at jeg har vært pessimistisk på den norske villaksens vegne. Slik sett ble sesongen 2000 en liten nesityver, men sånne er lette å ta når de er av det positive slaget. Er det så på tide å revurdere sin oppfatning, innrømme sine feil? Kanskje, men fortsatt er det mange ubesvarte spørsmål som svever i lufta, og det kan jo være interessant å se litt nærmere på denne uventet sterke sesongen i nær sagt alle deler av landet. Hvorfor ble den så bra?

Selvsagt var det godt med fisk, men like viktig for en god statistikk var at det var spesielt gunstige forhold for fiske. Nesten hele sesongen var det god vannføring og riktige temperaturer, ikke bare i en eller to landsdeler, men praktisk talt i hele kongeriket.

Derneft var det altså forbausende god oppgang av gytefisk i de aller fleste vassdrag som ikke har vært ødelagt av gyroinfeksjon, kraftutbygging eller luseplage fra oppdrettsanlegg. (Sistnevnte problem ser for øvrigt ut til å gå mot en løsning, og det kan allerede ha positiv effekt i enkelte vassdrag.) Hva kan så denne bedringen skyldes? Svaret varierer sikkert en del for ulike vassdrag og landsdeler. I sør ser vi klart en positiv virkning av kalkingsprosjekter. Dette gjelder særlig Agder-fylkene og Rogaland hvor framgangen har vært stabil over flere år. Ellers har det vært spekulert i at forholdene i havet, med unormalt høye vanntemperaturer som har gitt smolten gunstige oppvekstvilkår.

Men ett sted må jo all denne fisken ha kommet fra. Ser man tilbake på sesongene rundt midten av nittitalet, ga statistikken ingen grunn il å juble. Det var ikke mye som tydet på at gytingen skulle gi grunnlag for en knallsesong 4–6 år senere. I Tana, f.eks., ble det i 1995 bare tatt knappe 58 tonn laks, mot 119 i 2000. I sørlandselvene har det naturligvis vært satt ut store mengder settefisk som oppfølging av kalkingen, men hva med resten av landet?

En tanke ligger snublende nær, og jeg er ikke helt sikker på om jeg liker den: Kan oppsvinget rett og slett skyldes oppdrettsnæringen? Vi har gode tall for at mengden rømt oppdrettslaks langs norskekysten er svimlende mye større enn antallet villaks. Vi vet også at oppdrettslaksen går på gytevandring i elvene. I elver hvor villaksen var nærmest fraværende har den hatt fritt spillerom, og det er rimelig å anta at gytingen har gitt resultater. Dette har pågått over flere laksegenerasjoner, og oppdrettsfiskens etterkommere bærer ikke lenger sine opphavs kjennemerker, som slapp vom og deformerte finner.

Jaha, så er pessimisten ute for å skape sår i gleden? Nei, vi har hatt en laksesesong av godt gammelt merke, og det kan godt hende vi får fler. Om årsaken skulle være at oppdrettsfisken har etablert nye, eller blandet seg inn i eksisterende villaksstammer, er det ikke sikkert det er negativt. Det har vært skrevet mye om villaksstammens unike lokale egenart og faren for genetisk forurensning. Men mens alle har vært eni-

ge, har utviklingen gått sin skjeve gang, og det skulle ikke forundre meg om vi står foran et fullbyrdet faktum. Om oppdrettslaksens barnebarn nå tar seg opp i elvene og gyter, og oldebarna overlever og gjentar bedriften, hvis vi sportsfiskere kan fortsette å presentere våre fluer for blank laks med hele finner og i topp kondisjon, – hva så?

Vann i Lågen?

Numedalslågen er ei gjennomregulert elv, men også en av våre beste og mest stabile lakse- og ørretelver. Fra gammelt av har regulantene vært pålagt å holde en viss minstevannføring i elva på grunn av tømmerfløtingen. Men siden tømmertransporten kom over på bil og jernbane, har dette hensynet falt bort, og regulantene har ønsket å utnytte vannkraften mer effektivt. Ikke alle er begeistret for tanken, i hvert fall ikke de som er engasjert i sportsfiske og turisme i dalen. I forbindelse med Stortingets konsesjonsbehandling har sju organisasjoner, med Norges jeger- og fiskerforbund, Naturvernforbundet og turistforeningen i spissen, i et brev gått ut mot Olje- og energidepartementets forslag til nye regler for minstevannføring.

Det er særlig vannføringen på forsommeren og i september det står strid om. Mens OED vil strupe ned til 50 m³/s i juni måned, krever miljøforkjemperne et minimum på 70 m³/s, og mens departementet ønsker å gå ned til 30 m³/s i september, vil organisasjonene ha minst 40. På denne tiden kan det stå mye fisk på lite vann. Om temperaturen også er høy, er man redd denne kombinasjonen kan gi grobunn for infeksjoner og sykdom. At september kanskje er den viktigste måneden for laksefiske i øvre deler, spiller selvsagt også inn. En minstevannføring på 30 m³/s gir nærmest full stans i oppvandringen, og dermed også dårlig fiske. 40 m³/s er også langt fra ideell vannføring for fiskerne, så brevskriverne ønsker i tillegg at regulantene skal kunne pålegges å sende "lokkeflommer" ved særskilte behov.

Særlig finner man det imidlertid urovekkende at departementet vil gå inn for mindre vannføring før Villaksutvalgets utredning er politisk behandlet. Numedalslågen er blant de 50 vassdragene hvor utvalget mener laksen bør ha spesielt vern. Denne saken kan dermed bli en første prøve på hvorvidt våre myndigheter har politisk vilje til å følge opp Villaksutvalget og dets forslag om opprettelse av nasjonale laksevassdrag.

Thommy Gustavsson fiskar den övre höljan vid Pollseth i Orkla.

Luriga laxhugg och snäva kastvinklar

Under laxfiske ställs man emellanåt inför tveksamheter om hur man bäst bör fiska en pool. Man vill ju så gärna att flugan ska fiska så effektivt som möjligt för att få känna det efterlängttade hugget. Vissa pooler måste vadas för att få flugan att fiska, medan man i andra bör hålla sig på stranden och tänka på kastvinkeln

Text & foto: Pelle Klippinge

Thommy och jag satt skönt tillbaka-lutade i ett par väl använda camping-stolar ett knappt flugkast från Orklas ström och knaprade jordnötter. Poolen kom inflytande från en bred nacke och bildade en liten fin hölja just där vi satt för att sedan övergå i ett långt, skumpande och rakt flyt. I våra ögon en ganska flack och ointressant pool som

kanske inte fick laxarna att stoppa upp alltför länge, samtidigt som det kanske var lite väl mycket att fiska över. Detta trots att Asbjörn informerat oss om att det nedre partiet av Pollseth, som poolen heter, skulle fiskas ytterst noga. Speciellt området utanför gränspålen.

Allt medan vi tuggade nötter och drack sval Lysholmer, började vi dis-

kutera lite grand om hur sträckans övre del bäst skulle fiskas. Att den lilla övre höljan höll lax hade vi sett redan i ett tidigt skede, men de var inte lätta att få till att bita i våra flugor. Det vi bägge hade lyckats konstatera mellan nöttuggandet, då vi fiskat av poolen ett antal gånger, var det faktum att flu-
forts på nästa uppslag

Vi skiftade taktik och istället för att vada ut i höljan fiskade vi helt inne från stenstrandens rullgrus. Nu fick linan och flugan en helt annan gång i strömmen, vilket omgående gav ett par rejäla dragningar

forts från föreg uppslag

gan blev hängande på ett olyckligt sätt där själva nacken började. Vi nådde tämligen lätt ut till laxarna, men flugan fiskade inte riktigt. Någoting kändes fel.

Vi skiftade taktik och istället för att vada ut i höljan som tidigare, fiskade vi nu helt inne från stenstrandens rullgrus. Lina och fluga fick en helt annan gång i strömmen och seglade med god fart ända in till egna bredden. Taktikbytet blev också lönsamt, eftersom vi tämligen omgående kunde räkna in både ett par rejäla dragningar samt så småningom även lax på land.

Lagom stolta över en strategisk framgång i laxfiskets underfundigheter glömde vi dock en del av läxan. Vi struntade mer eller mindre i det nedre partiet på sträckan och "nyktrade" till först då mästern Asbjörn själv kom ner en sväng och hur självklart som helst, snabbt och effektivt, plockade bort ytterligare ett par laxar. Här fanns nämligen en markerad djupgröpa som senare visade sig vara en riktigt fin huggplats, men det är en annan historia.

Tidvattenpool

I sammanhanget kommer jag att tänka på en situation som utspelade sig vid den lilla läckra älven Drowes på norra Irland. Jag blev tilldelad sträckan närmast havet som går upp till och med den första lilla bron över älven. Sträckan består egentligen av tre mindre pooler som delvis påverkas av tidvattnet. Bland det första jag upptäckte nere vid älven var ett par sälar som allt mer närmade sig älvmynningen nedströms bron. Snart nog klarnade situationen då det plötsligt blev ordentligt liv i poolerna. Laxen steg med tidvattnet och sälarna hade naturligtvis följt stemmet ända in till älven. Här gällde det att vara med på noterna!

Jag fiskade med ett litet enhandsspö, flytlina och en tafs som var apterad med en liten sylvass irländsk shrimp-fluga i storlek 14. Laxarna hoppade och jag lade kast efter kast utan ett känn samtidigt som sträckans ghillie kom förbi. Han granskade först flu-

gan, anmärkte lite på färg och storlek innan han visade det allra viktigaste. Nämligen att jag skulle fiska en bit upp på land och inte vada i poolen. Snart nog fiskade flugan ute i Drowes lilla Sea pool på nytt och då jag kommit ner ett stycke uppmuntrade ghillien något i stil med: "See how nice the line is sweeping round. You'll soon be into a fish!"

Det dröjde heller inte länge innan det drog till i flugan. Grilsen, eller smålaxen, hoppade alldeles silverblank ett par gånger, och gjorde några smärre rusningar innan den landades. Några åskådare applåderade från bron och det kändes riktigt bra. Snart nog hade jag ytterligare en mindre lax på kroken, men den slet sig efter bara någon halvminut. Jag knatade därefter upp till den översta lilla poolen vid bron. Fick hugg omgående och kunde till min stora glädje landa grilse nummer två. Efter detta lilla grilsebonanza blev poolerna helt döda. Ingen lax visade sig mer och när min blick sökte ut över ett stilla Atlanthav var också sälarna som uppslukade. "The magic moment" var över.

Precis som vid Orkla så var inte problemet vid Drowes att nå ut till eller att täcka laxarna, utan att få flugan att fiska på ett effektivt sätt ända in till land. Liknande dilemma är något som alla laxfiskare ibland råkar ut för och jag tror för egen del att det knappast finns en laxfiskadag där jag inte råkar ut för känslan att någon pool, eller del därav, liksom lurat mig. Fått mig att fiska fel. Flugan har kanske gått för snabbt eller för sakta för att attrahera riktigt bra. Inför den kommande säsongen har jag funderat lite runt problematiken och ska försöka greppa några svårigheter och i bästa fall komma med förslag till tänkbara lösningar.

"Laxförståelse"

I grunden handlar det naturligtvis en hel del om strömfiskekänsla eller något jag skulle vilja kalla "laxförståelse". Begrepp som man i och för sig aldrig ens behöver fundera över vid de sällsynta tillfällena då man bjuds på

huggsexa i välfyllda laxpooler under optimala förhållanden. Då kan laxflugfiske, som allt annat fiske, till och med te sig alltför enkelt för att bli riktigt intressant, åtminstone i längden. För jag tror nog att vi laxfiskare lite till mans vill att dessa våra silverglänsande skönheter ska vara lagom svåra att lura. Vi vill ju överlista en motståndare som är både slug och krävande, eller...?

Hur som helst så försöker vi under fiskets gång att "läsa vatten" och att täcka av mesta möjliga av detsamma på ett effektivt sätt. Vi följer linans gång i strömmen vilket kan ge ett tränat öga en viss indikation på hur flugan fiskar i poolen. Ett jämnt, stadigt drag, där lina och fluga går som en spänd fiolsträng ända intill egna stranden i lagom fart och helst utan att behöva mendas är nog vad de flesta laxfiskare vanligen önskar sig av drömpoolen.

Just detta, linan och flugans fart och drift i strömmen känns ibland som viktiga och avgörande faktorer för ett framgångsrikt laxfiske. Återknyter vi till de bägge "problempooler" jag nämnde tidigare vid Orkla och Drowes, var åtminstone en del av nyckeln till framgång att få laxen att bita sannolikt väldigt enkelt. Helt enkelt att inte vada för långt ut i strömmen. Visserligen nådde flugan laxarna utan svårighet i bägge poolerna, men som jag tidigare sagt, detta utan att fiska! Flugan blev hängande alltför stilla utan att få laxarna tillräckligt intresserade av att följa efter och hugga. Positionsbyte gav plötsligt mer drag och "rätt" fart, samtidigt som flugan fiskade en längre sträcka. Jag tror det bidrog starkt till att utlösa huggreflexen vid dessa tillfällen.

Direkt omvända förhållanden råkar jag ibland ut för på hemmaplan. Ett par pooler som jag kommer att tänka på är Sea pool i Emån och pool 12 i Mörrumsån. Även om min erfarenhet av Mörrum numera är begränsad, samtidigt som de bägge poolerna är väldigt olika, finns där faktiskt intressanta likheter i sammanhanget. Bägge dessa pooler har en ganska kraftig och koncentrerad inloppsström, och för att

kunna fiska riktigt effektivt krävs det helt enkelt en del vadning. I Mörrum för att kunna täcka av de fina huggplatserna utanför den västra djuprännan på bästa vis. I Emån för att nå groparna i mittfåran mellan storstenarna och samtidigt undvika alla sidoströmmar. Lyckas man inte med att vada sig i position här kommer inte flugan att fiska effektivt – hur bra man än lyckas nå laxen.

Flugan kommer att rusa över huggplatserna alltför snabbt, vilket sannerligen inte är rätta receptet. Speciellt inte för storvuxen Östersjölax. De, liksom grövre Atlantlax, ignorerar enligt min erfarenhet vanligen en fluga i racerfart. Annat är det med smålax, men mer om detta längre fram.

Grindvollan i Orkla

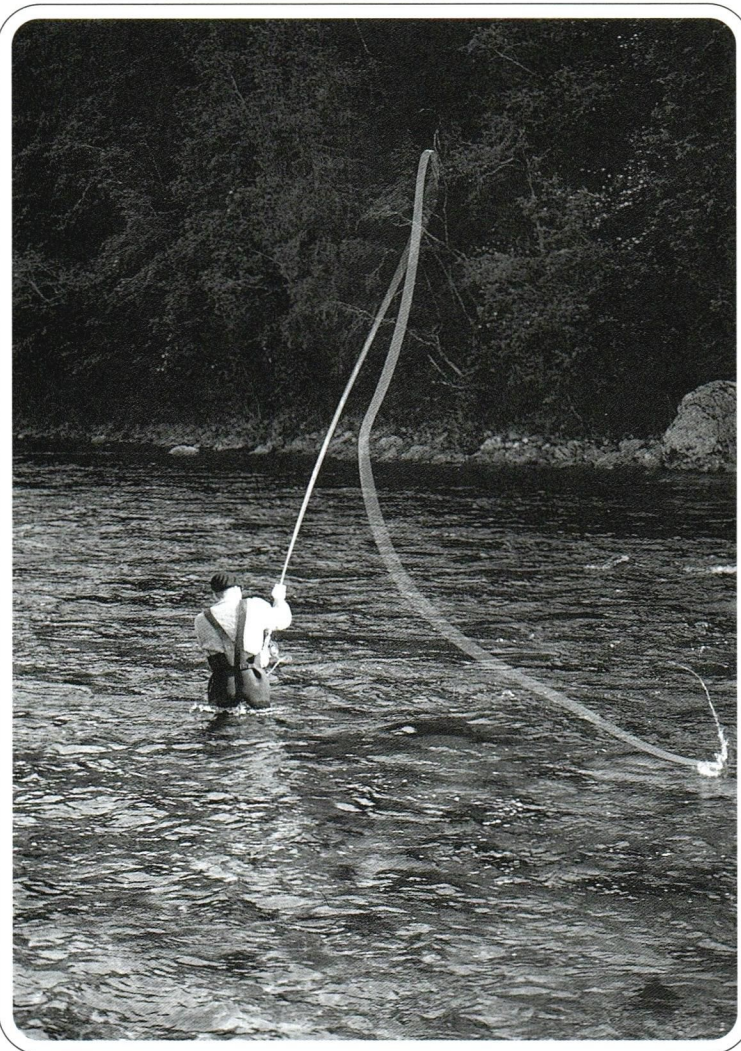
Jag kommer ihåg ett annat tillfälle vid norska Orkla. Jag fiskade då för första gången den lite speciella poolen Grindvollan, strax uppströms Meldal. Grindvollan består, grovt schematiskt, av ett par separata inloppsströmmar som i slutet av poolen förenar sig i en spännande nacke som sedan går över i snabbt fall mot Holstadshölen. Poolens mitt håller dessutom en vadbär grusbänk. När jag fiskade kände jag först några laxdragningar vid nacken men utan att få kontakt. Flugan fiskade rasande fort. Detta främst tack vare att den inre och snabbare strömmen drog tag i linan. Jag bestämde mig därför att försöka vada ut på grusbanken och fiska nacken från andra sidan.

Väl på plats efter ett långt vadande befann jag mig i ett betydligt bättre läge. Flugan landade nu helt idealiskt i det snabba partiet och var lätt att manövrera i jämn fart. Jag kunde till och med låta den hänga lite grand på nacken utan att den som tidigare sopades in mot land i alltför hög och okontrollerad fart.

Laxhuggen lät heller inte vänta på sig, men det var ett rejält kraftprov att varje gång först behöva vada tillbaka hela grusbanken för att sedan ta sig

iland över den inre strömmen. Vid ett tillfälle, då en stridbar 7 kiloslax bet på, blev benen så fulla av mjölksyra att jag smått kraflös och darrig fick känna på ungefär hur laxen har det i slutet av kampen.

Den gången var sålunda lösningen att helt enkelt vada ut i läge för att ge laxen en chans att hinna med och hugga rejält istället för att bara åstadkomma retfulla "nyp" i flugan.

Ett vinklat kast ut över strömmen.

Kastvinkeln

Som om det inte vore nog med att laxfiske kräver både slug taktik och mycket därtill, så påverkar naturligtvis också kastvinklarna en hel del. Ett tvärt kast över strömmen sätter omgående flugan i dragning, vilket betyder att den på sin höjd bara hastigt sveper av laxens ståndplatser. Speciellt då i en snabb pool. I värsta fall blir laxen skrämd och hela poolen ödelagd för en stund. Nej, "säkrast", om uttrycket tillåts i laxfiskesammanhang, är enligt min mening att under de flesta förhållanden presentera flugan enligt tradi-

tionellt manér med strömmens hastighet eller något långsammare.

När jag fiskar vill jag helst att lina och fluga ska svinga runt i stadig och mot slutet avtagande fart. Flugan ska då under själva utfiskningen av kastet vara det första, och enda, som fångar laxens intresse. Är strömmen snabb och tung känns det så där härligt – nästan som om det hänger en tvåkiloslax ute i linänden hela tiden. Fiskar flugan samtidigt över ett riktigt "bitställe", där man kanske tidigare fått lax, är spänningen på topp. När som helst kan hugget komma!

Fisket blir då också riktigt aktivt, eftersom man sätts i arbete med kast och förflyttning för att fiska av ett visst parti av strömmen. Jag vill också, även om jag är väl medveten att så långt ifrån alltid är fallet, tro att laxen tar som bäst när flugan fiskar under dylika förhållanden.

När vi är inne på ämnet kastvinklar så kommer även själva kasttekniken in i bilden – och tycks för övrigt vara ett aldrig sinande diskussionsämne. Och ett är säkert, så många olika kastbenämningar som man stöter på idag har det med säkerhet aldrig funnits tidigare! Nåväl, fiskar man en sträcka med exempelvis dubbla speykast så är risken stor att lina och fluga hamnar i en alltför tvär vinkel över strömmen. Här gäller det att se upp och för att kompensera vinkeln krävs en kraftig uppströmsmändning.

Speciellt om strömmen är snabb, eftersom flugan annars ofelbart kommer att dragga betänkligt redan från start.

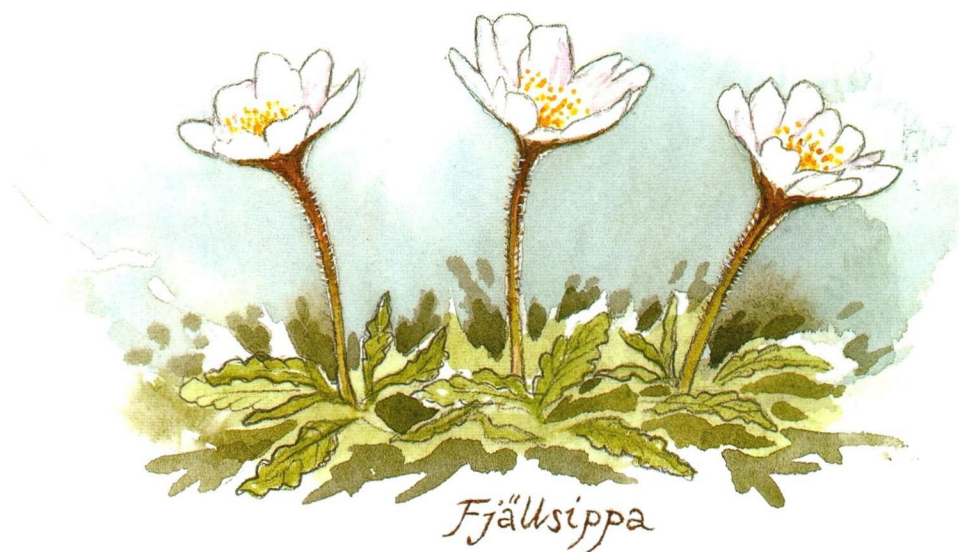
Kastar man å andra sidan med enkla speykast över poolen, vilket jag personligen alltid föredrar om vinden bara tillåter, så är det lättare att hitta en ungefärlig 45 graders vinkling över strömmen. Ett gammalt och väl beprövat "laxrecept" om man så vill, som också fungerar bra i de flesta älvar.

Denna vinkel är också lätt att åstadkomma genom att använda sig av vanliga traditionella överhandskast, en kastteknik som man för övrigt ser allt

forts på sid 50

Ödmjukheten inför blomman i trädgränsen
öppnar vägen upp på fjället.

Dag Hammarskjöld
i boken "Vägmärken"
utgiven postumt 1963

Sommarfjällets blomster

Text & akvareller: Anders Forsling

Hos fiskare, och kanske allra mest bland oss flugfiskare, nöjer man sig inte med att enbart ha fisket som hobby. Det finns alltid ett otal sidointressen som hjälper till att fylla ut tiden mellan säsongerna. Den vanligaste är nog flugbindning, men därutöver finns många andra mer eller mindre avancerade bisysslor. Några exempel är spöbyggnad, håv- och knivtillverkning, boksamlande m m. Själv känner jag väl igen mig i den beskrivningen. Med åren har jag dock lagt ner mindre tid, och det har medfört att jag numera sitter vid bindstället ett par timmar innan avfärd för att säkerställa förrådet av förföriska sländimitationer.

Den stora skillnaden mot tidigare är själva fisket. Jag känner inte längre någon stress eller oro för att inte hinna med alla kläckningar eller vakperioder. Det är i stället mötet med naturen som blivit allt viktigare. Ibland har det hänt att jag näst intill glömt bort att fiska, eller rättare sagt prioriterat något annat, som för stunden varit intressantare.

Det kan vara tornfalkens jakt över hygget eller slagugglans ljudlösa patrullerande längs sjökanten.

När jag tänker tillbaka på gamla fisketurer finns många angenäma stunder att minnas. Första mötet med lo och björn. Bävern som var så orädd att jag till och med fick klia den under hakan med spötoppen. Eller älgturen som betade näckrosrötter på botten av den lilla tjärnen, men också vårens första fiske i skogsån när tibasten blommar på bar kvist.

Just växter och blommor är något som alltmer fascinerar mig. När jag blickar tillbaka på mina fjällfisketurer är det, förutom fjälllivet, nästan alltid växterna och blommorna jag kommer att tänka på i första rummet. Jag minns mycket väl min första fjällfisketur i slutet av 50-talet. Visst kommer jag ihåg rödingvaken. Men ännu starkare är minnet av den låga växtligheten, de knotiga fjällbjörkarna och alla de blommor som exponerade sig i det öppna landskapet. Som liten pojke har man nära till marken, och krypande på

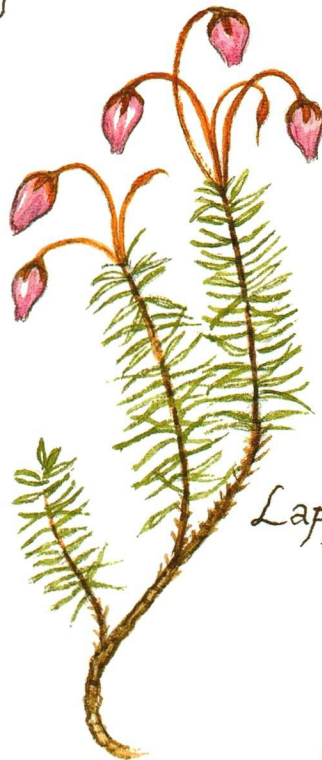
alla fyra upptäckte jag en helt ny värld i miniatyr.

När jag idag vandrar omkring i mina hemmaskogar i den östra delen av Dalarna, stöter jag på många blommor och växter som också är vanliga i fjällen. Bland annat mjölkört, liten blå-klocka och den vackra och sirliga linnean, som jag annars normalt förknippar med trolsk och djup granskog. Lingon, blåbär, odon och hjortron är också exempel på växter som är vanliga både i fjällen och övriga landet. Men, så finns det växter som inte är lika vanliga i hemmaskogen, och som kan vara lite svårare att upptäcka. Ett bra exempel är dvärgbjörken som är rätt liten och oansenlig. Men om jag bara är uppmärksam, så finner jag den också vid alla mina hemmavatten. Oftast i strandkanten eller ute på myrområden där skvattram och pors breder ut sig.

Dvärgbjörk är en lågväxande buske som i gynnsamma fall kan bli upp till en meter hög, men på fjället kanske ba
forts på nästa uppslag

Jungfru
Marie nycklar

Lappljung

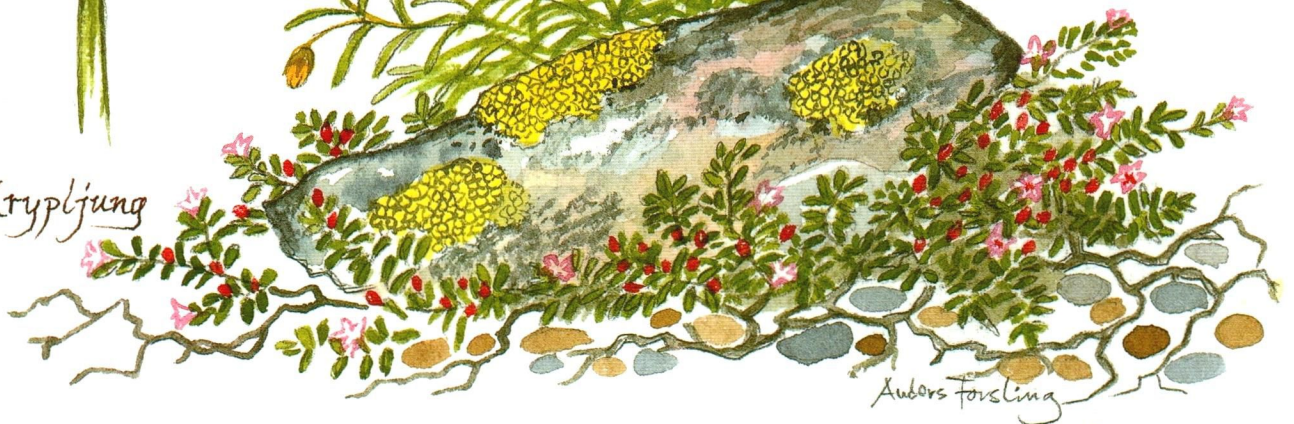

Dvärgbjörk

Gullbräcka

Krypljung

forts från föreg uppslag

ra några centimeter. Den har små runda blad som är cirka 1 centimeter i diameter. Speciellt tydligt lägger man märke till den om hösten, då den röda bladfärgen lyser upp marken. Tillsammans med fjällsippa var den en av de växter som först vandrade in i Sverige efter istiden.

Det är också därför som vi än idag kan finna rester av denna typiska fjällväxt så långt ner som i Skåne. Även om den så långt ner i landet är mycket sällsynt. Fjällsippa, däremot, växer nu enbart i högfjällsområden. Där är den vanlig och lätt att få syn på med sina stora och vita blommor, som kan bli ända upp till 4 centimeter i diameter. Bladen är däremot små och påminner om ekblad i formen. Trots sitt namn har den ingen släktskap med våra andra sippor.

En annan typisk fjällblomma är isranunkel. Liksom fjällsippa har den iögonfallande vita blommor, som dock ändrar färg under senare delen av blomningen och får en mer rödaktig ton. Isranunkel växer högre upp på kalfjället och innehar höjrekordet bland blomväxter i Skandinavien. Exemplar har hittats på 2 370 meters höjd.

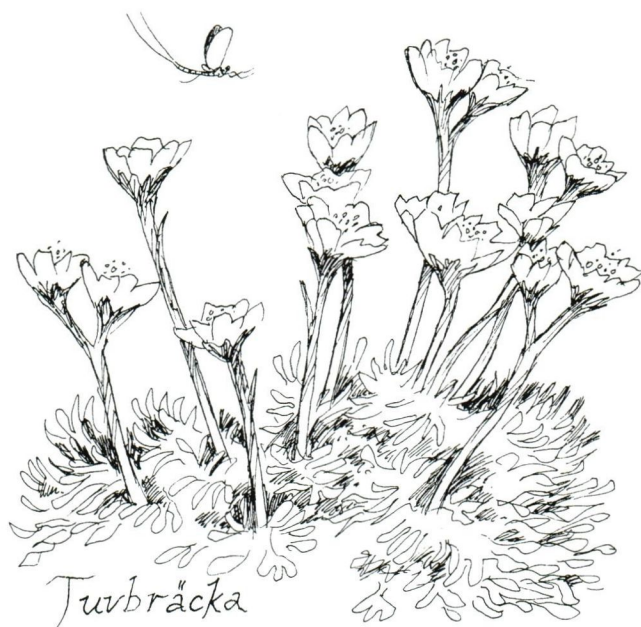
När man med tiden lärt känna en del av fjällens växter får man lätt sina egna favoriter. Mycket beroende på att man förknippar dem med någon speciell situation eller händelse. En av mina absoluta favoriter är krypljung. Det är en mycket liten buske som ibland bildar stora mattor på öppna och vindpinade platser. Den blir inte högre än ett par centimeter, men grenarna däremot kan bli upp till en halv meter långa. Bladen är små och ovala. Blommornas kronblad är ljus rosaröda, medan foderbladen är mörkt blodröda och lyser mycket vackert när man kommer riktigt nära.

Ofta ser man den krypande runt stenar klädda med vackert färgade lavar av olika slag. Tillsammans blir det rena poesin för ögat.

En annan favorit är lappljung, som med sina röda till blåviolettera blommor är mycket dekorativ. Vid första anblicken påminner bladverket om kråkbärsris. När jag för några år sedan fiskade på den nordligaste delen av Kola-halvön, var lappljungen en av de väx-

ter som jag speciellt la märke till. Man kunde se den på långt håll när de äggformade blomställningarna dallrade i fjällvinden. Fast lappljungen är en typisk fjällväxt kan man träffa på den i skogslandet så långt ner som till Dalar-na, enligt litteraturen.

En annan vanlig växt på fjället, och som också tillhör ljungfamiljen, är mossljung. De klockliknande blommorna är vita med inslag av rött. För

övrigt liknar växten mossor. Därav namnet mossljung.

När man klättrar omkring bland rasbranter och klippor längs någon fjällbäck är chansen stor att man träffar på några av blommorna i stenbräckfamiljen, till exempel gullbräcka, purpurbräcka och tuvbräcka. Alla växer som små tuvor här och där i klippskrevor och sprickor där marken är kalkhaltig. Av de tre har tuvbräcka den mildaste framtoningen med sina blekt gulvita kronblad.

Purpurbräcka däremot har, som framgår av namnet, rödvioletta väldoftande blommor som slår ut så fort snön smält bort. Färggrannast är gullbräcka som kan variera i färg från ljus klargult till mörkt brunrött, samt ett helt spektra där emellan.

En annan mycket typisk fjällväxt är fjällglim, som också växer i tuvform, men där tuvorna kan bli betydligt större och hysa flera hundra rödrosa blommor.

När man vandrar i fjällen kan miljöerna snabbt ändra karaktär. Ena stunden är omgivningen karg och stenig, för att i nästa ögonblick övergå till rena

oasen av prunkande växtlighet. Jag kommer ihåg en gång när jag var på vandring i Härjedalsfjällen. Mitt mål var en harrsjö några kilometer från lägerplatsen. Jag gick på skrå längs fjällsidan när jag kom ner i en dalgång med täta snår av fjällbjörk. Helt plötsligt mitt i snårskogen öppnade sig en äng fylld av blommor av alla de slag. Här fanns kvanne, älgört och humleblommor. Men framför allt stora mäng-

der av knähöga jungfru marie nycklar. Den kanske vanligaste av våra orkidéer.

Ni kan förstå att jag hade svårt att slita mig från denna lustgård. Där fanns också många växter som för mig var helt okända, och jag grämde mig över att jag inte hade med mig någon flora. Inte ens papper och penna där jag kunde gjort några anteckningar för senare dokumentation.

Efter den fisketuren bär jag alltid med mig en fjällflora i benfickan eller ryggsäcken. Jag har också med mig en liten anteckningsbok där jag kan göra skisser och noteringar. Det finns små fickvänliga att köpa i handeln. Eller varför inte göra sin egen skraddarsydd bok för fickan eller flugvästen, som Gunnar Johnsson visade i sin artikel i Flugfiske i Norden nr 5/6 1999.

Förutom dessa båda böcker har jag numera alltid en minikikare med mig. Dels för att titta på fåglar eller spana efter vakande fisk på andra sidan fjällsjön. Men även använda som lupp genom att vända den bak och fram, vilket inte alls är dumt när jag vill studera insekter eller ständare och pistiller på någon rar liten blomma. Numera tar jag också gärna med mig min systemkamera med makroobjektiv, så att jag kommer riktigt nära de blommor jag vill fotografera.

Med dessa tillbakablickar på mitt eget fjällfiske hoppas jag att fler än jag stannar upp och kanske böjer på knäna vid nästa fjälltur. Jag lovar att det är värt mödan och berikar ditt fiske så till den milda grad att du till och med glömmer bort både knott, myggsvärmar och ett annat harr- och öringvak.

På sidan här intill anmäls en liten fjällflora med mjuka pärmor och runda hörn, som är mycket lätt och smidig att ha med i fickan eller ryggsäcken. Om du fiskar med någon kamrat, kanske han i gengäld tar med en fågelbok...

Flora, friluftsmat och fågelbok

Fjällfisket bjuder på så mycket mer än bara fiske

Sedan mitten av 70-talet har en liten fjällflora med det passande namnet "Fjällflora" alltid funnits med då jag dragit till fjälls. Den är inbunden i mjuka, plastade pärmar och mäter endast 10x15 centimeter, vilket gör att den är lätt att stoppa i fickan och därför alltid finns tillgänglig att ta fram under en paus i fisket. Därtill är den mycket överskådlig med tydliga bilder och lättfattliga texter.

Floran är bearbetad för svenska förhållanden av Sten Selander efter Olav Gjærevolls och Reidar Jørgensens norska original från 1952. Mitt exemplar är från den sjunde upplagan, utgiven 1972, och antalet nytryckta upplagor talar för att det var en på sin tid mycket uppskattad bok, som nu endast kan sökas antikvariskt.

Men samma förlag, Norstedts, har istället genom sitt faktabokförlag Rabén Prisma givit ut Pelle Holmbergs och Hans Nelsäters lika fickvänliga "Våra vanligaste fjällväxter", som omfattar ett sjuttiotal fjällblomster samt dessutom några av fjällvärldens lavar, mossor och svampar.

Denna flora vänder sig inte i första hand till experten, utan mer till den allmänintresserade novisen, som här på ett enkelt sätt med hjälp av korta textavsnitt ledsagade av fina färgfoton får hjälp att namnbestämma fjällets växter. Floran följer inte växternas traditionella botaniska system. Istället utgår den från blommornas färg, vilket gör den mycket lätt att använda.

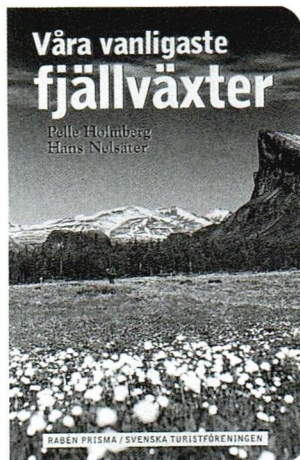
Inledningsvis finns också ett kort avsnitt om fjällväxternas ekologi samt tips om växtfotografering.

Pris cirka 205 kronor.

Gunnar Johnson

Friluftsmat

Även om det idag finns många frystorkade rätter att välja mellan i våra vanliga matbutiker, till exempel soppor och pastasåser, utöver specialbutikernas sortiment av de relativt dyra portionspåsarna med kompletta frystorkade middagar, så finns det åtskillig annan friluftsmat lämplig för en fisketur på fjället. Att äta gott och rätt är dessutom viktigt. Det gör att man känner sig pigg och stark trots den extra ansträngning långa vandringar och en tältvistelse i dåligt väder kan in-

nebära – och det gör definitivt humöret och sämjan i lägret bättre.

I Anita Forssells bok "Friluftsmat" får vi många trevliga recept på god fjällmat, men också tips om hur man redan hemma kan förbereda maten, allt från hur man torkar olika födomedel eller blandar till ostsmör till hur man bereder pemmikan, som är en blandning av torkat kött och fett. Pemmikan har mycket högt energiinnehåll och kommer ursprungligen från indianernas och de arktiska folkens matkultur.

Boken behandlar också "naturens eget skafferi" med tips om ätliga växter samt innehåller en kort näringslära med råd om vad kroppen behöver för att fungera bra vid den extra ansträngning som en vistelse i fält innebär.

"Friluftsmat" har det behändiga måttet 11,5x16,5 centimeter och är utgiven av Rabén Prisma.

Pris cirka 125 kronor.

Anders Karlsson

Nyfågelbok

Fisk eller fågel? – Nog är frågan berättigad om man recenserar en fågelbok i en fisketidning. Men för en stor skara flugfiskare, som är allmänt naturintresserade och därmed ser en fiskedag som en helhetsupplevelse, är fågelhandboken "Fåglar för alla" absolut att rekommendera. Högklassiga illustrationer i kombination med klartydig, saklig text gör boken ytterst lättanvänd. Ett stort plus är bokens biotopnyckel och färgnyckel, som underlättar artbestämningen.

Vem har inte varit med om att en fjäderprydd "sabo-

botör" kommer paddlande in i storöringens revir eller att en kvittrande varelse i lövverket stjälar uppmärksamheten just som torrflugan sugts ned!? Varför inte förena fikapuasen med en titt i fågelboken? Upplevelsen av fisketuren blir så mycket större om man också intresserar sig för och vet lite mer om "allt det där runt omkring".

Låt därför gärna "Fåglar för alla" göra matsäcken och termosens sällskap i ryggsäcken under sommarens kommande fisketurer!

Och förresten... – Peter Larsson, mannen bakom boken, är själv en hängiven flugfiskare!

forts på sid 50

Under danicafisket kan man söka öringen också på platser där den normalt inte står.

Riverdance

Första veckan i juni är flugfiskeårets härligaste tid

Text & foto: Johan Klingberg

På slingriga vägar mot min småländska öringå ljuder den trallvänliga "River dance" musiken taktfast ur bilens högtalare. Rytmen får mig att minnas den allt för korta tid jag arbetade på Irland, öringarnas gröna ö, för några år sedan. Det var en härlig tid med trevliga människor, vakvillig öring och inte minst det ibland allt för goda ölet. Visserligen var det för öringens skull jag hade sökt mig till denna "sagoö", men jag lärde mig snart att det var över en pint och i glatt sällskap med likasinnade som jag lärde mig förstå öringfiskets yttersta dimension, nämligen May Fly fishing, vilket på Irland nära nog är att betrakta som en kult fullt jämförbar med engelsmännens passion för fotboll.

Den avslutande traktorstigen in mot ån får mig och mitt fiskesällskap att återvända till verkligheten. Nog för att Neanagh River hyser ett aktningsvärt öringbestånd, men i skönhet kan inget vatten jämföras med min egen lilla småländska skogså.

Både Micke och jag har hela våren längtat efter att de första danicorna skall visa sig. Den tredje juni är det så äntligen dags. De till en början fåtaliga sländorna har nu snabbt ökat i antal och är snart tillräckligt många för att locka massor av

hungriga öringar. Den gulbröstade forsärlan är också redan på plats och snappar elegant åt sig en lyftande slända från strömmens flytande smörgåsbord. Det här är en rik tid för både fågel och fisk.

I strömmen nedanför järnväghöljan ligger ett par stora stenar, förmodligen nervälta under järnvägsbygget för många år sedan. Höljan är ypperlig för flugfiske med bra vegetation att gömma sig bakom, men ändå med gott om utrymme för bakkastet. Men framför allt är det de två stora öringarna, som håller till i var sin del av poolen, som lockar. Vid många av mina hemmavatten är den större öringen svår att komma till tals med under övrig tid på säsongen. Men då danican kläcker glömmar även de största öringarna sin skygghet och blir då betydligt enklare att locka till hugg. Med detta i tankarna lämnar Micke, Bosse och jag forsärlan för att fresta järnväghöljans storöringar.

Egentligen bör kanske spänningen öka stegvis i en fiskeberättelse. Men vad som verkligen händer är att åtta (!) stora öringar står i höljan och sörplar i sig sländor när vi kommer fram. Som en sann "gentleman" låter jag naturligtvis
forts på nästa uppslag

Danica nymf

- Krok:** Streamerkrok 8–10.
Bindtråd: Gul eller beige.
Stjärt: 3–5 fasanstjärtfibrer.
Ribbing: Brunt flossilke.
Kropp & Thorax: Beige kanin.
Vingsäck: En remsa Uni-Gloo och en bunt fasanstjärtfibrer.
Ben: Brunt eller ginger hönshackel.

Danica flymf

- Krok:** Streamerkrok 8–10.
Bindtråd: Gul eller beige.
Stjärt: Rapphöna.
Ribbing: Brunt flossilke.
Kropp: Ljust olivebeige kanin.
Thorax: Spunnen gul CdC.
Hackel: Ljust ginger hönshackel.

Danica dun

- Krok:** Lätt streamerkrok 8–10.
Bindtråd: Olive.
Stjärt: Rapphöna.
Ribbing: Brunt flossilke.
Kropp: Dubbad med blandad vit och orange CdC.
Vingar: Olive CdC.
Hackel: Grått eller ginger hönshackel med långa fibrer.

forts från föreg uppslag

Micke kasta på den första fisken, den som står närmast. Nästa försök blir mitt – och den öring som då står på tur ser ut att vara betydligt större...

Micke gör ett par försök, men fisken väljer retfullt de äkta sländorna före bedrägeriet. Desutom händer det som inte får hända; Bosse, som ändå inte ska fiska, får syn på en slända. Han tar sats och springer längs ån, förbi alla vakande öringar, för att slutligen och utan någon som helst tvekan kasta sig över den försvarslösa sländan!

Den tidigare så stilla poolen med de lugnt vakande öringarna förvandlas till en kaskad av stänkande vatten från flyende fisk. Micke och jag sätter oss i grässlanten, molokna och besvikna över det snöpliga slutet på en fiskehistoria som knappt hunnit börja. Bosse ger oss en oförstående blick och fortsätter sedan glatt att äta upp mina korvmackor. Bosse, som är en Jack Russel terrier, förstår nämligen inte alltid spänningen och glädjen med öringfisket eller hur man uppför sig ute vid ån...

Tiden för när danican kläcker och svärmar kan skilja något från söder till norr. I söder kan kläckningarna börja redan ett par veckor in i maj månad, medan de i norr inträffar först några veckor in i juni. Tiden kan naturligtvis variera något från år till år beroende på väderlek och temperatur.

När kläckningarna väl kommer igång brukar kulmen inträffa först efter några dagar. Då har fisken ställt in sig på att äta av överflödet. Ibland händer det att somliga öringar enbart väljer de stora insekterna i ett visst utvecklingskede; antingen som vingade sländor, kläckare eller stillborns, medan andra koncentrerar sig enbart på nymfarna.

Vilken eller vilka av dessa fisken riktar in sig på kan ibland vara svårt att avgöra. Ett sådant tillfälle inträffade för ett par år sedan under fiske i Nissan. En vakande öring stod parkerad under ett trädöverhäng och tog sländor som kom drivande mot den. Situationen verkade till en början ganska enkel. Fisken skulle säkert inte kunna motstå en torr imitation.

Men efter flera ratade försök var det dags att byta taktik. Jag bytte till en stor flymf, vilken fungerar som en kläckare, det vill säga att den hänger precis i ytan. Öringen tog nu omedelbart. Maginnehållet visade också mycket riktigt att fisken föredragit stillborns och kläckare framför de vingade sländorna.

Med denna erfarenhet har jag sedan ofta föredragit att använda "flymfkläckaren" framför att fiska med duns, och då även på fisk som jag ser äta vingade sländor. Orsaken till varför fisken föredrar en kläckare framför en dun kan vara att den förra befinner sig helt eller delvis under vattenytan och inte riskerar att flyga iväg, vilket innebär att fisken inte behöver spendera lika mycket energi för att fånga den. Med hjälp av polariserande glasögon har jag också alltid förvånats över hur lugnt öringen beter sig, då jag studerat hur den tar nymfer eller kläckare. Ingen stress eller onödiga rörelser, den bara gapar och sväljer de driftande insekterna.

Vissa vak avslöjas endast som en svag virvel. Det är bevis på att fisken tar sin föda en bit under ytan. Vid dessa tillfällen är det effektivast att fiska med en sjunkande nymf. Jag brukar kasta nymfen rakt uppströms fisken och låter den sedan fridrifta tills den befinner sig någon meter framför fiskens ståndplats. Då höjer jag försiktigt spöet några decimeter, för att därefter låta nymfen fortsätta att drifta ytterligare några decimeter utan påverkan. Proceduren återupprepas några gånger tills flugan passerat över ståndplatsen.

På det viset presenterar man en stigande nymf, vars rörelse väcker fiskens intresse.

Som jag redan nämnt äter fisken nymfer i ett ganska makligt tempo, varför den oftast tar nymfen utan att avslöja sig genom något egentligt vak eller genom någon tydlig sträckning av tafsens. Men genom att lyfta nymfen med jämna mellanrum känner man när fisken tar.

Jag har ibland funderat över varför de gamla, traditionella sjöflugorna, som kan imitera *Ephemera danica* lika väl som *Ephemera vulgata*, sällan rekommenderas också till strömfisket. Istället används numera oftast modernare imitationer. Men vid fiske i skvalströmmar har dessa en tendens att vilja sjunka. Personligen tycker jag att klassiskt bundna sjöflugor är bättre lämpade för detta fiske, gärna i kombination med den teknik de ursprungligen är avsedda för – nämligen en modifierad dappingteknik.

Metoden går ut på att försöka smyga sig så nära fiskens ståndplats som möjligt och låta flugan fridrifta över ståndplatsen, varefter man sakta höjer spötoppen så att flugan antingen hasar uppströms eller till och med lyfts från vattnet och ger ett intryck av att sväva över ståndplatsen. Fördelen med de traditionellt bundna flugorna är att de genom sitt långa hackel och en droppe Gink är närmast osänkbara. Det långa hacklet ger också fördelar när man hasar flugan.

När man lärt känna sin å vet man också vilka platser som håller fisk. Men under danica tiden förändras allt. Överflödet av kläckande sländor under en kort och intensiv period gör att fisken kan välja ståndplatser som annars är sämre och som normalt ratas. Därför blir man ofta förvånad över att finna vakande fisk på platser där man tidigare aldrig sett någon öring.

I min å finns ett parti där strömmen delas av ett vassbälte. Ingen av de båda strömmarna brukar normalt hålla någon fisk. Men under danica perioden i början av juni går det alltid upp öring och ställer sig i den mindre av strömmarna.

Även i Tidan tycks samma fenomen inträffa denna tid. Utloppsströmmen från sjön håller som regel alltid mycket fisk. Men under danica tiden går även sjööringen ner i strömmen för att äta av sländrikedomen. Då brukar också möjligheten att kroka en riktigt stor öring vara som störst. När kläckningarna är över försvinner fisken upp i sjön igen för att återgå till sin normala fiskdiet.

Pröva därför gärna nya platser under danica fisket och undersök också partier som normalt inte håller någon fisk. Du kommer med stor sannolikhet att bli förvånad över att finna stor öring på platser som annars brukar vara fisktomma. Står lyckan dig bi, kommer du kanske att kroka ditt livs öring – för det är just under den här tiden som de riktigt stora öringarna för några dagar överger sin vanliga fiskdiet för att frossa på den rikliga förekomsten av vår största dagslända.

Skiftet mellan maj och juni är därtill den härligaste tiden på hela året. Trädens ännu skira lövverk spricker ut till fulla och ängens midsommarblomster och smörblommor tar vid efter vårens sippor. Solstrålarna börjar på allvar värma över åns vatten och reflekterar ljuset i ett glitter så intensivt att det lockar fram glädjen och får den att öka likt rytmen i den musik jag minns från Irland – och själv har jag äran att med mitt flugspö vara dirigent, då danicorna bjuder upp till min småländska riverdance...

NYT FRA DANMARK

Redaktør Steen Ulnits

Bedre bæverbestand

De 18 bævere, som forrige år blev udsat ved Flynder Å i Klosterhede Plantage, lever og har det godt. Så godt, at de har formeret sig. Således er der i dag 25 bævere, som hygger sig i de nordvestjyske nåleskove. Bæverne stammer fra Tyskland, nærmere betegnet området omkring floden Elben. Her blev de købt for 1 000 D-mark stykket – altså omkring 4 000 kroner for en voksen bæver. Ungerne kan fås for 1 000 kroner mindre, hvis nogen skulle være interesseret.

Hver gang emnet bringes på bane, må det undre, hvordan Skov- og Naturstyrelsen med den ene hånd kan udsætte fremmede bævere i et land, hvor der ikke har været bævere i 2 000 år. Mens man med den anden hårdnakket nægter at acceptere svensk hjælp til retablering af Gudenå-laksen, der blot har været udryddet i 75 år.

Men den virkelige forklaring er velkendt. Skulle Skov- og Naturstyrelsen acceptere Gudenå-laksen, måtte den samtidig tage afstand fra Tangeværket, Tange Sø og elproduktionen herfra. Det er nemlig den, der ifølge statens egne biologer i Danmarks Fiskeriundersøgelser er den eneste reelle hindring for en genskabelse af laksebestanden i Gudenåen. Og det vil miljø- og energiminister Svend Auken ikke give Skov- og Naturstyrelsen lov til at mene.

Det kunne jo gå ud over vennerne i

Tangeværkets bestyrelse, som kæmper af al magt for at bibeholde værkets nu 80 år gamle status for forbruger af alt vand i Gudenåen...

Det vakte berettiget opsigt, at en svineavler for nogen tid fik lov til at udvide sin produktion på Esrumgaard i Nordsjælland – trods det faktum, at det vil medføre en øget forurening af den store og naturskønne Esrum Sø, der i forvejen tilføres for megen kvælstof fra omgivelserne.

Nu er der så atter ballade, og sandelig om det ikke er nøjagtig den samme landmand, den er gal med igen. Nu sidder han blot som Landboforeningens repræsentant i Jordbrugskommissionen, der netop har skullet tage stilling til genskabelsen af Søborg Sø i Nordsjælland.

Svineproducenten nedlagde veto mod den planlagte genskabelse af søen og lagde sig dermed ud med alt og alle. Således er han nu oppe imod ejerne af Søborggaard, der skulle afgive jord til projektet; mod Aage V Jensens Fonde, der skulle betale for jorden; mod Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening og Frederiksborg Statsskovdistrikt, der alle havde glædet sig til genskabelsen. Han har sågar også lagt sig ud med sit eget parti – med Venstres amtsborgmester, der har indklaget sagen til Fødevareministeriet,

hvorunder sager om landbrugspligt hører.

Svinebondens argument for at nedlægge veto – for første gang i de sidste ti år – er, at god landbrugsjord er en mangelvare i Nordsjælland. Hvad han mener er vel, at han selv mangler jord at sprede sine stigende gyllemængder ud over. For myndighederne karakteriserer den udbrændte søbund som værende ren marginaljord, der ikke er værd at dyrke.

Det var planen at genskabe den 600 hektar store og lavvandede sø, så man kan mindske udvaskningen af næringssalte fra landbruget til Kattegat – som politikerne har ønsket det ifølge seneste Vandmiljø-handlingsplan.

Danmarks Naturfredningsforening (DN) har siden det nedlagte veto klaget over, at landbruget sidder på to ud af tre pladser i de 14 amtslige jordbrugskommissioner. Det giver anledning til "forkvaklede beslutninger", mener DN.

Noget kunne tyde på, at de har ret.

Nyt fra Danmark
Steen Ulnits
Vejlegade 9 st. th.
8000 Århus C
Danmark

Nummer 14 Grön

Det finns tillfällen då fisken kräver en extremt naturtrogen imitation av det den just äter, men i de flesta fall är det specifika "nyckelegenskaper" vi bör binda in i våra flugor

Text & foto: Niclas Andersson

Nummer 14 Grön.

Den mörka himlen hänger likt en bödelyxa över oss och det tycks bara vara fråga om minuter, kanske sekunder, innan skyn skall släppa loss ett rejält oväder. Till vår förvåning uteblir dock regnet, men den mörka himlen vägrar släppa sitt grepp och låta några värmande solstrålar bryta igenom molntäcket. Trots att vi befinner oss i mitten av juli månad är det därför kallt i såväl luft som vatten. Insekterna tycks dock inte bry sig nämnvärt om temperaturen utan intresserar sig för det som insekter gör helst; kläckas, paras sig och lägga ett och annat ägg, innan de slutligen stämplar ut och börjar spela harpa.

Luften är fylld av en rad olika dagsländor. Mest utmärkande är den rikliga koncentrationen av brun forsslända, men där finns även gul forsslända, små åsländor och en mycket ljus, nästan vit, dagslända. Olika nattsländor förekommer också i rikliga mängder, allt från de minsta till de största.

Den lilla ån med sitt klara och lugna flytande vatten har alltid haft ett rykte om sig att framkalla rikliga kläckningar av alla sorters insekter. Därmed är den också välkänd för sitt förnämliga torrflugefiske. Aldrig någonsin har vi lämnat ån utan att ha sett åtminstone en öring större än 45 centimeter som stått och frossat i ytan, och att kombinationen av rikliga kläckningar och stora vakvilliga öringar i en klar liten å

är något vi alla älskar lär knappast vara någon lögn. Men om vi därtill lägger att all öring i ån måste återutsättas, får man samtidigt några av de skyggaste och mest svårtrugade öringar man kan tänka sig.

Få vatten i Norden – ja, kanske till och med i världen – ställer så höga krav på flugfiskaren, dennes presentation och inte minst på valet av fluga. Vill man genomföra en grundlig test av ett nytt flugmönster, så får man oftast svar på tal vid denna å.

Just denna dag skiljer sig inte öringarnas beteende från många hundra tidigare besök vid ån. Lite varstans i den gamla och grunda kvarndammen bryts ytan av glupska öringar, och i gammal god anda tycks varje öring ta helt olika insekter i vitt skilda stadier.

Men denna dag är lite speciell; med mig har jag Mats, en gammal god fiskekamrat. Vi har bara en dag att fiska tillsammans, så fiskeplatsen är given. Ån är för oss båda det vatten som lärt

upp oss i konstan att hantera ett flugspö – och är därtill det bästa vatten vi känner till.

Vi studerar de olika öringarna en stund. Vi vill försöka fånga den största, även om de mindre inte heller är fy skam, eftersom också små öringar i kvarndammen brukar ligga mellan 40 och 50 centimeter...

Mats har alltid varit känd för att binda genomtänkta och fina flugor. Numera har han tagit ytterli-

gare ett steg, avslöjar han, när jag frågar vilken fluga han tänkt fiska med.

"Nummer 14 Grön", svarar han. "Jag använder bara fyra flugor numera, varav just Nummer 14 Grön är min favorit".

Mats har redan bestämt sig för att fiska på en av dammens öringar, som står strax utanför en stor sten på den sida av ån där vi befinner oss. Att det är en stor öring råder det inget tvivel om. Det ser vi på de tunga vaken varje gång den tar något i vattenytan.

Jag har själv fångat en stor öring på precis samma plats sensommaren förra året. Den fisken uppskattade vi till nägonstans mellan 57 och 60 centime-

forts på nästa uppslag

Mats har överlistat en av Svanåns skygga regnbågar. Det var här hans nya flugserie ursprungligen såg dagsens ljus.

Öringen tar utan minsta tvekan redan i första kastet! Med våldsam styrka och fart drar den sedan iväg nerströms medan Mats kämpar för att snabbt få in den stora fisken

forts från föreg sida

ter, innan vi snabbt såg till att återut-sätta den. Sedan dess har också åtskil-liga andra flugfiskare sett en stor öring vaka på samma ställe. Få har kunnat låta bli att försöka fresta den, men så vitt vi vet har ingen lyckats lura den igen.

Mats har nu lagt sig i position i det höga och vildvuxna gräset snett nedströms fisken. Han blir liggande en lång stund. Han tittar, funderar, väntar – och så...

Öringen tar utan minsta tvekan redan i första kastet! Med våldsam styrka och fart drar den iväg nerströms. Mats gör så gott han kan för att snabbt få in den stora vildsinta fisken. I och med att all fisk skall återutsättas i denna å använder vi inte enbart hullinglösa krokar, vi försöker även att undvika långa fighter. Snabbt in och snabbt tillbaka är en enkel grundregel.

Efter att snabbt ha lyft in fisken till strandkanten för att uppskatta dess längd, får den friheten åter. Med all sannolikhet är det samma öring som jag haft turen att fånga året innan. Även nu uppskattar vi fiskens längd till närmare 60 centimeter. Mats har även lagt märke till en stor, karaktäristisk prick bakom vänster gällock, som jag också så väl minns från den öring jag själv fångat ett år tidigare. Så allt talar för att det är samma fisk.

Nyckelegenskaper

Även om Mats sagt att han numera bara använder fyra flugor, så vet jag att det är en sanning med modifikation. Men det är en klar antydning om att man allt för ofta lägger ner mer tid än nödvändigt på att rota igenom flugaskarna i jakt på rätt fluga. Presentationen går i de flesta fall före flugan, även om det finns fiskar som kräver att imitation och presentation går hand i hand. Flugan är nämligen även den många gånger mycket viktig för ett lyckat fiske, och som flugfiskare gäller det att förstå de "nyckelegenskaper" som fisken intresserar sig för hos våra imitationer av insekter i deras olika stadier i livscykeln.

Det finns tillfällen då fisken faktiskt kräver en extremt naturtrogen imita-

tion av det den just äter. Men i de flesta fall räcker det att vi binder in just de specifika "nyckelegenskaperna" i våra flugor. På en torrfluga kan det till exempel vara form (konturen av insekten), färg, storlek och avtryck i vattenytan.

Nyckelegenskaperna kan dock vara mycket svårare att finna eller förklara fullt ut vid fiske med kläckare av olika slag, eller att förstå vilka egenskaper

*” Vi nöjer oss inte
med att enbart använda
hullinglösa krokar i
denna å – vi försöker
även att undvika långa
fighter genom att ta
in fisken så snabbt
vi någonsin kan ”*

fisken uppskattar när en och samma fluga fångar flera fiskar under en dag, trots att de olika fiskarna uppenbart äter olika saker. Än värre blir det när man dessutom först provar en bra imitation av det fisken äter – men denna ratas – för att fisken senare skall falla offer för samma fluga.

Just detta händer oss den här dagen. Mats och hans Nummer 14 Grön lyckas kroka flera skygga, selektiva och stora öringar efter varandra. Efter knappt två timmars lugnt fiske har han landat tre öringar över 45 centimeter och dessutom missat en ännu större, som rätar kroken...

Själv lyckas också jag till slut kroka en öring på en mörkolive kläckande nattslända. Men lättnaden över att det finns andra gångbara flugor än den Mats rekommenderat övergår snart i förvåning och besvikelse. Min öring har av någon underlig anledning försökt "svälja" min fluga med ryggen – något som tyvärr händer ibland och som jag upplevt vid ett fåtal tillfällen tidigare.

Fiske med kläckare

Mats påpekar, när vi sätter oss ner för en mugg kaffe vid strandkanten, att en kläckare är ett av de säkraste valen vid fiske på vakande fisk. Jag kan inte annat än instämma och tillägger att fisken sällan skyggar för en kläckare, vilket den kan göra för en torrfluga. Det är ingen revolutionerande nyhet, att det som många gånger attraherar öringen mest är just när en kläckare blir hjälplöst hängande i ytan för att ta det sista steget från nymf eller puppa till vingad insekt. En kläckare är därför ett säkert val vid fiske på en vakande fisk, och en Nummer 14 Grön tycks denna dag vara den perfekta flugan.

Mats berättar vidare att han också haft stor framgång med sin fluga i olika fjällvatten och dessutom vid fiske efter regnbåge i Nissan och Svanån vid Norra Unnaryd i Småland. Efter ytterligare en mugg kaffe plockar Mats äntligen fram sin flugask för att visa sin omtalade fluga. Döm om min förvåning – den liknar just ingenting!

"Min fluga är bunden med den där härliga dubbingen jag fick av dig, och sedan har jag försett den med ett fronthackel av naturfärgad CdC", berättar Mats.

Jag studerar flugan från alla håll och kanter, men den liknar fortfarande ingenting i mina ögon. Men visst ser den ändå härlig ut, en riktigt mumsig bit, och jag har inte svårt att förstå varför fisken tycks gilla den så mycket. Öringen styrs i stor utsträckning av instinkter.

Onekligen ger Nummer 14 Grön ett intryck som attraherar fisken och dess instinkter tycks tala om för den att flugan är något ätbart.

Samtidigt som Mats berättar om bakgrunden till sina nya flugor, går en stor öring upp och vakar ett tiotal meter uppströms den stora sten vi sitter på. Mats reser sig och frågar om det är OK att han gör ett kast på den.

"Nej, det är faktiskt inte OK", svarar jag med en lätt avundsjuka i rösten. "Det vore trevligare om du istället berättar lite mer om dina nya och fantasiska flugor.

Lite historik kring dem vore intres-

forts på sid 52

Dan-Tackel Sweden Sportfiskebutiken

REA Neoprenvadar REA

Dekota Neopren 5mm	Ord. 1199:-	NU 999:-
RT.Promotion 5 mm	Ord. 999:-	NU 699:-
ABU Neopren 4,5mm	Ord. 1049:-	NU 799:-
RT Stickfoot inkl. sko	Ord. 1499:-	NU 1099:-
Fenwik Andningsvadar	Ord. 2595:-	NU 1999:-
NylonVadarstövlar	Ord. 349:-	NU 299:-

Vadar Jacka

Sierra Vadar Jacka	Ord. 999:-	NU 799:-
RT. Montana Jacka	Ord. 649:-	NU 599:-
RT.Scandinavian	Ord. 799:-	NU 699:-

2:sorteringsfluglinor

Vi fortsätter med denna extrema storsäljare!

Flyt	WF/DT	2-12
Interm.	WF/DT	2-12
Sjunk	WF/DT	2-12
Sinktip	WF/DT	4-11 Åter i lager!
Fast Sjunk	WF/DT	4-12
U.fast Sjunk	WF/DT	4-12

Från 80:-st/vid köp av 5 st. Shooting head finns också!

Bäcksländan II

Komplett flugset

Finns i många olika klasser
enhands och 2 hands. Spö, rulle,
backing, fluglina, tafs och flugor.
Ord.Pris 1599:-

Från : 1199:-

Vi monterar, ni fiskar.

Finns även i klass 10/11

2-hands, komplett set 1999:-

Loop Black Line

Komplett Flugset

Finns i följande:

8,8' Lina 4, 9' Lina 5,

9' Lina 6, 9,3' Lina 7

Med Vision Superlight rulle.

1 extra spole

Backing, tafs, flugor. samt 2

fluglinor 2:a sort.

Ord.Pris : 1999:-

Vårt Pris: 1599:-

Flugor

25 st olika torr	75:-
25 st olika våt	75:-
25 st olika nymfer	75:-
25 st olika stream.	90:-
50 st P&T flug. i box	198:-
20 st Cats Whisker	85:-
20 st Fritz	105:-
20 st Gold B.Nymf	90:-
20 st Muddler M.	100:-
20 st C.D.C	99:-
20 st Gold B. Lur.	105:-
20 st Mini Lures	75:-
20 st Booby Nym.	85:-
20 st Daddy L.Leg.	95:-
20 st Hairs Ear	89:-
20 st Hopper Torr	95:-
20 st Mayflies	95:-
50 st Put & Take flugor	
i box:	198:-

Beställ vår "katalog", prislista!

Hemsida: **www.dan-tackel.com**

Ring och beställ på: **042-340601**

Besöksadress: Borgmästareg. 4-6 Höganäs

Välkommen!

Titta efter
den här dekalen!

Följande välsorterade redskapshandlare säljer FLUGFISKE I NORDEN i lösnummer

Arvika: Arvika Fiskecenter, Storg. 33
Göteborg: Strömvalls, Redbergsv. 5
EL-GE Sportfiske, Gustav Dahlsng. 13
Lennart Bergqvists Flugfiske,
Industriv. 2, Partille
Halmstad: Wittlock Sportfiske,
Tyghusg. 2
Jakobsberg: Fly Fisherman, Vasav. 46
Kalmar: Vapencentralen AB
Karlshamn: Fiskeshopen i Karlshamn,
Saltsjöbadsv. 53
Karlskoga: Groddenbutiken,
Magasinsvägen 1
Karlskrona: Fiskemagasinet,
Amiralitetstorget 23
Lerum: Lerhems Fiske o Fritid AB,
Pomonav. 4
Ljungby: Skand Sportfiskecenter,
Skåneg. 10

Luleå: Vildmarksshopen, Ålg. 18
Lund: Sportfiskehuset,
S:a Esplanaden 20
Malmö: Fiske & Fiskar,
Regementsg. 17
Mörrum: Bringséns Sportfiske,
Parkv. 33
Fiskeshopen i Karlshamn
Norrköping: Norrköpings Sportfiske,
Trädgårdsg. 15
Sandviken: Sportimport, Storg. 22
Skellefteå: Domus, Nyg. 50
Stockholm: Fiskarnas Redskapshandel,
S:t Paulsg. 4
Berras Sportfiske AB, Valhallav. 46
Umeå: Blixt Sport, Kungsg. 94
Uppsala: MÅ Fiske o Fritid, Björkg. 4
Västerås: Willy's Sportfiske AB,
Långmårtensg. 2

Ängelholm: Varuhallen Hobby, Storg. 62
Östersund: Fiskeservice, Stortorget 6

Danmark: Sport-Dres,
Fredriksundsv. 20, Köpenhamn NV
"Go Fishing", Brog. 6-8, Odense
Hunters House, HC Örsters v. 7B,
Fredriksberg
Bössemager Korsholm A/S, Skjern
Jagt- og Fiskerimagasinet A/S,
N. Voldg. 8-10, Köpenhamn K

Norge: Jarle & Bjørnar Fluefiske,
Sörumsg. 28, Lilleström
Finn de Langes Sport, Christiesgt. 11,
Bergen
Nordisk Fiskeutstyr, Chr Kroghs gate 16

Flugfiske i Norden säljs även i alla välsorterade tidningskiosker, varuhus och /eller bensinstationer i Sverige, Danmark, Finland och Norge.

Fråga efter Flugfiske i Norden om den saknas på tidningshyllan

NYTT PÅ MARKNADEN

Redaktör
Erik
Erlandson

Långkastande spön, vadare och flugfiskeväst

Jag såg den i ögonvrån. Som en blixtnöjden försvann den ur sikte. In under den snöande hæggen och sedan var den borta. Kanske kommer den tillbaka, tänkte jag medan jag drog ut lina för att nå den blanka fläcken under det blommande trädet, just där vattnet bryts över kanten ned i hålan och snurrar runt i cirklar, innan det försvinner ned genom nästa stryka. Flugan försvann in under de vita blommorna och sjönk ned i den blanka ytan. Då kom den igen, som en blå pil en handsbredd från vattenytan, den gnistrande kungsfiskaren.

ABU – Pure Fishing – har ju kommit allt längre in på den svenska flugfiskemarknaden med nya produkter, både från Fenwick och Berkley, samt förstas med de redan tidigare framtagna ABU-produkterna. Denna gång har Marknadsnytt valt att lite mer ingående granska några produkter från

Fenwick, som vi haft tillfälle att testa under försäsongen.

Fenwicks andasvadare är ett tillskott på den nu allt mer dominerande marknaden med lätta textilvadare av så kallad Gore-tex modell, även om just benämningen Gore-tex snarare är ett märke än ett material. FiN har testat

Fenwicks vadare under några kylslagna vårfiskedagar och funnit oss väl tillrätta i dessa lätta, bekväma och torra byxor. Modellen är skuren rakt av vid bröstet, men har en ficka frampå, vilket gör att modellen får en högre täckning på framsidan, där den når långt upp på bröstet. Tyvärr saknas motsvarande skärning på ryggsidan, som alltså slutar betydligt under (cirka 15 centimeter) högsta punkten på bröstet. Den raka skärningen under armarna får också en något bakåtlutad linje.

Designen på överdelen är kanske inget som de flesta bryr sig så mycket om, men för oss som tycker om att vada över till lite djupare partier för att nå fram till ofiskade platser, kan det vara väsentligt med en bra skärning längst upp, det vill säga en hög och följsam linje under armhålorna och sedan upp både på bröstet och på ryggen.

Fickan fram på bröstet är djup och rymlig, men saknar dräneringshål, en detalj som hade förbättrat helhetsintrycket. Förstärkning i form av vadderade partier med extra påsydda knän och sits är utmärkt, både ur hållbarhetssynpunkt och ur bekvämlighetssynpunkt. I midjan finns påsydda straps att dra åt för att följa midjemåttet, en ersättning för bälte. Utmärkt, men för den som har ett inte allt för omfångsrikt midjemått känns de fladdrande överskottstrapsen lite irriterande. Det är svårt att stoppa in dem, så att de håller sig fast utan att fladdra runt i strömmen. Storleksanpassningen är väl för övrigt andasvadarnas designmässiga akilleshäl, om man får uttrycka sig så. Eftersom det inte finns minsta tøjbarhet i materialet, finns det alltså ingen möjlighet att anpassa storleken något med hjälp av materialets villighet. Andasmaterialet förlåter inte en millimeter. Därför gäller det att vara noga vid utprovningen av vadarna.

Själv har FiN:s testare alltid lite problem med att anpassa vidden runt bröstet med benlängden; passar bröstvidden bra blir benen 5 centimeter för långa, och passar benlängden blir det omöjligt att hindra kvävningssymptom när kroppen pressats ned i överdelen på vadarna. Det där är ju väldigt individuellt, men Fenwicks vadare tycks ha ännu något extra långa ben i förhållande till bröstvidden. FiN:s testare, 183 centimeter, uppskattade benen som cirka 7 centimeter för långa i förhållande till anpassningen av bröstvidden. Men som sagt, det där är ju mycket individuellt.

En bra detalj på dessa vadare är

Fenwicks flugfiskeväst är lätt och smidig och har rikligt med fickor.

Överst till vänster: Black Night Hawk 12,5 fot för klass 8/9 har en rejäl rygg som tål tunga linor och långa kast.

Nederst till vänster: Rullfästet på Fenwicks 15 fotare är flädrfritt men praktiskt.

Till höger: Techna AV, 11 fot klass 9, är en kastkanon med tvåhandsdesign som lämpar sig för enhandsfiske.

gruskydden, som dels är lätta att sätta på, eftersom de inte är av tubmodell, utan kan läggas runt vristen och fästas ihop med kardborreband, och dels har en liten strap med rejäl knapp som kan fästas in i snörningen, så att de håller sig på plats.

Vadarna är i övrigt mycket sköna och lätta att röra sig i även under varma förhållanden. Vid kylslaget fiske måste man dock gardera sig med ett bra underställ. Men värmen är inget problem och kanske är det detta man skall satsa på. Normalt fiskar ju de flesta under relativt varma omständigheter. FiN:s testare, som använde byxor under vårfisket, prövade med att gå inomhus med byxorna en förmiddag med träningsoverall under. Det fungerade helt perfekt, inte en tendens till svettbildning eller fukt inuti byxorna.

Sammanfattningsvis blir betyget betydligt över medel, främst för bekvämlighet, rörlighet, några goda detaljer med rejäla förstärkningar på utsatta ställen, men inte det allra högsta betyget på grund av några mindre bra detaljer i designen. Pris: 2 595 kronor.

Betyg:

Fenwicks flugfiskeväst

Fenwicks flugfiskeväst är byggd på konceptet sommar, värme och mycket prylar att bära; det vill säga att man har försökt åtgärda de nackdelar med västen som uppstår under dessa förhållanden, samt därtill lagt till en del användbara finesser.

Designen är kort djupvadvadningsmodell, som slutar någonstans i maghöjd en bit ovan midjan. Materialet är i huvudsak ett syntetiskt nät, som är luftigt och ej vattensugande, vilket gör att några dopp då och då snabbt rinner av. Oket över axlarna är av tunn neopren, vilket gör att vikten fördelas jämnt och västen därmed känns lättare att bära.

Ett stort antal fickor gör att även den mest prylgalne kan få med en stor del av sin utrustning på fisketuren. På bröstet finns längst upp till vänster en färdig flugaskficka, det vill säga en ficka med instoppad inredning av etafoam, vilken kan bytas ut till en annan, om flugorna behöver bytas ut, till exempel vid byte av fiske. Till höger i samma höjd finner vi en mer traditionell ficka för en mindre flugask, tafsar

eller liknande, med utanpåliggande mindre ficka. Vid sidan av dessa fickor finns under en slejf, på insidan av de bägge bröstfickorna, två utdragbara stroppar för mindre prylar som används ofta, till exempel krokfil och tafsavbitare. Längst ner på ömse sidor finns ytterligare två fickor, en utanpå den andra, för flugaskar, tafsar och så vidare. Dessa fickor är tillverkade i samma nätmaterial som västen i övrigt.

Som om detta inte skulle vara nog, finns även på insidan en stor ficka på varje sida samt tre något mindre. Dessutom finns på ryggen den obligatoriska storfickan för regnställ etc. Utöver dessa finns på sidorna, något bakom och under armhålorna, två specialfickor för extra rullar eller spolar, en finess som FiN:s testare uppskattar, som annars brukar få stoppa in dessa under vadarbyxor, där de ligger obekvämt, inte minst vid kastning. Ytterligare en utmärkt detalj är de stroppar som finns i samtliga dragkedjor, utmärkt för valna och frusna fingrar att dra i. Alla lägre fickor är genom att de är tillverkade i nätmaterial extremt an-
forts på nästa sida

Nytt på marknaden

forts från föreg sida

passningsbara och därmed förvånansvärt rymliga.

Sammanfattningsvis anser vi att västen är en av de mest praktiska man kan hitta på marknaden idag. Kanske inte den snyggaste, men få västar sköter sitt jobb lika bra som denna, och det är ju huvudsaken.

Pris: 695 kronor.

Betyg:

Techna AV

Techna AV heter en serie spön med en speciell materialuppbbyggnad. Spöna har en grundklinga av grafitfiber, vilken är klädd med ett hölje av Aramid Veil, ett synnerligen hårt material, som enligt tillverkaren används i skottsäkra västar. Detta material skall tillföra spöt spänst, lätthet och ökad tållighet mot yttre påverkan.

FiN har testat ett 11 fots tvåhandsdesignat spö i klass 9. Det tredelade spöt har ett tvåhandshandtag av full modell med långt underhandtag liksom fullt tilltaget överhandsfäste, allt utfört i mycket fin kork och med butt av konstmaterial. Rullfästet är av metall och skruvas underifrån. Klingan är mattsvart med mörkröda lindningar under epoxylack. Linföraren är SIC av hög hårdhetsgrad och tillåter långt slitage och ger låg friktion. Övriga ringar är av titaniumpläterat rostfritt stål, vilket ger låg friktion och vikt. Holkarna är topp-över.

Spöt, som är mycket lätt och välbalanserat, kan mycket väl kastas med en hand, vilket faktiskt är att föredra om styrkan i handleden tillåter. Det har en mycket tydlig och snabb toppaktion, vilket ger överhandskastningen stora fördelar, inte minst om man satsar på klumplinor.

Klassningen, AFTM 9, är dock i underkant för ett spö med denna spänst och ryggrad. Klass 10, vilket innebär WF-linor i klass 11, ligger bättre till i spöts register, som är på topp i ett område, nämligen långkastning medelst överhandskastning. Dubbeldrag och enhandsfattning ger extremt långa längder; spöt är en veritabel kastkanon med rätt ammunition.

Övriga kast – tja, snabbheten i klingan, den kraftiga sparken i utkastet gör att timingen måste vara på topp för att underhandskast och spey skall komma att fungera, men vid dessa tillfällen är spöt en skön arbetskamrat att ha

med sig vid vattnet. Kanske bör man dock avråda den som ännu inte finslipat sin kastteknik alltför mycket att satsa på detta spö. Det är ett specialinstrument för ett speciellt fiske, där långa längder, helst klumplina, behövs – till exempel för den specialiserade kustfiskaren. Här är det perfekt. Älvfiske i övrigt, javisst, för den som föredrar den snabba och spänstiga aktionen och har timingen i ryggraden är detta ett utmärkt val.

Pris: 5 495 kronor.

Betyg:

Black Nighthawk

HMX Black Nighthawk, klass 8/9 i längden 12 fot 6, är ett spö i tvåhandsutförande byggt på en klinga av Medium Modulus Graphite med överlappande fibrer, som enligt tillverkaren skall ge en mjuk och flexibel aktion, styrka och hållbarhet. Spöt har ett fullt utbyggt tvåhandsutförande, kraftig ändbutt av äldre modell, rullfäste av trä som skruvas underifrån samt ett normallångt överhandtag i kork av god kvalitet. Klingan är mattsvart, lindningarna bruna. Linföraren är av lågfriktionsmodell, övriga ringar av snagemodell samt toppögla av päronmodell. Det tredelade spöt har holkar av topp-över modell.

Klassningen 8/9 kunde nog gärna utökas till klass 10, eftersom spöt har en ryggrad och en styrka som också lätt kastar 10-linor. Däremot kan vi inte rekommendera 8-linor i första hand. Aktionen är en snabb topp- till halvaktion, lite förlåtande, men ganska krävande.

Kastningen är alltså även här överhandsinriktad på stora kastlängder, helst med klumplina. Här fungerar spöt utmärkt, och den duktiga kastaren kan lätt lägga backing i kasten om så önskas. Den något flexibla aktionen når en bit ned i spöt och tillåter kast med lite långsammare timing, vilket gör spöt till ett ovanligt bra allroundredskap.

Till detta medverkar även ryggraden, som tillåter även tunga sjunklinor att dras ur djup ström, liksom även att lätta linor behandlas med stor säkerhet.

Ett allroundspö med bra register, men utan toppar, med andra ord. Prismässigt ligger spöt bra till. I förhållande till Techna spöt är det betydligt bil-

ligare, men vi skulle vilja påstå att det är betydligt bättre än prisskillnaden kan antyda.

Pris: 1 895 kronor.

Betyg:

HMG AV 15 fot

Linlängd och linhastighet har varit ledmotiv när HMG AV-spöna har tillverkats. FiN har fiskat med ett 15 fots spö, klass 10/11, under vårsäsongen. Aramid Veil skall ju ge spöt ökad spänst och slagtalighet till klingans grafit, och vi är nog villiga att hålla med om att spöt är både styvt och starkt.

Designen är något annorlunda än de övriga testade spöna med klingan i en djupt brun färgton och lindningarna ton i ton med en guldfärgad tunn bård. Linföraren är av lågfriktionsmodell, i övrigt enbenta ringar och päronögla. Holkarna som vanligt topp-över. Butten är av konstmaterial, som en förlängning av korkhandtaget. Rullfästet av trä skruvas underifrån.

Det tredelade spöt har en kraftig och snabb topp- till halvaktion, som genom sin flexibla tendens ibland kan nå nästan halvvägs ned i spöt, men i normalfall inte så djupt. Det innebär att även detta spö har sin absolut bästa begävnings i överhandskastningen, där timingen förlåts något av slaglängden i laddningszonen, som ju med ökad spölängd växer automatiskt.

Vi har här en kastmaskin, som lätt bollar med tunga strykjärnslinor. Därmed kan man väl påstå att spöt i huvudsak passar det tyngsta fisket bäst.

Lågvattenfisket fungerar naturligtvis även det bra, men det känns kanske lite överdimensionerat att fiska med 0,25-tafs med detta spö. För det tunga fisket däremot har man hittat en utmärkt vän, stabil, pålitlig och ej kitslig för de fel och brister som även den bästa kastare kan ha. Underhandskast fungerar utmärkt, medan spey – med sin lite långsammare uppbbyggnad – kanske inte tillhör de allra bästa disciplinerna detta spö tävlar i.

Sammanfattningsvis är detta spö ett utmärkt laxspö för tungt fiske, men lite för häftigt för det lättare lågvattenfisket.

Pris: 2 995 kronor.

Betyg:

Sommarens Äventyr runt Vemdalen-Vemhåns Fiskevatten

Fisketurer, Bäversafaris, Viltsafaris, Kanoting, Golfbanor,
Harrfiskekurser, Gäddjakt, Travhelg, Flygetsdag,
Countryfestivalen för 6:e året 10-11/8
med Riksfinal i amatörtävling.

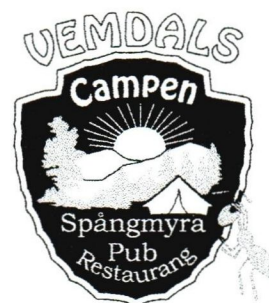
Ring oss nu!!

Tel: 0684-400 27
e-post: vemhans.fiskecamp
@mailbox.calypso.net
www.fiskecamp.com

Tel: 0684-300 36
www.vemdaleninfo.se/ekbergsfiske

Stugby & Camping
Tel: 0684-302 00
e-post: 068430200@telia.com
www.camping.se/plats/Z30

Skolan vid
Siljan

FÖRETAGARNAS
FOLKHÖGSKOLA
LEKSAND

Våra kurser för Dig med miljö- och naturintresse
Miljö inriktning vattenvård
Natur- & Fisketurism

Besök vår hemsida
www.leksand.se/skolor/hantverk
eller ring 0247-135 40

SYSSLEBÄCKS FISKECAMPING

Ett suveränt harrfiske väntar Dig i Klarälven där
även öringen nappar. Här finns även tillgång till
"Put-and- Take fiske" + ett 40-tal andra fiskevatten.
Bästa harrfisket i aug-sept.

Välkommen till Nordvärmland!
Bokning och info 0564-105 14
Vi har småstugor, vandrarhem,
Camping mm.
www.camping.se/plats/S36
sysslebacks.fiskecamping@telia.com

Besök

www.flugfiskeinorden.se

Nordens enda renodlade flugfisketidning

Sand's Favourite var John Sands egen favoritfluga.

Grötvallsjön

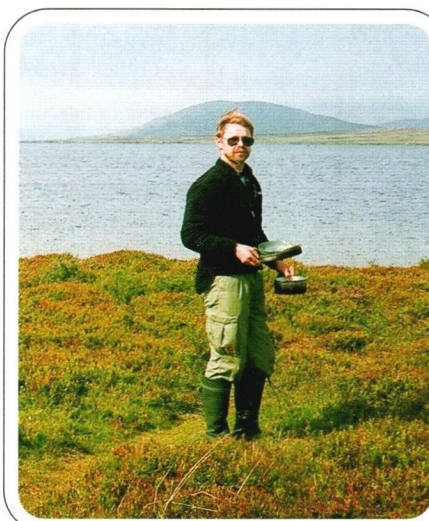
– ett av Grövelsjöfjällens många små vatten

Text & foto: Bernt Gustafsson

I slutet av juni är det så äntligen dags för min årliga och efterlängtade tur till fjällen. Eftersom jag bor i Mora tar det inte särskilt lång tid att bila de tjugo milen upp till Grövelsjön i nordligaste Dalarna. Kanske bidrar det till att jag återvänder hit år efter år. Men det är inte bara närheten som gör att jag väljer dess trakter. Nej, det finns något mer, något som är svårare att beskriva. Men ord som skönhet, stillhet och frihet kommer närmast den känsla som infinder sig här.

Vädret är fint när jag parkerar bilen och en sydvästlig vind gör vandringen från Grövelsjöns fjällstation till den nästan runda Grötvallsjön, cirka femhundra meter i diameter, så behaglig man kan begära med tält, sovsäck, mat och fiskeutrustning hängande på ryggen. Leden är lättvandrad när jag väl kommer upp på fjällplatån, och efter tre timmar är jag framme vid sjön, som ligger 898 meter över havet omgiven av de runda och mjuka fjäll som är så typiska för området.

På södra stranden av sjön finner jag en naturlig tältplats med en fjällbäck alldeles intill. När jag rest tältet och avnju-

Grötvallsjön ligger uppe på fjällplatån, vidöppen för vädrets makter.

tit makaronerna och köttfärssåsen, kommer en grabb i tjugofemårsåldern strosande längs stranden. Vi dricker kaffe vid mitt tält, och Håkan, som kommer från Vansbro, berättar att han sedan fem dagar tältar vid utloppet på andra sidan sjön.

Tältet hade jag sett redan då jag kom vandrande och närmade mig sjön, men jag visste inte då att tältets ägare var en person som liksom jag omfattar filosofin att en fjällvistelse ger mest just när man vistas en längre tid på en och samma vackra plats.

Jag lyssnar till Håkans berättelse om dagarna vid Grötvallsjön. Den fångst-rapport han ger bekräftar också vad jag vet sedan tidigare, nämligen att det finns grov fisk i denna lilla fjällsjö.

Efter kaffet går vi tillsammans bort till Grötån, som bildar utloppet från sjön.

Grötån slingrar sig mer än tjugo kilometer västerut för att mynna i den stora sjön Femunden. Grötvallsjön ligger i öppen fjällterräng med låga dvärgbjörkar, ljungris, hjortronblad och starrgräs. Vid strandbrinken finns en och annan hukande enbuske. Ett enda "träd" står vid sjön, en björk som envist trotsar det bistra

klimatet. Det här är alltså helt öppen fjällterräng, och även om vi befinner oss långt söderut i fjällkedjan, så gäller det att ha ordentlig utrustning vad gäller tält och sovsäck, eftersom landskapet inte erbjuder något skydd vid dålig väderlek.

Ute på sjön ser jag vitkantade vågor och där nere simmar grov öring och röding. Det är inte i fantasin frammanade drömmar som får mig att tro det – även om både fantasi och drömmar har sin givna plats i en flugfiskarsjäl – nej, förutom berättelser av isfiskande vänner, som förbannat sin tur när de blivit av med blänken till stora fiskar, eller när deras borrhål inte räckt till i storlek, så har de fiskar. Här kan just visat gjort mig mer än övertygad.

Vid sitt tält hade han en röding på 2,4 kilo och en öring på 1,7 kilo. De skulle komma att passa bra som festmåltid på fjället, eftersom han väntade besök av mor och far och yngre bror.

Det är kanske inte så underligt om jag gärna återvänder till området...

Grötvallsjön ligger alltså väl exponerad för vind från alla väderstreck och är egentligen inte särskilt idealisk för flugfiske. Men här är vidunderligt vackert, kan jag konstatera, när jag nu åter sitter utanför mitt tält och ser den mäktiga siluetten av Gröthogna resa sina 1401 meter över havet bara några kilometer väster ut på den norska sidan av gränsen. Klockan är nio på kvällen och en ganska kraftig vind har blåst hela dagen.

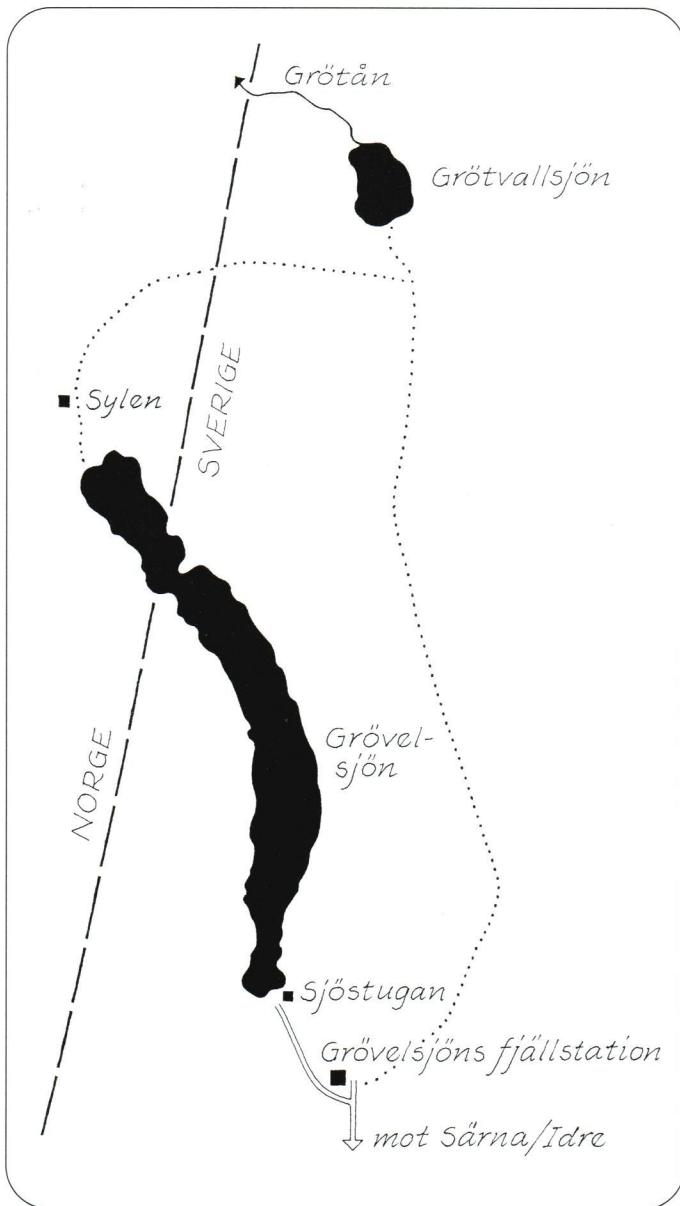
Jag värmer mig med en kåsa varmt te, när scenen plötsligt förändras. Den oroliga vattenytan blir allt mer stilla när vinden mojar. Vakringar flyter ut vart jag än ser, många bara tio meter ut från stranden. Jag har redan bundit en Européa 12 på tafs och lägger ut den bland vakringarna. Öringarna vakar runt om flugan – men tar inte. Då provar jag ett par varianter av Superpuppan, men inte heller de accepteras av fisken.

I min flugask har jag några exemplar av Sand's Favourite, en våtfluga som jag bundit upp mest för att den legendariske norske flugbindaren John Sand ansåg att den flugan var en av hans bästa skapelser.

Nu ska Sand's Favourite provas. Jag knyter på flugan, men fettar in den ordentligt för att fiska den torrt. Några luftkast och flugan får landa. Det hinner inte gå många se-

kunder förrän vattenytan exploderar i ett vak, flugan försvinner och jag känner tyngden av en fin öring. När den är trött kan jag hala in den över strandstenarna. Sedan får jag på någon timme sammanlagt fyra vackra och silverblanka fjällöringar på mellan fyra och sex hekto på Sand's Favourite. Några öringar tappar jag, eftersom häven aldrig kom med i packningen...

Vid halv elva tiden börjar det regna och den magiska stunden med vakande fisk upphör lika plötsligt som den började. Men matförrådet är fyllt med råge och jag kan nöjd med dagen krypa ner i sovsäcken. Snart randas en ny morgon mellan fjällen.

Fiskekort till Grötvallsjön kan lösas i Sjöstugan vid sydänden av Grövelsjön. Härifrån går också sommartid båt över sjön till Sylen på norska sidan, varifrån det sedan går en led till Grötvallsjön. En alternativ, men längre, led utgår från Grövelsjöns fjällstation.

Ofta dras vi flugfiskare till omskrivna vatten, som på det viset får en onödigt hög belastning och där trivseln samtidigt minskar i takt med ökat antal besökare. Det är en märklig företeelse, speciellt som det finns så många fina men "okända" vatten i vår fjällvärld dit det går att lösa fiskekort. Grötvallsjön är bara ett exempel.

Här finns på nära håll betydligt mer namnkunniga vatten både på den norska och den svenska sidan, till exempel Röa och Storån, medan mängder av mer anonyma vatten bara ligger och väntar på att upptäckas. Så varför inte ta en tur till Dalafjällen i sommar...

Tillsammans med Sälen utgör Grövelsjöfjällen den sydligaste utlöparen av den svenska fjällkedjan. Här möter vi kalfjället och området har en stor fördel genom sin närhet till de mest tätbefolkade delarna av vårt land. Långväga besökare kan efter bilresan med fördel övernatna på Grövelsjöns fjällstation och utsönda börja vandringen påföljande morgon.

Man kan vandra direkt från Grövelsjöns fjällstation till Grötvallsjön, men under sommaren går det också att åka båt från Sjöstugan över Grövelsjön till Sylen på norska sidan. Därifrån är det bara 6–7 kilometers vandring till sjön.

Fiskekort till Grötvallsjön finns att köpa i Sjöstugan vid Grövelsjön. Glöm inte häven, den kan behövas, och ta gärna med vadarbyxor. Det är inte varje dag fisken vakar nära land.

Avslutningsvis vill jag också citera John Sands kommentar till sin egen fluga, återgiven i sonen Erling Sands "Flugbindarboken", skriven tillsammans med Børre Pettersen:

forts på nästa sida

Luriga laxhugg och snäva kastvinklar

forts från sid 31

mindre av i dag vid de flesta vatten, inte minst då vid redan nämnda Emån och Mörrum.

On the dangle

Låt mig avslutningsvis bara beröra något som är verkligt svårt att förklara. Flera erfarna laxfiskare jag frågat har visserligen funderat men kan inte ens hosta upp början på en teori som håller streck. Jag tänker på de situationer då laxen tar en nära nog stillastående fluga. Helt livlös är väl aldrig en fluga i strömmande vatten men det jag avser är då flugan inte längre drifftar fram i strömmen utan hänger kvar över exakt samma position. Jag har under årens lopp fått ett fåtal mycket överraskande bonuslaxar på detta sällsamma sätt och fick faktiskt en oväntad lektion för några år sedan i denna märkliga "teknik". Detta vid den ytterst produktiva älven Bann på Nordirland.

Jag fiskade på den beryktade sträckan Carnroe vid Lower Bann, där en hård inloppsström nedströms en anlagd dämning, eller "weir", satte press på grejorna. En av Carnroes ghillies, Peter Simpson, tyckte att jag kastade alldeles för mycket och att flugan gott kunde hänga kvar i utfiskat läge rakt nedströms – "on the dangle". Detta i väl

en minut eller två! Jag trodde först att det var något slags skämt, men det visade sig faktiskt vara en gångbar teknik.

Laxen tog mycket riktigt efter det att min lilla fluga hängt i utfiskat läge, eller "on the dangle", säkert i dryga minuten. Ett ytterst sällsamt sätt att fiska fluga, tråkigt dessutom, vilket jag tror de flesta laxfiskare håller med om utan att ens prova, men som samtidigt ger nya infallsvinklar.

För att ytterligare understryka detta märkliga "fenomen" pratade jag för lite sedan med Leif Krause, en duktig specimenmetare som emellanåt fiskar i Emån. Egentligen borde jag hålla tyst, eftersom det till viss del undergräver artikelns innehåll och mening. Det som fick mig att spetsa örnen ordentligt var då han berättade att han vid ett par tillfällen kroat nystigen och stor blanklax på bottenmete och bröd. Tacklet vid detta fiske, som är riktat mot Emåns stora färnor under maj och juni, är ett så kallat Pater Noster där ett blysänke håller kvar 0,20-linan(!) alldeles stilla vid botten. På en kort tafs, cirka halvmeter ovan sänket, agnas en bit vitt bröd på en liten enkelkrok. Detta bröd fiskar alltså precis som min fluga gjorde vid Bann, "on the dangle", och som sagt, storlaxen hugger! Onekligen något att fundera vidare över i sommar...

TIPSRUTAN:

En tältsten driver ut råluften

En fiskekamrat, som var en verklig friluftsmänniska med stora kunskaper om naturen, brukade alltid lägga en "tältsten" mitt i eldstaden. Det var en drygt knytnävstor sten, vilken placerades i centrum av den krans av stenar som omgärdade kvällsbrasan. Där fick den ligga mitt i glöden för att ta åt sig värme under några timmar.

När det sedan var dags att krypa ner i sovsäcken, lyfte han upp den heta stenen med två pinnar och la den på marken inne i tältabsiden, där den spred värme och drev ut råluften. Stenen svalnade naturligtvis, men den höll värme i tältet en god stund sedan man krupit ner i sovsäcken.

Det här är ju samma princip som med en täljstenskamin. Täljsten har en fantastisk förmåga att magasinera värme och sedan fördela den under flera timmar. Men även en vanlig sten fungerar – om än inte lika bra.

Henning Berggren

Grötvallsjön

forts från sid 49

"Jag kan inte neka mig nöjet att återge min egen favoritfluga. Den är en särdeles bra fluga, bättre än någon annan jag känner till, och det är inte för mycket sagt att denna fluga ensam har skaffat mig mer fisk än alla andra flugor tillsammans".

Sand's Favourite

Sand's Favourite är ursprungen en våtfluga, även om jag vid Grötvallsjön fiskade den torrt. I "Flugbindarboken" finns ingen krokstorlek angiven, man jag brukar binda den på krok nummer 10–14.

Bindtråd: Svart

Tip: Två varv silvertinsel

Stjärt: 2–3 fibrer brunfläckig stjärtfjäder från raphöna.
Jag har använt vattrad gräsand

Kropp: Mörkt gråbrun ull från haröra

Ribbing: Silvertinsel

Hackel: Mörk, brunfläckig ryggfjäder från raphöna

Flora, friluftsmat och fågelbok

forts från sid 35

Peter Larssons "Fåglar för alla" är utgiven av förlaget Wahlström & Widstrand. Boken mäter endast 13x20 centimeter och priset i bokhandeln är cirka 300 kronor.

Kirsten Andersson

Anteckningsboken

En väl så viktig bok under fjällfisket är den egna anteckningsboken, där man utöver noteringar kring fiske, insekter och flugval, också kan anteckna intressanta observationer som fågelmöten eller de blomster man ser under sin fisketur. Sådana noteringar blir än mer intressanta allt efter som åren fyller sidorna med nya upplevelser. Man bestämmer själv ambitionsnivån; allt från korta noteringar till hela reseskildringar i dagboksform.

Det finns enkla små noteringsböcker i A6-format för några tior i butiker som säljer kontorsmateriel. En vanlig blyertspenna är ett bättre val än de moderna fiberspetspennorna. Man kan sudda om man skriver fel, och dessutom fungerar en blyertspenna alltid oberoende av väder, vind och temperatur, medan en penna med bläckpatron kan frysa sönder en kall natt med minusgrader.

www.ppsalmonflies.com

Lax & Havsöringsflugor av hög kvalitet
bundna på alla kroktyper, tuber mm.

WWW.PPSALMONFLIES.COM

En riktig Stekpanna för Fiske och Jakt

Diameter 21 cm med
ihåligt skaft. Total längd
32 cm. Pris 140:-

**Suverän teleskopisk
grillpinne. Pris 130:-**

Ring LILJEBERGS

TEL: 0250 - 406 78

WWW.SKOGOJAKT.COM

Fjällfiske i Kolåsen

Fiska i våra sjöar, tjärnar
samt fina Rutsälven.

*Stuga 1.700:-/vecka
*Hjelpension 375:-/dygn
*Nära norska laxälv

Boka på 0647-81017

Fiska harr i ett av landets bästa strömvatten.
Flugfiskesträcka med max antal spön och höga
minimått. Fiskekurser & Guide & Fiskeshop mm.

GÖRÄLVEN

Ring Åke på Stötens Camping
0280-850 11 alt 070-571 92 44

Vi erbjuder Regnbågsfiske i flera
sjöar i vild smålandsnatur. Exklusivt
fiske efter GROV fisk & enbart flugfiske.
Camping, Stugor, Vindskydd, Grillplats.

BERGETS SPORTFISKE

Fånga "Orvar" eller "Sune"
på 12 resp. 14 kilo!!

Bergets Sportfiske
575 21 Eksjö

Ring Edel 0381- 830 43

Alltid lyckat fiske!

Rätt teknik och fisket blir 10 gånger bättre!
Vi hjälper dig nybörjare och erfarne flugfiskare
att utveckla ditt fiske i makalösa harrvatten.

Vi lär dig Torrfluge- samt nymffiske.
Kurser/guidning från dag till veckoturer
erbjuds med helpension.

Boendet sker i Grayling fishing camp.

Säsong juni-oktober
Harr, Öring & Rödning

Fly Fishing in Sweden

Jonas Hagborg

0280-12349

flyfisher.nu

Vår vinterflugfiske, Guidade öringturer,
Kurser och kanske Sveriges bästa fiske efter
grov Lapplandsrödning hittar du vid

Kultsjögården Fiskecentrum

Vi ligger vid
Saxnäs i Lappland

Ring 0940-700 44
matsby@swipnet.se

Hedmans Fjällby

Indalsälven & Årefjällen

Vi har stugor, grillplats,
tennis, minigolf, mm.
Fiska öring & harr & röding
i välkända Indalsälven eller
i fina Fjällvatten.

Ring 0647-126 00

www.hedmansfjallby.se

Fiskevårdskonferens 2001 i Jämtland

Sveriges Flugfiskares Förening och **Sportfiskarna** inbjuder härmed tillsammans med
Länsstyrelsen i Jämtland till fiskevårdskonferens på Folkets hus i Östersund den 20/9- 21/9-01.
Torsdag den 20/9 kommer konferensen att hållas med temat:

Beståndsanpassat fiske- Ekologiskt nyttjande av fiskbestånd.

Fredagen den 21/9 är det en praktisk dag med studiebesök vid bl.a. Härkan där även möjlighet till
fiske erbjuds.

Om du är intresserad anmäler du dig genom att skicka namn och adress till:

Sveriges Flugfiskares Förening

Oslättforsvägen 245

805 98 Gävle

Eller på mail: fiskevardskonferens@flugfiskarna.org.se

....så återkommer vi med mer info och anmälningsblankett senare.

För mer information kan du även ringa 026-165112

Eller besöka **www.flugfiskarna.org.se**

**Välkommen Önskar Sveriges flugfiskares förening, Sportfiskarna,
Länsstyrelsen Jämtland**

Nummer 14 Grön

forts från sid 42

sant. Och förresten har du väl redan fångat och återutsatt tillräckligt många öringar idag”?

Mats sätter sig igen.

”Det hela började egentligen för tre år sedan under en av många fisketurer till Nissan och det lilla biflödet Svanån. Regnbågarna i såväl Nissan som Svanån kan stundtals vara mycket svåra att lura. Där brukar kläcka mörkt gråbruna nattsländor som motsvarar krokstorlek 14–16, och de förekommer ofta i rikliga mängder. Då fisken frossar på dessa kläckande nattsländor brukar en fluga vid namn Muha Reka, som finns beskriven i Darrel Martins underbara bok *Micropatterns*, fungera hyggligt.

Men det kändes ändå som om det borde finnas något mönster som kunde fungera ännu bättre. Jag funderade

och testade åtskilliga flugor, men ingen gav bättre resultat”, berättar Mats och fortsätter:

”En dag bläddrade jag så i Kennet Boströms bok *Nattsländor i öringvatten*. Där fann jag något som fångade mitt intresse. Det var en beskrivande text om en nattsländepuppa som i färg och storlek tycktes stämma väl överens med nattsländor som brukar ställa till problem i Nissan och Svanån”.

Utifrån beskrivningen i Kennet Boströms bok började Mats att experimentera. Några genomtänkta grundkriterier ledde slutligen fram till en liten, mjukhacklad och allmäninsektlik fluga med sparsamt dubbad kropp, som flöt precis så där lagom djupt i ytfilmen.

Flugan fiskade med stor framgång i Nissan och Svanån, men den skulle

snart visa sig vara ett oemotståndligt byte också för en rad andra fiskar i olika vatten runt om i Norden. Men med tiden, och i olika fiskesituationer, ställdes dock nya krav på flugans storlek och färg. Detta ledde slutligen fram till en framgångsrik serie flugor, som alla bygger på ett och samma grundmönster, men som Mats sedan varierar i krokstorlek, färg och material.

När Mats avslutar sin berättelse tar jag upp den fluga han givit mig och studerar den noga, riktigt noga.

Medan tankarna snurrar i mitt huvud, passar Mats på att lägga ett kast på den vakande öringen. Den stiger, mothugget kommer och fighten är ett faktum.

Med en Nummer 14 Grön i min hand känns det nästan dumt att ens fråga vilken fluga öringen tagit på...

Mönsterbeskrivning av Mats flugserie

Nummer 14 Grön

Krok: Tiemco 2488 #14
Bindtråd: Brun UNI Thread 8/0
Kropp: Brown olive Life Cycle – Nymph dubbing, eller annan brun/olive dubbing.
Hackel/ framkropp: Naturfärgade CdC som hacklas/dubbas i ögla av bindtråden.

Nummer 14 Beige

Krok: Tiemco 2488 #14
Bindtråd: Brun UNI Thread 8/0
Kropp: Naturfärgad opossum
Hackel/ framkropp: Naturfärgad CdC som hacklas/dubbas i ögla av bindtråden.

Nummer 16 Orange

Krok: Tiemco 2488 #16
Bindtråd: Brun UNI Thread 8/0
Kropp: Sulphur orange Life Cycle – Nymph dubbing, eller annan ”bränt orange” dubbing.
Hackel/ framkropp: Naturfärgad CdC som hacklas/dubbas i ögla av bindtråden.

Nummer 18 Svart

Krok: Tiemco 2488 #18
Bindtråd: Svart UNI Thread 8/0
Kropp: Black Life Cycle – Nymph dubbing, eller annan svart dubbing.
Hackel/ framkropp: Vit CdC som hacklas/dubbas i ögla av bindtråden.

hardware

"River Raptor"
Bär med dig allt du behöver på din dagstur, mat, termos, vadarbyxor osv. Med denna ryggsäck-väst kombinationen får du plats med det mesta.

1295:-

G.Loomis
G.Loomis GLX 15' # 10/11 Pris: 7995:-
G.Loomis GLX 15,6' # 11/12 Pris: 8499:-
tel efter 18.30: 040 82365

www.flyfishingmasters.nu

FLUGFISKE - FLUGBINDNING - FLUGOR

Galvan Open Back
Storspolad flugrulle med broms.
Finns i fem storlekar för klasserna 0-8.

JK FLUGFISKE
www.JKFLUGFISKE.com

Tel: 0152-13355, 070-6330301 Fax: 0152-21299
Postadress: JK Flugfiske, Hospitalsgatan 9, 645 30 Strängnäs
E-Post: info@jkflugfiske.com Hemsida: www.jkflugfiske.com

www.elgeco.com heter vår hemsida. Ta en titt, det kan löna sig!!

ALLTID MYCKET HEMMA FÖR SPÖBYGGAREN !!
KLINGOR, RULLFÄSTEN RINGAR MM.

MYCKET FLUGBINDNING
Bl.a den bästa kroken till bästa priset,
SPRITE
OCH MYCKET MERA !!

MILL END LINOR.
2:A SORTERING FLUGLINOR MED OFTAST OBETYDLIGA SKÖNHETSFEL.
88:- / st., 240:- / 3, 380:- / 5, 650:- / 10.

NYA MYCKET BRA STARTSET
TILL MYCKET BRA PRIS!!
9' spö för lina 4-5, 5-6 eller 6-7, rulle lina och tafs med c:a 30% rabatt!!

REA!
PÅ MYCKET, MINST 30%!!
KOLLA HEMSIDAN!!

ELGECO

Box 8012
421 08 Västra Frölunda
Tel. 031 - 473560
Fax. 031 - 493581
E-mail. elgeco@algonet.se

Konservatorarbeten
Fisk, däggdjur, fågel mm.

Oves Trofé Ateljé
0552-106 43
Älvdalsvägen 49, 669 31 Deje

Carrek

BRODERADE TYGMÄRKEN
Skriv/ring för upplysning och pris.
Tel. 040-49 65 33
Fax. 040-49 78 30
www.B4.nu E-mail: carrek@B4.nu
Carrek
Box 14019, 200 24 Malmö

Nordens BÄSTA priser på kvalitetsflugor

www.popularfishingflies.com

*En skön
och trevlig
flugfiskesommar
tillönskas
alla läsare,
annonsörer
och
medarbetare.*

AnneMarie och Gunnar

Medlem i
Sveriges
Flugfiskares Förening
500:- RABATT

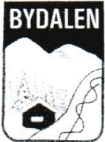
Ditt fiskehem i

FJÄLLEN

Med mängder av
fjällfiskevatten i renbetesland,
Dammån
och vildmarken utanför knuten

Mysiga stugor med plats för fyra eller sex. Wärdshus, levande fäbod, snabbköp, bastu, fjällvårdens vackrast belägna pool, båtuthyrning och mycket mer. En nyhet är Put-and-take damm för regnbåge mitt i Bydalen.

BYDALEN

Ring 0643-320 09 eller surfa in på www.bydalen.com
för mer information och bokning.

bjuder på trevligt fiske och är skön att skåda.

Tiden vid Tännån går fort. Sista dagen sitter jag på stranden vid Övre Galhån och försöker summera min fiskevecka. Med fingret följer jag åsträckan på den karta jag fått av Ingebrikt. Jag kan konstatera att det finns mycket kvar för mig att upptäcka på denna övre del av Tännån. Man hinner givetvis bara skumma av ett sådant här vatten på en kort fiskevecka. Dessutom gör man kanske gärna det felet att man återvänder till de platser som redan givit fisk, istället för att söka sig vidare för att upptäcka nya sträckor.

Ett exempel på detta är för min del Övre Galhån, som jag besöker först under min allra sista fiskedag. Trots att gårdagens myckna regnande höjt vattenståndet flera decimeter, vakar fisken ivrigt ute på strykan i övre delen av selet.

Jag vadar ut en bit, för övrigt första gången under hela veckan som jag behövt vadarbyxor, och krokar på kort tid tre fina harrar på 35, 37 och 39 centimeter på en flytande nymf...

Begränsat fisketryck

Där jag nu sitter med ryggen lutad mot en stor sten, har jag en härlig vy med fjäll och vatten framför mig. Med dansande sländor över vattnet och med vakande harr på strömnacken kan jag bara spekulera i betydelsen av de fiskeregler som gäller på denna sträcka av Tännån. Antalet fiskare är begränsat till att endast de som bor hos Ingebrikt Bergman kan lösa fiskekort. Detta minskar naturligtvis uttaget av fisk, samtidigt som det ger mindre trängsel och därmed större trivsel vid vattnet. Vidare är minimimåttet satt till 35 centimeter, vilket förmodligen är mer realistiskt än de 25 eller 30 centimeter som är vanligt i många andra vatten. Under en fiskevecka får man behålla fem fiskar, varav endast en får vara längre än 50 centimeter.

Ingebrikt är för övrigt mycket noga med fångstrapporterna. All fångad fisk ska rapporteras med uppgift om var och hur fisken fångats, regler som borde följas vid fler vatten.

Själv behöll jag under min vecka vid ån en harr på 6 hekto, en öring på 8 hekto och en sik på kilot. Fisket bedrevs med flytlina, torrflugor och diverse nymfer och flymfer på genomgående ganska kort lina. Alltså inget överdrivet långkastande, vilket jag är tacksam för, utan istället genom ett behagligt korthållsfiske i ett vatten som till sin storlek känns "lättöverskådligt" och som därtill är lättillgängligt genom vägen som följer ån.

Trots att vädret pendlade kraftigt mellan vackert, halvdåligt och rena busvädret, och sålunda kunde betraktas som ostadigt under mitt besök, så kan jag efteråt konstatera att jag haft en av mina bästa fiskeveckor någonsin. Inte för att jag fångade stora mängder fisk, jag fiskar inte på det sättet, utan snarare för att Övre Tännån bjuder på ett så trevligt fiske på ett bra bestånd av fisk i god storlek.

Att ån dessutom omgärdas av en underbar natur, som ger frid i sinnet, gör att jag redan på vägen hem till sydliga breddgarder känner hur jag längtar tillbaka...

Säkerhet i vildmarken

Varje år inträffar tillbud i samband med att vi utövar friluftsliv. Det kan vara till synes harmlösa händelser som att vi går vilse i dimman och inte hittar tillbaka på några timmar. Oftast slutar tillbuden väl, men dagens moderna stadsmänniskor saknar många gånger de baskunskaper som krävs för att klara sig i en krissituation.

På ICA Bokförlag har just utkommit "Överleva på naturens villkor" av Stefan Källman och Harry Sepp, båda med långvarig erfarenhet som forskare och utbildare i överlevnadsteknik. Boken är mycket omfattande och behandlar allt från fysiologi och näringslära till enkla tips om "klipska" prylar, vilka man kan tillverka ute i naturen.

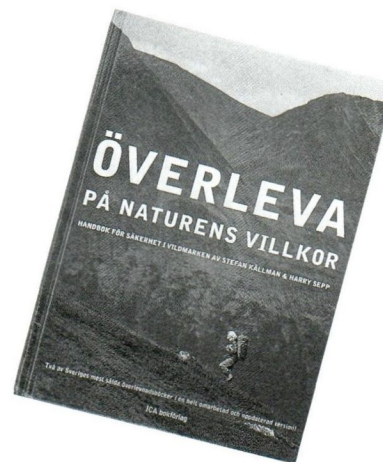
Ett omfattande kapitel handlar om ätliga växter, allt från sådana som kan användas i en ren "överlevnadssituation" till medicinalväxter och kryddväxter att piffa upp en enahanda frystorkad diet med. Ett viktigt avsnitt berättar hur vi bör behandla det dricksvatten vi tar ur jokkar, sjöar eller direkt ur marken. Hur många vet till exempel varför man bör undvika att ta dricksvatten ur vattendrag där det finns gott om bäver, eller varför jodspirit kan vara ett alternativ till klortabletter för att rena vatten.

Boken innehåller även råd om klädval och behandlar oli-

ka textilmaterials egenskaper, hur man bygger övernattningsskydd och bivacker, bästa sätten att göra upp eld eller hur man undgår att gå i cirkel om man skulle gå vilse. Samtidigt finns här många intressanta småtips, vilka kan komma till användning också vid småturer hemmavid; hur man använder armbandsklockan som solkompass, hur man tillverkar en "lupp" av en bit näver med ett millimeterstort hål, hur kol från lägerelden kan bota diarré, att pors och skvattram har en myggavvisande effekt och att vitmossa är antiseptisk.

Sammanfattningsvis är detta en både intressant och viktig bok. "Överleva på naturens villkor" har 192 sidor inbundna i hårda pärmar. Boken är mycket rikt illustrerad med 103 färgfoton och 136 akvareller. Cirkapris 322 kronor.

Gunnar Johnson

Aktuella adresser till Flugfiske i Norden

FiN:s medarbetare sitter på skilda håll, varför material som kommer tidningen tillhanda ofta måste sändas vidare till rätt adress. Här följer aktuella adresser för att Ditt brev inte ska behöva gå omvägen över kansli eller redaktion.

Prenumerationer, beställningar och kassa:

Anne-Marie Skarp, S. Parkgatan 8, S-343 31 Älmhult. Telefon 0476-160 90, fax 0476-160 64.

Annonser:

Pelle Klippinge, Fliskärsvägen 6, S-570 90 Påskallavik. Telefon 0491-913 23, 0708-74 32 26.

Redaktion:

Gunnar Johnson, Box 22, S-571 06 Bodafors. Telefon 0380-37 11 25.

Marknadsnytt:

Erik Erlandson, Barkvägen 13, S-370 10 Bräkne-Hoby.

Boknytt:

Jan Sekander, Pl 2252 Esseboda, S-280 70 Lönsboda.

Nytt från Sverige:

Mikael Frödin, Sjudartorp, S-741 93 Knivsta.

Nyt fra Danmark:

Steen Ulnits, Vejlegade 9 st th, DK-Århus C.

Nytt fra Norge:

Terje Bomann-Larsen, Wigants vei 11, N-3600 Kongsberg.

Rätt adress gör att Ditt brev snabbt når rätt medarbetare!

Exklusiva flugaskar

Lilla Åsa Snickeri AB

Tel. 0157-500 81

<http://home.swipnet.se/lilla-asa>

Välbundna kvalitetsflugor från

SANDELL FLIES

LAX & HAVSÖRINGSFLUGOR

Binder på beställning Ditt favoritmönster
på tub och krok

Mats Sandell

Forsythiagatan 4

266 31 Munka Ljungby

Tfn: 0431-432 310

Int. 0046-431 432 310

www.sandellflies.com

Internet

Det går utmärkt att betala på detta sätt men om din referens uppges som t ex: vårt postgironummer, eller Prenumeration FiN eller Pren år 2001, då blir du svår att identifiera – detta på grund av att bankerna inte alltid meddelar fullständig adress på inbetalaren.

OBS!!! Ange alltid ditt prenumerationsnummer (sex siffror) vilket finns angivet på ditt personliga inbetalningskort som medföljer nr 5/6 av FiN.

Är du ny prenumerant anger du alltid fullständigt namn och adress.

Prenumerationsavdelningen

GLÖM INTE!!!

... att anmäla din nya adress när du flyttar. Då kommer tidningen fram även i fortsättningen.

Skriv till

FLUGFISKE I NORDEN
S. Parkg. 8, 343 31 ÄLMHULT
eller faxa 0476-160 64

**Vilda
Fjällvatten!**

- Bra flugfiskevatten
- Även jakt ordnas
- Bär & Svamp

Boka på 0645-320 84
arne.palmqvist@telia.com

Valsjöbyns Jakt & Fiskecamp

Lura öring, röding och harr i landets kanske finaste fjällvatten.

Valsjöbyns Jakt & Fiskecamp
830 67 Valsjöbyn

Nytt

Strömfiskevatten i Småland

Strömfiske Alsterån har just haft premiär. Kom och njut av ett spännande öringfiske i en vacker natur.

Strömfiske

Alsterån

Fiskecenter

0481 - 633 66

www.alsteran.com

SPORTFISKAR N.com *i Strängnäs*

Din närmaste fiskebutik

Mängder av
erbjudanden
på fyndsidan

Ett av Sveriges bredaste
sortiment för flugbinding

Öppettider: Månd-Fred 10-18 - Lörd 10-13
Trädgårdsgatan 36 - Tel: 0152-103 60

Köp, Sälj & Byt

De första fem raderna under denna rubrik är gratis för FiN:s prenumeranter. Ytterligare rader debiteras med 30:-/rad som bifogas med beställningen. Varje rad består av ca 35 nedslag. OBS! Mellanslag, kommatecken och dylikt räknas också. Köp, Sälj och Byt marknaden avser endast PRIVAT annonsering och gäller ej affärsdrivande verksamhet.

Annonser vars innehåll tyder på kontinuerlig verksamhet i inkomstsyfte tas endast emot av FIN prenumeranter såsom betalda radannonser där 30:-/rad bifogas manus.

Skicka eller maila Ditt annonsmanus (maskinskrivet eller tydligt textat) till Flugfiske i Norden, Fliskärsvägen 6, 570 90 Påskallavik, klippinge@ebox.tninet.se. Uppge namn och fullständig adress!

Säljes: Kompletta årgångar av Flugfiske i Norden 1979–1999 i perfekt skick säljes för 3 000 kr alt högstbjudande. Jonas Lundberg, tel (S) 08-694 70 40 el 0709-93 72 42.

Säljes: 4-del Sage Graphite II 490-4RP, 9", #4–5, 1 700:-. Tel (S) 0155-21 49 55.

Säljes: Loop 2W + backing, lina ST (#9) custom made av Wittlocks. Wittmor enhandsspo (#8–9), Aquata 5 mm tyska kvalitetsvadare. Allt använt en gång. Slumpas för 3 500:- eller högstbjudande! Ralf, tel (S) 0435-128 63.

Säljes: Orvis kolfiber All Arounder 8'2", #6, 4-del: 1 100 Skr. Laxrulle Loop 3W, nyskick: 1 900 Skr. Bertil Laxhed, tel (S) 08-27 77 42.

Säljes: Kompl årgångar av FiN 1979–2000 i bra skick, 2 500:- + frakt. Tel (S) 0240-61 15 83.

Säljes: Kompl årgångar av FiN 1980–2000 i perfekt skick, 2 500:- alt högstbjudande. Olov, tel (S) 0176-160 60 el 070-303 29 01.

Säljes: SAGE 590 DS, 2-del, 1 500:-. Zebco President 15', #9–10, 3-del med Leeda Magnum och Cortland klump 1 500:-. Flugrulle STH Grand Slam 1 500:-. P Löfdahl Splitcane 7'6" inkl tub av läder 4 000:-. Sverker, tel (S) 0340-832 93.

Säljes: Flugspö Hörgård HC splitcane, 2-hands, längd 12', #9, tätbindat, SEK 1 500:-. Tel (S) 046-14 72 51.

Säljes: Flugspö UFM Super Pulser PCF-804 8', #4–5, 5-del. Nytt i originalfodral med canvasetui och plastinsats. Pris 2 000 kr el högstbjudande. Kikare Zeiss Dialyt 10x40 B/GA i läderfodral, 100%, nyskick. Pris 6 000 kr el högstbjudande. Tel (S) 0380-37 00 26 eft 21.00.

Säljes: Lamiglass 15', 3-del, 2 000:-. Norboron 15', 3-del, 1 500:-. Norboron 13', 3-del, 1 500:-. Roland, tel (S) 0226-301 95.

Säljes: Flugspö (WF 8–10') Custom made IMX G Loomis line WT 7–10'. Fighting Butt. Rulle Loop mod 3 med backing o linor. Flugspö (WF 7–9') Custom made IMX G Loomis line WT 6–9'. Rulle Loop mod 2 med backing o linor. Orvis neuprenvadare XL 4 mm. Flytring (rund) Caddis simmfenor för pjäxor. Högstbjudande. Öved Hultmark, tel (S) 023-108 66.

Säljes: 1 st Walton Powell Golden Signature 7.9'–8.9', #4–6 (GS 78-43), SEK 12 000:-, 1 st H Leonard Duracane 8.5', #6, SEK 6 000:-, eller högstbjudande. Leif Johansson, tel (S) 031-66 16 18, 070-561 15 54.

Säljes: 1 st Canon F1-n AE, 1 st FD 200 1:2.8, 1 st FD 85 1:1.8, 1 st FD 35 mm 1:2, 1 st Extender FD 2x-B, 1 st Speedlite 577G inkl transistor pack, 1 st Manfrotto fotostativ #055 med kulle, 6 st Hoya filter. Sparsamt använt. Totalpris 12 000:- eller högstbjudande. Leif Johansson, tel (S) 031-66 16 18, 070-561 15 54.

Säljes: Loop Vadarbyxa i 3/5 lagers Gore-tex, neoprenfot, gravelguards. Storlek XL. Helt nya och oanvända, fortfarande i förpackning. Pris: 2 700 SEK (nypris 3 950). Benny, tel (S) 018-38 08 94, 070-369 40 42. Email: possner@telia.com

Säljes: SAGE RPL + 8100-3, #8, 10', Custombyggt med struble aluminiumrullfäste, seymosnake, fullwellshandtag. 2 300 kr. Tel (S) 021-35 50 60, 070-

789 80 42.

Säljes: FiN hela årgångar i nyskick: 1981–1984, 1988, 1992–1995. FiN hela årgångar i hyfsat skick: 1989. FiN separata delar: 1980 nr 5/6, 1985 nr 4 + 5/6, 1986 nr 2 + 3 + 5/6, 1987 nr 3 + 5/6, 1990 nr 1 + 2 + 3, 1996 nr 1. Lasse, tel (S) 031-21 60 37, kväll. samuelsson@hem.utfors.se

Säljes: Bruce & Walker 15', #9–11, hexagraph universal (träfärgat), pris 2 200:-. Tel (S) 0303-22 01 60, 0706-64 20 35.

Säljes: Sage 4100-3 RPL+, 3-del, 10', #4–5, 2 250 kr. Sage 590-4RPL+, 4-del, #5–6, 2 250 kr. Winston BL5, 5-del, #5, 3 950 kr. Lars, tel (S) 070-642 26 65.

Säljes: Tvåhandsflugspö 12', #8–9, 500:-. Vadarstol 42, 250:-. Laxrulle Pflueger Medalist 1498 + 2 spolar, 1 500:-. Laxrulle Salmo, 300:-. Christer, tel (S) 0250-142 66.

Betald radannons:

Vill Du bli laxfiskare!! 15-fots Gary Loomis 11-12, Hardyrollar, Linor fler än du behöver, 5 st Al-askar fulla med laxflugor, Vadarbyxor, vadarstav, Huggkrok mm. Värde minst 15 000:-. Paketpris 6 000:-. Flugfiske i Norden, Fiske för alla, båda från nr 1, nyskick, högstbjudande. 150 st fiskeböcker, numrerade exemplar, paketpris 12 000:-. Vill du ha mer så ring tel (S) 0221-504 29.

Förkortningar:

AFTM-klass	= #
Fot	= '
Tum/inch	= "
2-delat	= 2-del
3-delat	= 3-del
Reservspole/extra spole	= res.spole
Dubbeltaperad lina	= DT
Weight	
Forward-/klumplina	= WF
Long Belly-/Speylina	= LB
Shooting Taper lina	= ST
Flytande	= F
Sjunkande	= S
Snabbsjunkande	= FS

DE BÄSTA ÄVENTYREN LIGGER BARA NÅGRA TIMMAR BORT.

Jokkmokk är exotism. Jokkmokk är hundspann, skotersafaris och kyla som biter. Jokkmokk är storslaget med det gigantiska världsarvet Laponia som täcker en hel fjällvärld.

Börja med att titta in på Jokkmokks hemsida. Sedan ringer du vår turistbyrå på 0971-121 40. Äventyret börjar nu.

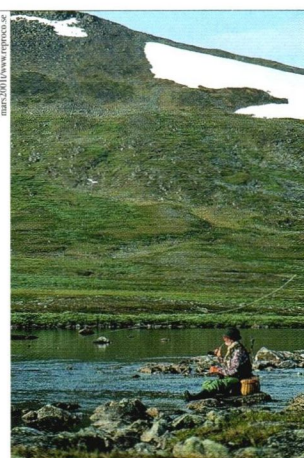
JOKKMOKK
www.turism.jokkmokk.se

Fjällfiske- & äventyrsspecialister i Gällivare- & Kirunafjällen

tel 0980-635 30, fax 0980-674 92
e-mail: adventurelapland@telia.com

REDINGTON™

FLUGSPÖN: Storsäljaren Red Fly 1249:-. 5-delade Wayfarer resespö för endast 3049:-. NTI nano titanium spö, 30% lättare, 30% starkare än standard grafit 9749:-. Alla spön med Redingtons livstids allriskgaranti.

RULLAR: 2 sorters storspole rullar RS2 i 4 stl, 3/4 till 9/10. Redington standardrulle med keramiskt bromssystem i 5 stl, 3/4 till 11/12. Rullarna har livstids reparations-utbytesgaranti.

VADARJACKA: Q-nimbus 100% vattentät och med andningsmembranet Barrier Flex. (Vi har även en kom-plett fleece-kollektion).

VADARBYXOR: Barrier Flex (töjbart andningsmembran) 4 lagers andasvadare är 100% vattentäta och har 4 års allrisk garanti, levereras med ventilerad väska och bälte samt fasta grusskydd.

VADARSKOR: "Sure foot" med genomsydd filtsula eller "All water" med "flexi rubber" sula för tex fjällfiske.

FLUGLINOR: Redington Flight line coating ger 25% lägre friktion och längre hållbarhet än vanliga fluglinor.

För övrig information och återförsäljare, ring, e-maila eller faxa.

www.flyfishersheaven.se

TEL 023-13140 **FLY FISHERS HEAVEN** FAX 023-709570

Laxtorrflugor: Överst en Royal Coachman Lee Wulff och tre Grey Wulff, i mitten tre Bomber samt en Pink Lady och därunder två Yellow Dolly bundna på korta, flytande tuber.

Flytande, stripande, skuttande

Med torrfluga efter lax i nordiska vatten

Text & foto: Göran Claréus

Min stora Bomberfluga flyter långsamt nerför den blanka och kristallklara höljan. Vattnet skimrar grönt och lockande. Det luktar storlax på lång väg. Stora mörka stenar kan anas långt nere i djupet. Den gulvita flugan flyter högt på vattnet och gör då och då små förföriska skutt på den svagt strömmande ytan. Allt skapar en stund av andlös spänning. Så skymtar plötsligt en vit blixtn under flugan, en bred, blank fisk välver kraftfullt. Ett makalöst plask och flugan försvinner ner i det djupa vattnet, det stramar till i spöt och flugrullen skriker sin magiska, härliga sång!

Det var uppe vid den nordnorska kusten på Varangerhalvön, i den grunda och steniga Komagälven, som jag första gången kom i kontakt med den märkliga metoden att fånga lax på

torrfluga. Även om mitt fiske den gången inte kröntes av någon större framgång, fick jag här uppleva en mycket spännande och för mig ny upplevelse. Den gängse metoden här uppe på Varanger för att locka laxen var att fiska med en upphängarfluga på tafsens. Den långa, tunna tafsens ap- terades längst ut med en dubbelkrokad fluga i storlek 8–10. Någon meter upp på tafsens fanns så en upphängare, ungefär meterlång, och knuten så att den vid hugg kunde glida ner mot ändflugan. Detta för att förhindra att ändflugan, vid strandningen av laxen, inte skulle fastna bland stenarna vid stranden.

På denna upphängare fanns också en liten dubbelkrokad fluga i ungefär samma storlek. I korta kast, där upphängarflugan hela tiden stripade uppe

på ytan, fiskade man sig ner över laxens ståndplatser. Det var alltså på upphängarflugan de allra flesta laxar valde att hugga, den nedre flugan hade egentligen som uppgift att styra den långa tafsens på rätt sätt genom den strida strömmen. Det var också viktigt att inte någon del av själva fluglinan kastades över laxen. Älven är mycket klar och grund och laxen förhållandevis skygg.

Efter att så ha fiskat på det traditionella viset med två dubbelkrokade flugor på tafsens i några dagar utan större framgång, beslöt jag att prova med torrfluga. Nu hade jag ingen riktig laxtorrfluga, utan knöt på en stor Coch-Y-Bondhu, alltså en torrfluga för öring. Men med sin veka bronserade krok skulle den tyvärr visa sig inte vara

forts på nästa uppslag

Sportfiske

Akademien

Yrkesutbildningar för Dig som vill arbeta med sportfiske, fiskevård, turism och företagande.

Sportfiskegymnasiet

En treårig gymnasieutbildning inom naturbruksprogrammet, med yrkesinriktning mot sportfiske, fiskevård och turism.

Sportfiskets yrkeshögskola

En tvåårig eftergymnasial utbildning i samarbete med Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, i Umeå som leder fram till en kvalificerad yrkesutbildningsexamen inom sportfisketurism.

Studerande från hela Norden tas emot.

Sportfiskeakademien i samarbete med Sveriges Lantbruksuniversitet, Normark, Marine Power, Sportfiskarna och ett 80-tal övriga företag.

Box 93
667 22 Forshaga

Tel: 054-17 20 91
Fax: 054-87 49 38

E-post: sportfiskeakademien@xpress.se
Hemsida: sportfiskeakademien.com

Produktion: ARTIC DESIGN & reklambyrå

forts från föreg uppslag stark nog att hålla en kämpande blanklax.

Efter mycket intensivt kastande i den större och något djupare "Peder-senkulpen" lyckades jag kroka en skaplig lax på cirka 6 kilo. Det hela såg ut att gå bra i början då laxen for runt i höljan, varv efter varv. När så laxen plötsligt lade in en högre växel och i panik for ner mot närmaste forsnacke, blev jag tvungen att hålla emot – och äventyret var över. Men jag hade nu upptäckt ett sätt att fiska efter den svårtrugade laxen med en spänning som överträffade allt annat fiske jag tidigare provat!

Laxtorrflugor

Det var främst i Canada på trettiotalet som torrflugefiske efter atlantisk lax hade sitt stora genombrott. Här fanns grunda och kristallklara älvar som var mycket lämpade för detta fiske. En av de första att utveckla torrflugefisket efter lax var amerikanen George M L LaBranche och han skrev också en bok som utförligt beskrev metoden, "The salmon and the dry fly".

Senare tog den kände amerikanske flugfiskaren Lee Wulff vid och utvecklade metoden till sin fulländning. Han komponerade också ett flertal torrflugor som blivit klassiker: Grey Wulff, Brown Wulff, White Wulff och Royal Coachman Lee Wulff. Även Lee Wulff har skrivit en mycket läsvärd bok om laxfiske, "The Atlantic Salmon", som redogör för allt man bör veta som rör laxfiske med torrfluga. Lee Wulff startade också en mycket säregen sammanslutning, den så kallade "The Sixteen – Sixteen club".

För att bli medlem i denna exklusiva klubb fordrades att man på fluga fångat en atlantlax på 16 pound (cirka 7,2 kilo) på en enkelkrokad fluga i storlek 16! Dessa svåra krav gjorde att sammanslutningen aldrig översteg tre medlemmar.

En annan flugtyp lämpad för torrflugefiske efter lax är de så kallade "Bomber" flugorna. De finns i ett flertal färgvarianter, har en ovalformad, stubbad kropp av hjorthår, som genombundits av ett styvt grizzlehackel.

Genombrottet för torrflugefisket skedde alltså i Canada, där älvar som Miramichi och Restigouche tillhör de mest kända. Här i Canada kom också en annan märklig metod inom flytlinefisket att utvecklas. Det gäller "Riffling Hitch", eller som den också kallas efter födelseplatsen, "Portland Hitch", från

älven Portland Creek, Newfoundland. Denna teknik innebär att en ordinär enkelkrokad laxfluga apteras med ett dubbelt halvslag på tafsens, så att flugan sitter bunden snett på tvären. När den så fiskas med flytande lina över lugna och blanka strömmar, får man flugan att stripa tvärs över det lugna vattnet. Något som kan vara mycket attraktivt för laxen.

Stripa utan att ploga

För ett effektivt torrflugefiske efter lax är ett kraftigt enhands flugspö i längder 9–11 fot det bästa redskapet. Linklass 7–9 är ett bra val och linan skall givetvis vara flytande och gärna weight-forward. Fisket är ett kort-hållsfiske på kanske 10–12 meter och vanligast är fiske tvärs över strömmen eller snett uppströms. Uppströmsfisket ger kanske den bästa möjligheten, då flugan får chans att flyta längre sträcka.

Man kastar alltså snett uppströms över den misstänkta ståndplatsen, och när flugan landat på vattnet ovanför lyfter man tillbaka spöklingsen för att få några bukter på linan, vilket ökar flytsträckan utan att flugan börjar att dragga. Allteftersom flugan flyter nerför strömmen gäller det att hela tiden ta in all löslina för att kunna ge ett snabbt mothugg. Flugan får inte ploga kraftigt på ytan, men om man kan få den att stripa svagt och göra små korta skutt över vattnet kan faktiskt dessa rörelser utlösa ett hugg. Kan man alltså få flugan att röra sig lite oregelbundet och samtidigt få den att flyta fritt nerför strömmen är mycket vunnet.

Finns det en huggvillig lax på platsen brukar den oftast avslöja sin närvaro genom att en första gång komma upp i hög fart och "puffa" till flugan. Det kan ibland kräva flera upprepade kast innan det slutliga hugget kommer. När laxen så hugger sker allt blixtnabbt och det gäller att svara direkt med ett kraftfullt mothugg. Har man då för mycket löslina i handen och inte hinner att sträcka denna, så är också laxen lös i samma sekund. Detta är alltså ett aktivt och spännande fiske där man hela tiden måste vara mycket skärpt.

När det gäller storleken på de flugor man använder har det visat sig att rätt stora mönster kan vara effektiva. Då menas flugor i storlek upp till kroknummer 2. Flugan bör också synas ordentligt, gärna med kraftiga gula och vita färginslag. Färgen är i första hand till hjälp för fiskaren. Laxen ser ju flugan som en siluett mot himlen och för

fisken är nog färgen av underordnad betydelse. Om en lax stiger ett flertal gånger utan att hugga kan det vara nödvändigt att gå ner i flugstorlek. Stundom händer det att man är tvungen att gå ner till små flugor som 8 och 10 innan det slutliga hugget kommer.

Fiske på lax man ser

Det svåra är oftast att kunna lokali-

Repparfjordälven i nordligaste Norge har bra förutsättningar för torrflugefiske efter lax. Infällt: Laxar fångade på ytligt fiskade minituber.

sera fisken. Älvar som Repparfjordälven, Börsälv och Komagälv på Varanger är under högsommaren grunda och mycket klara. Här kan man på många ställen, i inte alltför djupa höljor, se laxen på sina ståndplatser. Ett sätt är att spana efter skuggan som avslöjar var fisken står.

Solglasögon med polariserande glas är ett bra hjälpmedel. Torrflugefiske efter lax är i första hand ett fiske under dagtid. Sol och svag vind är bra för-

utsättningar. Solen gör det lättare att upptäcka laxen, och svag vind som krusar vattenytan något minskar risken för att laxen störs på ståndplatsen.

Det är viktigt att flugan flyter bra och för detta krävs att den impregneras på rätt sätt. Det bästa är att redan hemma doppa hela flugan i någon erkänt bra torrflugeolja och därefter låta den torika ordentligt på en tidning. Därefter kan det vara lämpligt att ute vid fiske-

vattnet, innan fisket startar, smörja in flugans hackel ytterligare. Då använder man ett flugfett som amerikanska Gink eller "vildsvinsfett" typ Ragot.

Tafsen bör vara tre till tre och en halv meter lång, alltså ungefär lika lång som flugspöt, och gärna taperad, vilket underlättar en bra överrullning. I spetsen blir det för de mindre flugorna tvunget att gå ner till så klen dimension som 0,25 mm. Ju tunnare tafs,
forts på nästa sida

Flytande, stripande, skuttande

forts från sid 61

desto bättre flytkraft får också flugan. Den bakre delen av tafsens, närmast fluglinan, kan också fettas in med linfett, för att ytterligare öka flytförmågan så att tafsens inte drar ner flugan utan får den att flyta högre och längre nerför strömmen.

En bekant till mig, Seth Åberg från Själevad i Ångermanland, har berättat att han genom en mängd år fiskat lax på torrfluga i Komagälven på Varanger i nordligaste Norge. Många blanka laxar har han här landat på de torrflugor som han binder själv. Ett bra mönster har varit Grey Wulff som även i mindre storlekar fungerar bra på havsrödingen som finns i de flesta älvar i norska Finnmarken.

Förutom att Seth är en ypperlig flugbindare, har han genom åren även byggt eleganta flugspön i splitcane, och att äga ett sådant mästerverk är en stor lycka för varje hängiven flugfiskare.

Även storlax

Tidigare har man alltid fått höra att på torrfluga tar man i huvudsak bara mindre grilse, alltså små hanlaxar, men denna uppfattning är helt fel. Varje år kommer det nu rapporter om stora laxar, upp mot tio kilo i vikt, fångade på torrfluga. Finska flugfiskare är mycket framgångsrika och kunniga i detta fiske och de tar ofta grov fisk. När jag i somras fiskade i Repparfjordälven strax söder om Hammerfest, träffade jag en norrman från Tromsö, som berättade om en storlax på 9 kilo som han fångat på torrfluga i Stabbursälven.

Det var för övrigt den allra första lax han någonsin landat på torrfluga, så visst går det om förutsättningarna är de rätta. Bästa förutsättningarna har man nog också i mindre älvar, som inte är allt för djupa och har klart vatten, och där temperaturen under sommaren kan komma upp mot 16–18 plusgrader.

Norrländska skogsälvar har egentligen inte dessa förutsättningar. De är starkt humusfärgade och blir kraftigt grumliga efter allra minsta regn. Men det finns undantag. Förra sommaren inkom en rapport att en flugfiskare från Haparanda lyckades landa en lax på torrfluga i Ängesån, som är biflöde till den större Kalixälven, så allt är möjligt.

Den kände laxfiskaren från Byske,

Jan Marklund, har berättat att han flera gånger fått skapligt stor lax att stiga till sina torrflugor i Byskeälven. Men däremot har han ännu inte lyckats kroka någon av dessa.

När det gäller flugfiske efter lax på varm sommarälv finns ett flertal metoder där tekniken och fiskesättet klart gränsar till varandra. Att fiska med små dubbelkrokade upphängarflugor har nämnts – en teknik som framförallt tillämpas i de mindre laxälvarna på Varanger i Norge. Rent torrflugefiske med yviga, stora och borstiga torrflugor. Därtill den mycket säregna tekniken Riffing Hitch, där en enkelkrokad fluga i mindre storlek fås att stripa tvärs över strömmen, en mycket vanlig och lyckosam metod vid laxälvarna på Island.

Flytande mini-tuber

Den berömda engelske laxfiskaren Hugh Falkus, som avled för några år sedan har tillsammans med flugfiskaren Derek Knowles uppfunnit en metod där man fiskade lax på flytande minituber med en liten trekrok längst bak, så liten som nummer 16 treble. Dessa små flytande minituber, där en hackelkrans av gult hjorthår bundits som en krage runt en kort plasttub, ungefär 6–8 mm lång, kallade de Yellow Dolly. På dessa flytande tubflugor har de fångat laxar upp till 7 kilos vikt i engelska laxälvar.

En variant av metoden med Riffing Hitch har också sitt ursprung i England. Det gäller att på små plasttuber, cirka 10–15 mm långa, låta tafsens komma ut genom ett litet hål strax bakom huvudet på tuben. På detta sätt går alltså tafsens ut i vinkel från tuben, och den flytande tuben fås att stripande tvärs över strömmen.

Ja, det finns sannerligen många sätt att lura en lax!

Många områden inom det nordiska flugfisket är ännu dåligt utforskade. Ett sådant är utan tvekan torrflugefisket efter lax. Läsare med egna erfarenheter av denna speciella fisketeknik får därför gärna berätta om sitt fiske för Flugfiske i Nordens läsare.

Har du tagit lax på torrfluga är du därför välkommen att höra av dig till redaktionen. Alla försök och erfarenheter är intressanta; fisketeknik, val av flugor och i vilka vatten fisket givit resultat.

Flugfiske i Norden

**Nr 3 juni 2001
Ärgång 23**

Redaktör:
Gunnar Johnson

Ansvarig utgivare:
Nore Sundin

PRENUMERATIONER, BESTÄLLNINGAR, KASSA: Anne-Marie Skarp, Södra Parkgatan 8, 343 31 Älmhult, tel. 0476/160 90. Fax 0476/160 64.

ANNONSER: Pelle Klippinge, Fliskärvägen 6, 570 90 Påskallavik, tel 0491/913 23 eller 0708/74 32 26. klippinge@ebox.tninet.se

REDAKTION: Gunnar Johnson, Box 22, 571 06 Bodafors, tel 0380/37 11 25.

Prenumerationspris: för kalenderår 2001 SEK 310 i Skandinavien, SEK 430 i Europa och SEK 495 i övriga världen. Våra postgironummer är: i Sverige 10794-6 i Danmark 5 00 21 33 i Finland 1099 515 i Norge 0806 1931377.

Payment from abroad by e.g. Eurocard, Visa, Mastercard, or international money order in Swedish crowns payable to Flugfiske i Norden, Södra Parkgatan 8, 343 31 Älmhult, Sweden.

GLÖM EJ ATT ADRESSÄNDRA SKRIFTLIGT NÄR DU FLYTTAR. UPPGE OCKSÅ ALLTID GAMLA ADRESSEN.

Redaktionen tar gärna emot artiklar, reportage och bilder från läsarna. För ej beställt material ansvaras icke. Eftertryck eller annat mångfaldigande av innehållet i denna tidning, helt eller delvis, är ej tillåtet enligt lagen om upphovsmannarätt.

Flugfiske i Norden utges av Förlagsaktiebolaget Flugfiske i Norden. Tidningen utkommer med sex nummer om året: febr, april, juni, okt och dec (dubbelnummer).

Sättning: Art Graphia AB.
Repro: Reprografen AB.
Tryckt 2001 hos Abetryck, Helsingborg.
ISSN 0349-3849.

**Nummer 4 av Flugfiske i Norden
2001 beräknas utkomma i okt.**

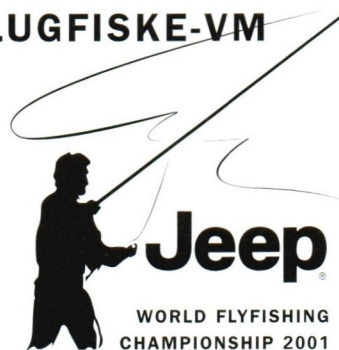
IMITATION

ORIGINAL

PROVKÖR JEEP® OCH TÄVLA OM RESOR TILL FLUGFISKE-VM

Jeep® – originalet – är ett självklart val om du ska ut på fisketur längs åar, älvar och stränder. Men den här gången behöver du ingen egen Jeep® för att kunna hänga med till storfångsten. Provkör du en av våra tre modeller innan den 23 juli, och svarar på frågorna i vår VM-tävling, har du möjlighet att vinna en av fyra biljetter till Flugfiske-VM i Lycksele den 16–20 augusti. En verkligt unik upplevelse tillsammans med världseliten. Biljetten inkluderar deltagande i en särskild sponsortävling, flygresor, hotell och full pension. Vad väntar du på? Ta en provtur i originalet och fyll i frågeformuläret. Sen är det bara att packa dina bästa imitationer och hålla tummarna. Lycka till!

1–4:e pris – Resa till Flugfiske-VM i Lycksele, värde 15 000 kr. **5:e pris** – Thomas & Thomas flugfiskespo och rulle, värde 9 000 kr. **6:e pris** – Thomas & Thomas håv, värde 1 000 kr. **7:e pris** – Thomas & Thomas tacklebox, värde 900 kr.

ANDERSTORP THITUSON BIL 0371-166 31. BODEN BOSSES BIL & MOTOR 0921-530 70. BORLÄNGE KAAKINEN BIL 0243-680 22. BORÅS BILPUNKTEN 033-23 00 95. GÄVLE SJÖBLOMS BIL 026-18 14 00. GÖTEBORG CHRYSLER/JEEP 031-67 94 00. HALMSTAD KLASÉN BIL 035-14 80 10. HELSINGBORG BILHUSET NO 1 042-12 15 50. HÄSLEHOLM BILHUSET 0451-144 20. JÖNKÖPING THITUSON 036-34 53 00. KALMAR KALMAR BILCENTRUM 0480-42 58 00. KARLSHAMN MOTORKOMPANIET I BLEKINGE 0454-143 30. KARLSTAD SÄÄV BIL 054-85 18 85. KIRUNA LINGMANS BIL 0980-610 20. KRISTIANSTAD BILHUSET 044-12 08 60. LINKÖPING THITUSON BIL 013-25 44 00. LJUNGBY THITUSON BIL 0372-807 80. LULEÅ BOSSES BIL & MOTOR 0920-877 70. MALMÖ CHRYSLER/JEEP 040-14 39 00. NORRKÖPING AUTOIMPORTEN PO OLOFSSON 011-14 25 45. NORRTÄLJE HÖGLUNDS BIL & TRAKTOR 0176-174 30. NYKÖPING LENNSTRINGS BIL 0155-21 11 13. STOCKHOLM: DANDERYD CHRYSLER/JEEP 08-622 96 00. STOCKHOLM: NACKA FRIEBERGS BIL 08-55 67 97 00. SUNDSVALL MOLIN BIL 060-12 88 94. TROLLHÄTTAN BILFORUM I UDDEVALLA 0520-898 70. UDDEVALLA BILFORUM 0522-67 07 00. UMEÅ BERGNER'S BIL 090-70 23 80. UPPSALA CHRYSLER/JEEP UPPSALA 018-18 53 70. VÄRNAME THITUSON'S BIL 0370-208 00. VÄSTERÅS CURT LANDRIN BIL 021-17 00 80. VÄXJÖ SMÅLÄNDSKA BIL 0470-134 55. ÖREBRO ORRBYBIL 019-25 40 00.

A dasvad ar som håller dig torr!

Orvis Clearwater andasvadare
släpper igenom fukt
från kroppen effektivt och
då känner du dig alltid torr
och nöjd.

Trots värme känner du dig
sval. Det bästa alternativet
oberoende av årstiderna.
Kom in och prova hos din
Orvishandlare.

ORVIS®
Sporting Traditions Since 1856
www.orvis.com

Malmö:

Fiske & Fiskar 040-260677

Stockholm:

Fiskarnas Redskapshandel 08-6418214

Göteborg:

Strömvalls Sportfiske 031-7074007